

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

**RAPORT KOŃCOWY Z EWALUACJI PROJEKTU
„NAUCZYCIEL XXI WIEKU”
PO TRZECIM ROKU KSZTAŁCENIA NA STUDIACH
LICENCJACKICH**

Opracowała dr hab. Janina Uszyńska-Jarmoc, prof. UwB

ROK AKADEMICKI 2011 – 2012

Projekt nr WND-POKL.03.03.02-00-012/09 „Nauczyciel XXI wieku”
jest realizowany przez Uniwersytet w Białymstoku w partnerstwie z Uniwersytetem Szczecińskim, oraz Combidata Poland sp. z o.o. ,
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,
Poddziałanie 3.3.2.„Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli –projekty konkursowe”

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	4
1.1. Przedmiot i cele badań	9
1.2. Sposób gromadzenia danych.....	10
1.3. Struktura badanej grupy.....	11
2. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ILOŚCIOWYCH I JAKOŚCIOWYCH	12
2.1. Ocena merytoryczna programu studiów „Nauczyciel XXI wieku”	12
2.1.1. Analiza ilościowa różnych aspektów programu kształcenia.....	12
2.1.2. Analiza jakościowa oceny treści kształcenia.....	19
2.1.3. Analiza opinii studentów dotyczących przydatności przedmiotów kształcenia w przyszłej pracy zawodowej.....	23
2.2. Opinie studentów na temat jakości pracy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne.....	28
2.3. Ocena poziomu kompetencji zdobytych w procesie kształcenia.....	40
2.3.1. Analiza wyników samooceny kompetencji pedagogicznych nabytych przez studentów w ciągu trzech lat studiów.....	40
2.3.2. Wzrost kompetencji ICT w samoocenie studentów	53
2.3.3. Kompetencje posługiwania się językiem obcym – analiza wyników badania samooceny studentów.....	61
2.3.3. Analiza protokołów egzaminów i zaliczeń z trzech lat studiów..	67
2.4. Ocena warunków i organizacji procesu kształcenia.....	76
2.5. Analiza frekwencji studentów na zajęciach w ciągu trzech lat studiów.	87

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.6. Poziom zadowolenia studentów z odbywanych studiów i ocena realnych szans zatrudnienia... ..	96
3. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	98

Projekt nr WND-POKL.03.03.02-00-012/09 „Nauczyciel XXI wieku”
jest realizowany przez Uniwersytet w Białymstoku w partnerstwie z Uniwersytetem Szczecińskim, oraz Combidata Poland sp. z o.o. ,
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,
Poddziałanie 3.3.2, „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli –projekty konkursowe”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

1. WPROWADZENIE

Bardzo intensywny rozwój nauki i techniki, wręcz eksplozja informacyjna, spowodowały, że mówimy o współczesnych nam czasach jako erze cywilizacji informatycznej i procesie budowania społeczeństwa informacyjnego. Od niedawna dzięki komputeryzacji niemal każdy człowiek potrafi bardzo szybko uzyskać informacje pochodzące z dowolnej dyscypliny, a udział mass mediów w kształtowaniu poglądów na świat, w kształtowaniu potrzeb, jakie mają ludzie, w wyznaczaniu celów do których powinni dążyć - staje się wyraźniejszy dzięki dynamicznemu rozwojowi coraz bardziej doskonałych środków masowej komunikacji społecznej.

Obserwowane zmiany zachodzące na przełomie XX i XXI wieku dotyczą wszystkich sfer życia człowieka: gospodarki, polityki, kultury, w tym także edukacji, a zatem i edukacji w szkole wyższej przygotowującej przyszłych nauczycieli do wykonywania zawodu. Zmienność świata, konieczność stałego przystosowywania się człowieka do nowych warunków, ale także konieczność kreowania tych warunków, poprzez poznawanie zjawisk i uczestniczenie w kształtowaniu nowej rzeczywistości stawiają przed edukacją nowe wymagania. To w nowej zreformowanej szkole, dzięki odpowiednio przygotowanym nauczycielom, uczniowie będą zdobywać wiedzę, która otworzy im drogę do coraz bardziej złożonego świata oraz pomoże rozwinąć ich osobowość, aby chcieli i umieli stawiać czoła wyzwaniom, jakie postawi przed nimi życie.

Od dawna wiadomo, że wraz z reformą systemu szkolnictwa muszą iść zmiany w systemie edukacji nauczycieli. Zasadnicza zmiana, która musi zajść w kształceniu nauczycieli dotyczy tego, aby przyszły pedagog potrafił odpowiedzieć, jaki jest sens życia, aby widział konieczność doskonalenia się i umiał poszukiwać sposobów

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

efektywnego uczenia się przez całe życie, wreszcie aby rozumiał siebie i innego człowieka oraz problemy, z jakimi boryka się. Truizmem jest już twierdzenie, że od nauczyciela w dużym stopniu zależy, jakie będzie kształcenie i wychowanie młodzieży. Zatem ważne jest odpowiednie przygotowanie go do tak bardzo odpowiedzialnego zawodu.

Od wielu lat podkreśla się jednak, że obecny obraz kształcenia nauczycieli nie odpowiada potrzebom współczesnych czasów. Funkcjonujący system kształcenia nauczycieli posiada pewne wady. Jedną z nich jest zbyt teoretyczny charakter kształcenia w uczelniach akademickich. Podkreśla się także, że praktyki pedagogiczne zbyt często nie są ściśle powiązane z zajęciami na uczelni, a liczba godzin przeznaczona na nie jest niewystarczająca.

Planując projekt „Nauczyciel XXI wieku” uznano, że dotychczasowy system edukacji nauczycieli powinien być zmodyfikowany, bo nie we wszystkim odpowiada potrzebom współczesnych czasów, które stawiają człowiekowi nowe zadania, do których należy dostosować także formy kształcenia nauczycieli. Opracowaniem nowego sposobu edukacji nauczycielskiej, odpowiadającego potrzebom nowego reformującego się społeczeństwa zajęli się nauczyciele akademicy pracujący od lat na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku. W wyniku wielu dyskusji opracowano projekt „Nauczyciel XXI wieku”, który uzyskał pozytywną ocenę i został zakwalifikowany do finansowania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2009-2012. Przygotowane przez zespół kierunki zmian w systemie kształcenia nauczycieli zawierały następujące zasadnicze założenia: program kształcenia nauczycieli ma obejmować kilka głównych bloków kształcenia: merytoryczny, psychologiczno-pedagogiczny, metodyczny wraz z praktykami, umożliwiający drożność studiów do stopnia wyższego. Ponadto wyraźnie zadbano, aby

Projekt nr WND-POKL.03.03.02-00-012/09 „Nauczyciel XXI wieku”
jest realizowany przez Uniwersytet w Białymstoku w partnerstwie z Uniwersytetem Szczecińskim, oraz Combidata Poland sp. z o.o. ,
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,
Poddziałanie 3.3.2. „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli –projekty konkursowe”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

zmodyfikowane treści nauczania w większym stopniu dotyczyły poznawania aktualnej wiedzy, aby absolwent nie był zaskakiwany przez zdobycze współczesnego świata i był bezradny wobec zachodzących zmian. Główne zadania projektu przewidywały zwiększenie samodzielności absolwenta studiów w organizowaniu procesu dydaktycznego, rozwijanie postawy pełnego zaangażowania w proces edukacji dziecka i autonomicznego, twórczego działania pedagogicznego. Kolejny postulat dotyczył pracy nad rozwijaniem motywacji studentów do ustawicznego kształcenia, bowiem uznano, że nauczyciel samodzielnie i systematycznie pogłębiający swoją wiedzę i aktualizujący ją będzie mógł sprostać przyszłym wymaganiom.

Kolejne założenie dotyczyło integracji kształcenia teoretycznego i praktycznego, ponieważ uznano, że obydwa kierunki kształcenia powinny wzajemnie się uzupełniać. Edukacja na studiach licencjackich „Nauczyciel XXI wieku” zakładała ścisłe łączenie aktywności poznawczej studentów z aktywnością emocjonalną, a także dążenie do integralnego kształcenia nauczyciela jako pedagoga, wychowawcy, specjalisty, człowieka. Aby temu sprostać starano się skorelować nauczanie pedagogiczno-psychologiczne z przedmiotami kierunkowymi i praktyką, co miało zapewnić właściwe kształcenie w sferze metodycznej, poznawczej, emocjonalnej i praktycznej.

Opracowany program kształcenia nauczycieli zakładał jego uniwersalistyczny charakter, ponieważ uznano, że nauczyciel posiadający gruntowną wiedzę teoretyczną jest bardziej elastyczny i potrafi dostosować się do wszelkich przemian zachodzących w oświacie, a także zaakceptować siebie i swoje działania w nowej rzeczywistości nie czując się zagubionym i zapatrzonym tylko w przeszłość. Ponadto przyjęto, że wiedza teoretyczna jest podstawą rozwoju, aby dalej kształcić swoje umiejętności oraz dając przygotowanie do zawodu nauczycielskiego. Obok tego uznano, że program ma posiadać także charakter praktyczny, zapewniający mistrzostwo pedagogiczne oraz

Projekt nr WND-POKL.03.03.02-00-012/09 „Nauczyciel XXI wieku”
jest realizowany przez Uniwersytet w Białymstoku w partnerstwie z Uniwersytetem Szczecińskim, oraz Combidata Poland sp. z o.o.,
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,
Poddziałanie 3.3.2., „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli –projekty konkursowe”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

wysoki profesjonalizm w wykonywaniu zawodu. Odpowiednie wyważenie proporcji w zakresie przygotowania teoretycznego i praktycznego wynikało z przyjęcia założenia, że nie można dobrze przygotować do zawodu bez przekazania solidnej wiedzy teoretycznej popartej doświadczeniem zdobytym w praktyce. Praktyka nauczycielska w czasie studiów to nie tylko obserwacja wzorów, ale także uczenie się poprzez samodzielne działanie w celu rozwijania i pogłębiania własnych kompetencji. W celu udoskonalenia kształcenia nauczycieli wprowadzono różne formy praktyk pedagogicznych realizowanych nie tylko w przedszkolach i szkołach różnego typu, ale także w placówkach oświatowo-wychowawczych i opiekuńczych, ponieważ w swojej pracy zawodowej nauczyciel spotka się z różnymi dziećmi - chorymi, upośledzonymi czy sprawiającymi kłopoty wychowawcze i powinien umieć im pomóc.

Przygotowując projekt „Nauczyciel XXI wieku” uznano także, że duże znaczenie w reformie kształcenia nauczycieli mają zmiany dotyczące treści kształcenia oraz jego metody. W zakresie treści kształcenia wprowadzono m.in. takie przedmioty, jak: szachy, edukacja emocjonalna, multimedia w edukacji małego dziecka. W zakresie doboru metod nauczania zamiast dotychczasowych, opartych na przekazie i egzekwowaniu wiadomości, wprowadzono metody aktywne, które zachęcają do samodzielnego myślenia i działania, rozwiązywania problemów i poszukiwania nowych rozwiązań. Na dużą skalę wprowadzono też kształcenie e-learningowe. Uznano także, że warto w większym zakresie stosować metody, które skłaniałyby studentów do poszukiwania nowej wiedzy, przygotowały do samodzielnego doboru sposobów postępowania w konkretnej sytuacji pedagogicznej. Nie bez znaczenia było stosowanie nowoczesnych form kształcenia takich jak warsztaty, zajęcia integrujące, treningi twórczego myślenia, warsztaty rozwoju emocjonalnego z elementami treningu asertywności. Metody kształcenia miały uwzględniać swoisty charakter pracy nauczyciela w przedszkolu

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

i w klasach początkowych szkoły podstawowej, który cechuje dynamiczność, wszechstronność, twórczość. Przy wyborze metod kształcenia nauczycieli uznano, że warto brać pod uwagę zasady, według których proces ten powinien przebiegać, a więc otwartość, innowacyjność, elastyczność i humanizacja procesu kształcenia, umiejętność zdobywania i stosowania uzyskanych informacji, by absolwent mógł sprostać przemianom cywilizacyjnym, był chętny do samokształcenia i tworzenia własnego warsztatu pracy, aby wyjść naprzeciw zmianom dokonującym się w świecie wartości i celach życiowych młodego pokolenia. W toku studiów licencjackich starano się odchodzić od wiedzy encyklopedycznej na rzecz rozwijania krytycznego myślenia, zdobycia kompetencji posługiwania się językiem obcym, rozwijania umiejętności organizowania bezpośrednich kontaktów z ludźmi.

Reasumując, planując projekt „Nauczyciel XXI wieku” oczekiwano, że absolwent studiów nauczycielskich to będzie człowiek wzbudzający szacunek rodziców dzieci i innych nauczycieli, akceptowany przez przełożonych, czerpiący satysfakcję ze swojej pracy. Od absolwenta studiów oczekiwano też obszernej wiedzy przedmiotowej (merytorycznej), społecznej, kulturowej, pedagogicznej, psychologicznej i socjologicznej. Uznano, że nauczyciel XXI wieku ma być twórcą i profesjonalistą, o szerokich horyzontach myślowych, powinien posiadać umiejętności kierowania procesem budowania przez dzieci wiedzy w sposób zrozumiały i przystępny. Absolwent studiów „nauczyciel XXI wieku” powinien umieć rozwijać intelekt wychowanków i poszerzać ich zainteresowania, ale także kształcić umiejętności samodzielnego uczenia się. Zakładano, że przyszły nauczyciel przedszkola i klas początkowych w szkole podstawowej ma być życzliwym doradcą, tutorem, otwartym na postęp techniczny i korzystać z niego w pracy dydaktycznej. Od absolwenta studiów „Nauczyciel XXI wieku” oczekiwano, że będzie pracować z prawdziwą pasją, bez obaw wychodzić

Projekt nr WND-POKL.03.03.02-00-012/09 „Nauczyciel XXI wieku”
jest realizowany przez Uniwersytet w Białymstoku w partnerstwie z Uniwersytetem Szczecińskim, oraz Combidata Poland sp. z o.o. ,
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,
Poddziałanie 3.3.2. „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli –projekty konkursowe”

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

będzie naprzeciw wszystkim wyzwaniom i przeciwstawić się trudnościom, które spotka na swojej drodze zawodowej.

1.1 Przedmiot i cele badań

Przedmiotem tego raportu jest ewaluacja opinii wyrażonych przez studentów na temat przebiegu i efektów procesu kształcenia na studiach licencjackich oraz analiza opinii studentów odnośnie potrzeby modyfikowania zakresu tych treści, która to modyfikacja mogłaby zmierzać w kierunku poszerzenia lub redukcji niektórych tematów lub zagadnień. Poza tym przedmiotem tego raportu jest samoocena poziomu kompetencji nabytych w ramach studiowania wszystkich przedmiotów w ciągu trzech lat studiów. Ponadto w raporcie tym przedstawiono uogólnione wyniki badań częściowych dotyczących frekwencji na zajęciach dydaktycznych w ciągu trzech lat studiów oraz wyniki analizy protokołów egzaminów i zaliczeń. Dane dotyczące średnich ocen z egzaminów i zaliczeń przedmiotów mogą świadczyć o efektywności kształcenia na studiach licencjackich.

W raporcie tym przedstawiono także uogólnione dane pochodzące z odrębnych raportów dotyczących samooceny wzrostu kompetencji do posługiwania się językiem obcym i technologią informacyjną w codziennej pracy pedagogicznej. Dane te w tym raporcie jak już wskazano są przedstawione w sposób bardzo syntetyczny, ponieważ poświęcono im odrębne raporty częściowe sporządzone na zakończenie każdego roku studiów.

Przygotowana analiza ma służyć ocenie, czy wszystkie rezultaty zaplanowane we wniosku o dofinansowanie projektu „Nauczyciel XXI wieku” w zakresie wzrostu kompetencji zawodowych studentów zostały osiągnięte na zakończenie realizacji projektu.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

1.2 Sposób gromadzenia danych empirycznych

Wszystkie dane zebrano dzięki analizie dokumentów i ankietom, specjalnie skonstruowanym dla potrzeb projektu „Nauczyciel XXI wieku”. Ankiety skierowane były do studentów. W sumie skonstruowano następujące:

- Ankieta do samooceny kompetencji do posługiwania się językiem obcym (wypełniana przez studentów po I i II roku studiów);
- Ankieta do samooceny kompetencji informatycznych (wypełniana przez studentów po I roku studiów);
- Ankieta do oceny przydatności poszczególnych przedmiotów i treści kształcenia (przeprowadzana na zakończenie każdego roku kształcenia);
- Ankieta końcowa – ocena jakości projektu „nauczyciel XXI wieku” (ocena organizacji i przebiegu procesu kształcenia na studiach pierwszego stopnia, przeprowadzona na zakończenie trzeciego roku studiów licencjackich).

Z uwagi na to, iż wszystkie ankiety były anonimowe a konieczność zestawienia wyników oceny przydatności treści poszczególnych przedmiotów z samooceną poziomu kompetencji zdobytych dzięki studiowaniu tych przedmiotów – to wszystko spowodowało, że skonstruowano dwie części ankiety. W ten sposób zadbano, aby na jednej ankiecie każdy student wypełniając ją mógł dokonać refleksji nie tylko nad stopniem przydatności treści nauczania każdego oddzielnie przedmiotu, a także aby mógł dokonać samooceny poziomu kompetencji przydatnych w dalszym studiowaniu i w przyszłej pracy zawodowej. To samo dotyczy ankiet skonstruowanych do badania samooceny poziomu kompetencji do posługiwania się językiem obcym i ankiety do samooceny wzrostu kompetencji informatycznych.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Wyniki ankiet zostały wpisane do arkuszy kalkulacyjnych w programie Excel. Szczegółowe dane są przedstawione w następnym raporcie.

Badania ewaluacyjne zebrane dzięki analizie dokumentów, dotyczyły ustalenia poziomu frekwencji studentów na zajęciach dydaktycznych. W tym celu przeanalizowano wszystkie listy obecności studentów na wykładach i ćwiczeniach realizowanych w ciągu trzech lat studiów. Analizę dokumentów jako technikę badań wykorzystano także do oceny efektywności kształcenia na poszczególnych latach studiów. W tym celu przeanalizowano wszystkie protokoły zaliczeń przedmiotów i protokoły egzaminów. Dane można porównywać indywidualnie dla każdego studenta, jak i dla poszczególnych przedmiotów.

1.3. Struktura badanej grupy

W badaniach uczestniczyli wszyscy studenci, ale w zależności od terminu badania różnych wymiarów edukacji w poszczególnych latach kształcenia akademickiego ich liczba była zmienna. W badaniach końcowych (trzeci rok studiów) uczestniczyło 117 studentów. Badania przeprowadzono oddzielnie w każdej z siedmiu grup ćwiczeniowych, najczęściej w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych. Wprowadzając i kodując dane w arkuszu kalkulacyjnym Excel wpisywano wyniki łącznie dla obydwu grup wykładowych. Natomiast w niniejszym raporcie analiza przeprowadzona jest dla całej próby badawczej - bez rozróżnienia na poszczególne grupy (wykładowe lub ćwiczeniowe), ponieważ nie zawsze wszyscy studenci prawidłowo wpisali numer grupy ćwiczeniowej lub numer grupy wykładowej. Natomiast niektórzy studenci pominieli w ankiecie informację na temat przynależności do grupy ćwiczeniowej lub wykładowej.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ILOŚCIOWYCH I JAKOŚCIOWYCH

Zebrane dane – odpowiedzi udzielone na większość pytań ankietowych mają charakter danych ilościowych, wyrażonych w punktach (liczbach). Jedno pytanie ankietowe miało charakter otwarty i dostarczyło danych wyrażonych w postaci słów (dane jakościowe).

2.1 Ocena merytoryczna programu studiów „Nauczyciel XXI wieku”

Ankieta skonstruowana na zakończenie studiów licencjackich składała się z ośmiu części, w których ocenie poddano wiele ważnych elementów procesu kształcenia akademickiego.

2.1.1. Analiza ilościowa różnych aspektów programu kształcenia

Pierwsza grupa pytań obejmowała różne aspekty oceny merytorycznej programu kształcenia. Studenci mieli do dyspozycji pięciostopniową skalę ocen, od 1 do 5, gdzie cyfra 1 oznaczała ocenę bardzo niską, a cyfra 5 – bardzo dobrą). Studenckiej ocenie poddano następujące kryteria: dobór przedmiotów nauczania, dobór treści kształcenia, dobór form prowadzenia zajęć dydaktycznych, organizację procesu kształcenia, dobór nauczycieli do realizacji zajęć.

Druga grupa pytań dotyczyła oceny jakości pracy nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne. Między innymi studenci oceniali takie wymiary pracy nauczycieli, jak: merytoryczne przygotowanie do zajęć, umiejętność inspirowania studentów do samodzielnej pracy, prowadzenie zajęć punktualnie i zgodnie z planem, dostępność nauczycieli w czasie konsultacji, precyzyjne określanie warunków zaliczenia, adekwatny dobór literatury przedmiotu, obiektywność oceny wiedzy i umiejętności studentów,

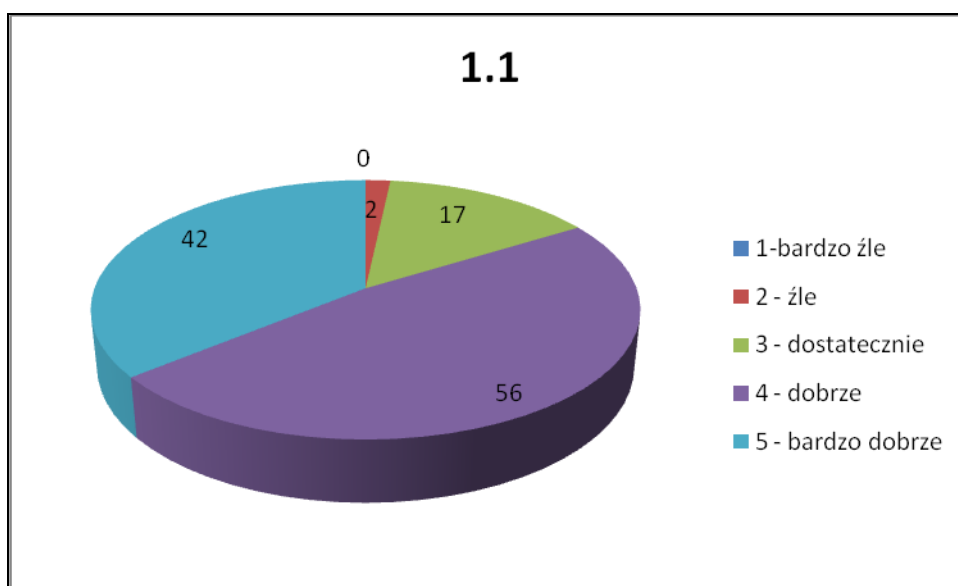

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

takowność i życzliwość wobec studentów, umiejętność zainteresowania przedmiotem, proponowanie dodatkowych lektur, zachęcanie do działalności w kołach naukowych. Wyniki analizy odpowiedzi udzielonych przez studentów na poszczególne pytania przedstawione będą poniżej.

2.1.1.1. Dobór przedmiotów nauczania w toku studiów licencjackich

Na podstawie analizy danych przedstawionych na wykresie 1.1 można stwierdzić, że studenci bardzo dobrze oceniają dobór przedmiotów kształcenia. Jedynie dwie osoby stwierdziły, że przedmioty nie były dobrze dobrane. Natomiast zdecydowana większość studentów oceniła dobrze lub bardzo dobrze przedmioty nauczania, które realizowane były w ciągu trzech lat studiów.

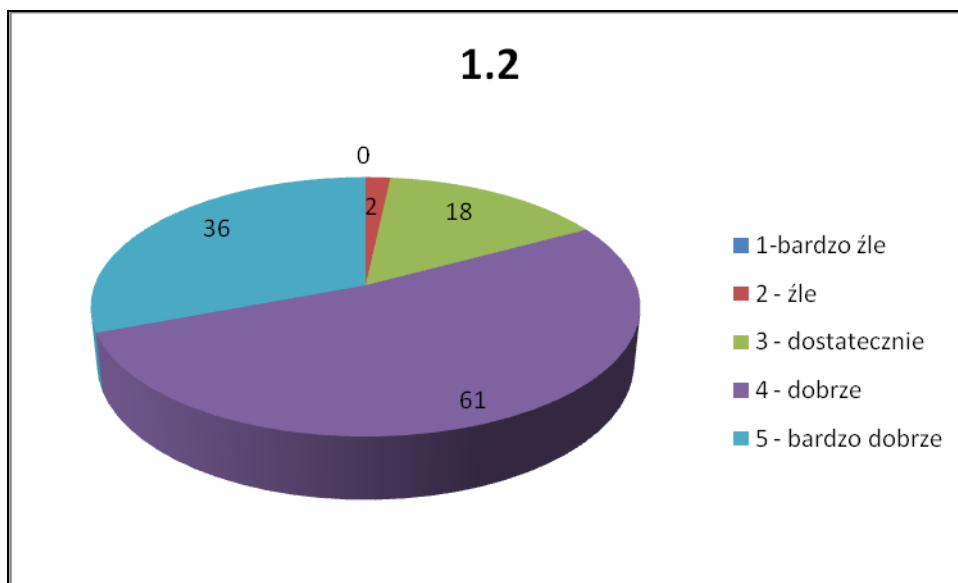
2.1.1.2. Dobór treści kształcenia

Przygotowując ankietę ewaluacyjną na zakończenie procesu kształcenia postawiono także pytanie o dobór treści kształcenia w ramach zaproponowanych przedmiotów

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

nauczania. Dane do analizy ocen studenckich odnośnie tej kwestii przedstawiono na wykresie 1.2.

Na podstawie analizy wykresu 1.2 można stwierdzić, że studenci wysoko i bardzo wysoko ocenili trafność i przydatność w przyszłej pracy zawodowej treści kształcenia proponowanych w ramach wszystkich przedmiotów realizowanych w ciągu trzech lat studiów. W badanej próbie nikt ze studentów nie stwierdził, że treści kształcenia były zbyt techniczne lub niepotrzebne w przyszłej pracy zawodowej. Jedynie dwie osoby (na 117 badanych) wyraziły zdecydowane niezadowolenie z doboru treści kształcenia – co stanowi zaledwie 1.7% ogółu opinii.

2.1.1.3 Dobór form prowadzenia zajęć dydaktycznych

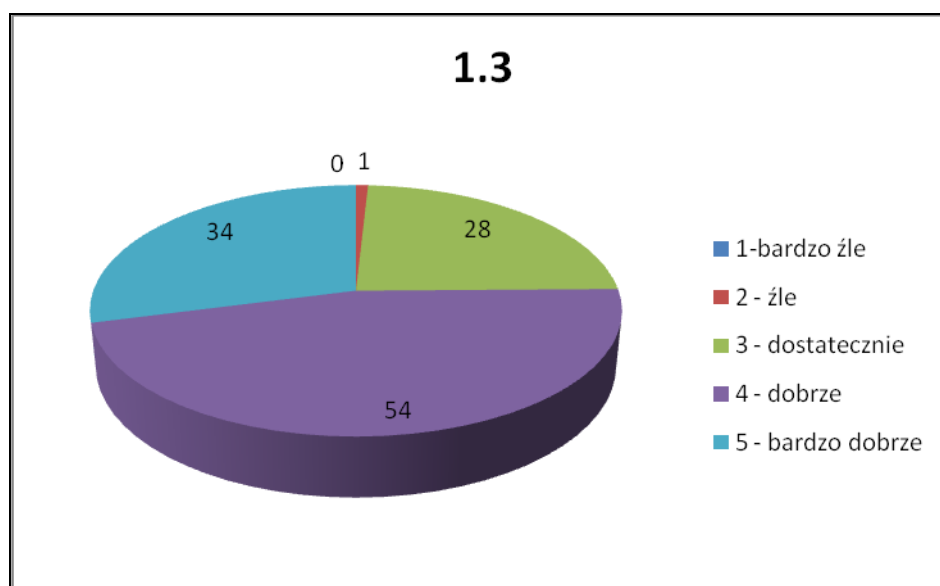
Ważną kwestią poza doбором treści kształcenia jest odpowiedni dobór form ich realizacji, dlatego kolejne pytanie skierowane do studentów dotyczyło tej kwestii.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Wyniki ankiety są bardzo optymistyczne. Żaden z badanych studentów nie wyraził zdecydowanie negatywnej opinii. Jedna osoba źle oceniła realizowane formy kształcenia, natomiast aż 88 studentów wyraziło opinię dobrą lub bardzo dobrą.

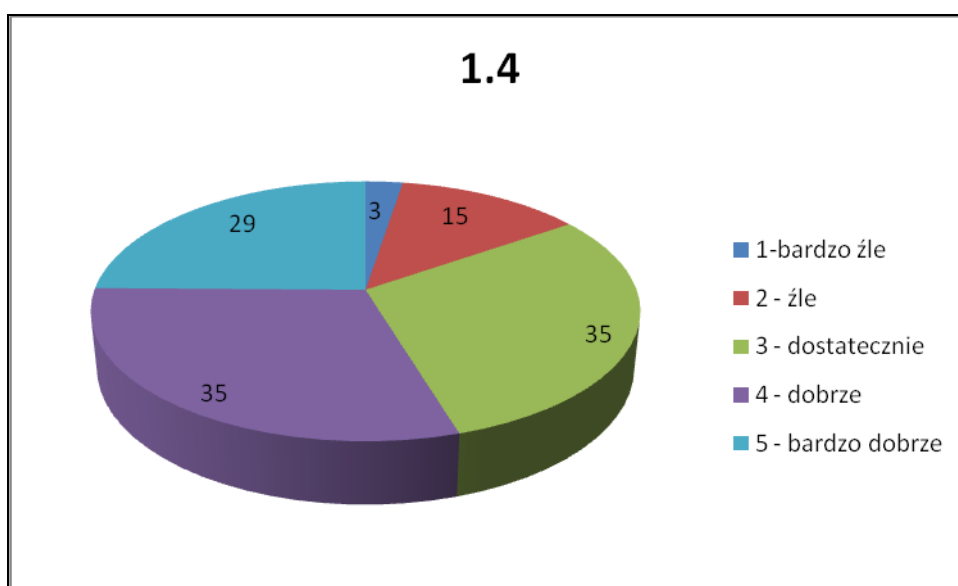
2.1.1.4. Organizacja procesu kształcenia

Nieco bardziej sceptycznie odnieśli się badani studenci do organizacji procesu kształcenia w ciągu trzech lat studiów. Opinie dotyczyły głównie rozkładu zajęć dydaktycznych w ciągu tygodnia i miejsca odbywania zajęć. Osiemnaście osób stwierdziło, że organizacja była zła lub bardzo zła. Natomiast zdecydowana większość (70 studentów) odniosła się do tej kwestii pozytywnie. Niemniej jednak warto wziąć pod uwagę te opinie i w przyszłości przeprowadzić bardziej pogłębione badania dotyczące szczegółowych informacji na temat organizacji procesu kształcenia w

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

szkole wyższej, aby zdecydowanie poprawić to, co w opinii studentów funkcjonuje nienajlepiej.

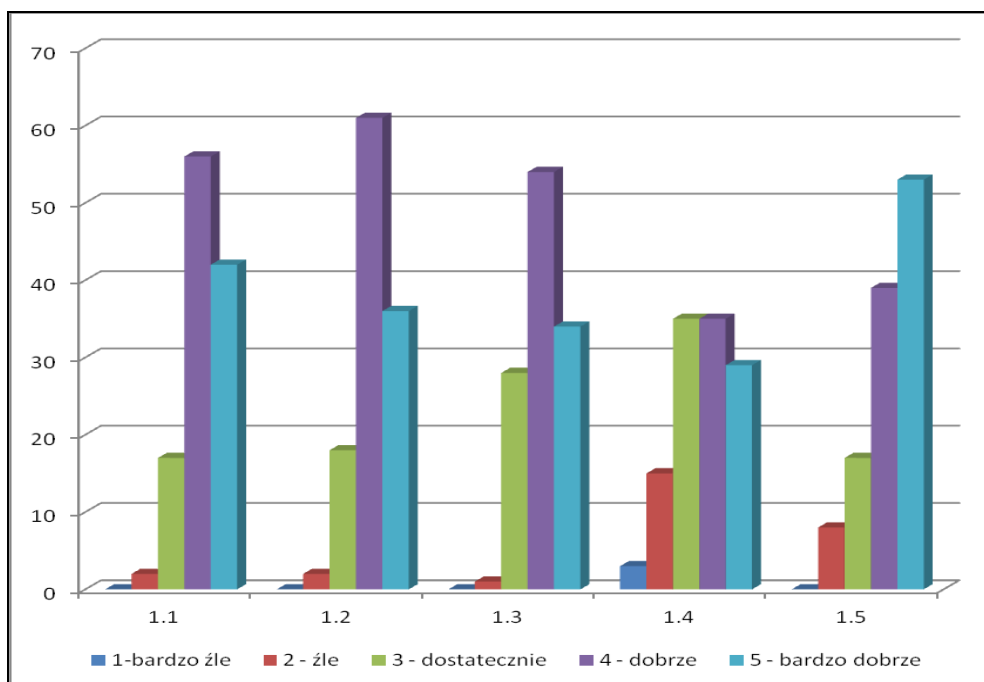
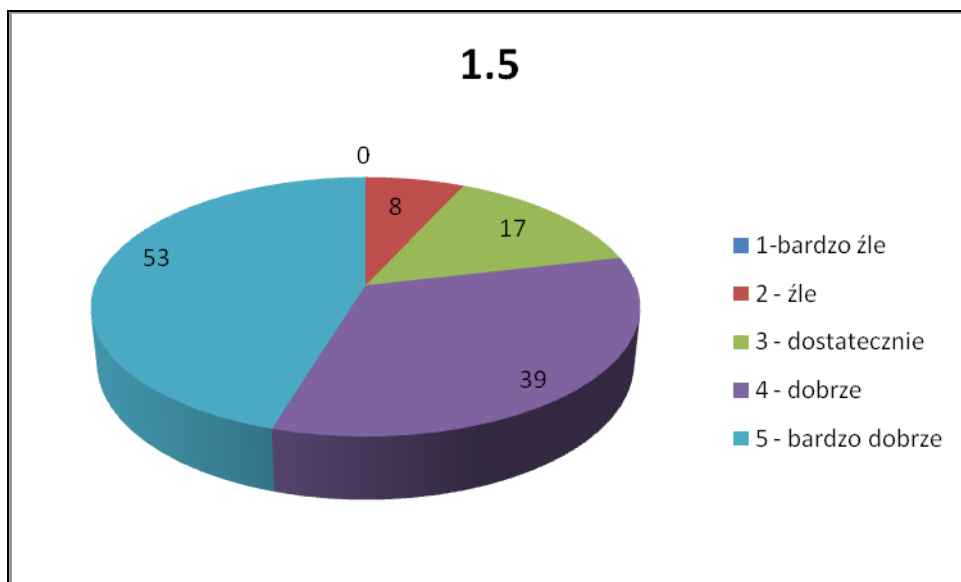
2.1.1.5. Dobór nauczycieli do realizacji zajęć dydaktycznych

Z analizy danych przedstawionych na wykresie 1.5 wynika, że badani studenci uznają za dobry i bardzo dobry dobór nauczycieli do prowadzenia poszczególnych przedmiotów kształcenia. Świadczy to o tym, iż uznają, że nauczyciele są w opinii studentów kompetentni i dobrze realizują program kształcenia.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

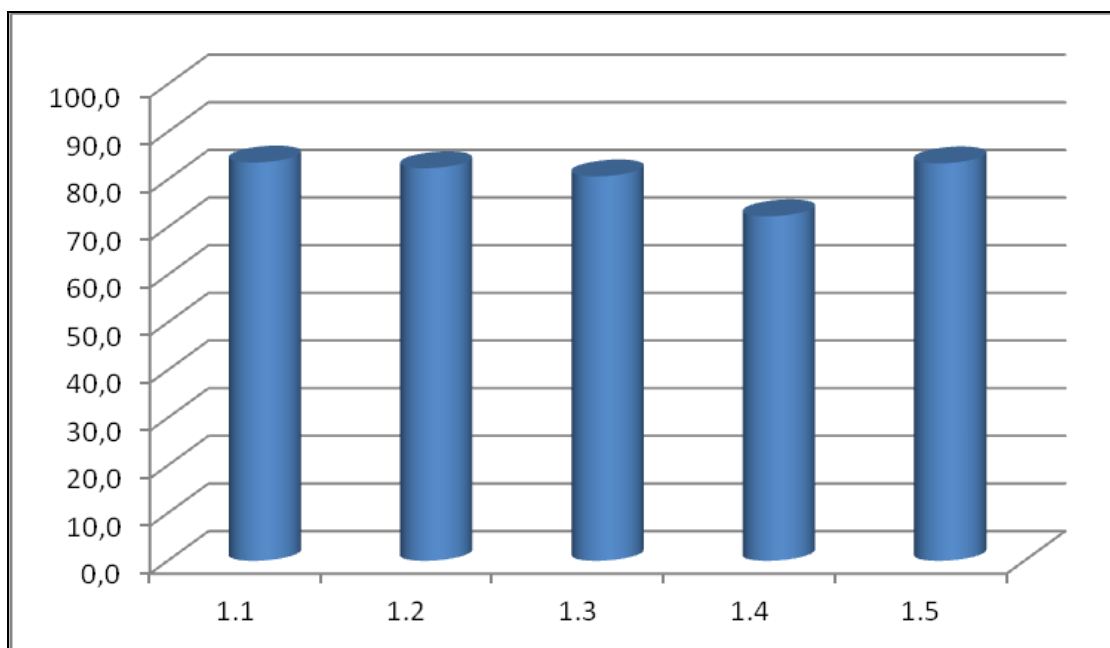

Rysunek 1.6 Porównanie ocen studentów odnoszących się do szczegółowych kwestii programu kształcenia

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Rysunek 1.7. Porównanie średnich ocen dotyczących programu kształcenia

Wyniki przedstawione graficznie na wykresach (1.6 i 1.7) pozwalają sformułować następujący wniosek: **studenci bardzo wysoko cenią sobie większość przedmiotów nauczania zaproponowanych podczas studiów licencjackich w ramach projektu „Nauczyciel XXI wieku”.** Oceny pozytywne dotyczą zarówno samych przedmiotów, jak i treści realizowanych w ich ramach. Z rysunku 2 wynika, że jedynie organizację procesu kształcenia warto byłoby usprawnić, choć ogólne wyniki ocen tego aspektu procesu kształcenia nie są niskie (ponieważ sięgają około 80% możliwej maksymalnej liczby punktów). Zatem warto podkreślić, że założony we wniosku wskaźnik wysokiej efektywności studiów „Nauczyciel XXI wieku” został osiągnięty.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.1.2 Analiza jakościowa wyników oceny przez studentów treści kształcenia

W ankiecie końcowej zamieszczono dwa pytania otwarte. Pierwsze z nich było następujące: Jakie przedmioty/treści kształcenia szczególnie Panią/Pana zainteresowały? Wyniki analizy wskazują, że odpowiedzi studentów na to pytanie były bardzo zróżnicowane. Najczęściej jednak studenci wymieniali takie przedmioty kształcenia, jak: multimedia w edukacji małego dziecka, dydaktyka, historia wychowania, psychopedagogika kreatywności, metodyka pracy z uczniem zdolnym, pedagogika przedszkolna, metodyki szczegółowe, w tym metodyka wychowania w przedszkolu. Dość często pojawiały się odpowiedzi, że wszystkie przedmioty były ciekawe. Trzeba jednak podkreślić, że nie wszyscy studenci odpowiedzieli na to pytanie. Wniosek z analizy odpowiedzi do tej części ankiety może być następujący. Badani studenci najbardziej zainteresowani są przedmiotami związanymi bezpośrednio ze studiowaną specjalnością. Jest to dowód, że wybór zawodu przez studentów nie był przypadkowy i w ciągu trzech lat kształcenia ich zainteresowania pedagogiczne pogłębiły się.

Kolejne pytanie otwarte w ankiecie końcowej miało następującą postać: Jakich przedmiotów/tematów zdaniem Pani/Pana zabrakło? Odpowiedzi studentów można podzielić na dwie grupy, pierwsza to odpowiedzi pozytywne, świadczące o pełnej akceptacji programu studiów. Poniżej zamieszczone są liczne przykłady odpowiedzi wskazujących na ocenę pozytywną planu i programu studiów:

- „Nic nie zabrakło, ponieważ przedmioty były bardzo zróżnicowane”.
- „Żadnych”
- „Niczego nie zbrakło, uważam, że wszystkie potrzebne przedmioty i tematy były zrealizowane”.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

- „Uważam, że żadnych przedmiotów nie zabrakło, nawet zostały zrealizowane ponad normalny program studiów pedagogicznych”.
- „Przedmiotów było w sam raz”.
- „Prawie wszystkie”.
- „Bez wyjątku wszystkie”.
- „Wszystkie były dobre i niczego bym nie dodała.”

Warto także podkreślić, że badani studenci dość często wskazywali konkretne przedmioty, tematy lub zagadnienia szczegółowe, które ich zdaniem były pominięte w toku studiów lub w ograniczonym zakresie zrealizowane. Odpowiedzi studentów można pogrupować wokół kilku zagadnień: odpowiedzi wskazujące na niedostateczne przygotowanie praktyczne, odpowiedzi wskazujące na niedostatek przedmiotów metodycznych, odpowiedzi wskazujące na niedosyt treści związanych z edukacją multimedialną, odpowiedzi wskazujące na brak podania bardzo konkretnych rozwiązań sytuacji problemowych występujących w przedszkolu lub w szkole. Warto zwrócić uwagę, że studenci dość często zgłaszali zbyt małą liczbę zajęć artystycznych związanych z tańcem, śpiewem, grą na instrumentach muzycznych, pedagogiką kreatywności. Ponadto studenci zwracali uwagę na zbyt małą liczbę zajęć fakultatywnych. Kilka wypowiedzi dotyczyło organizacji procesu nabywania kompetencji zawodowych sugerując potrzebę wspólnych, grupowych wyjść na obserwację zajęć do szkół i przedszkoli. Oto przykłady ocen negatywnych udzielonych przez badanych studentów:

- „Nie nauczono nas pisać konkretnych konspektów a to jest podstawa w tym zawodzie”.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

- „Takich, które bardziej przygotowują do praktyk w szkole/przedszkolu, które bardziej odzwierciedlają pracę w placówkach szkolnych”.
- „Przedmioty były ciekawe, ale wykładowcy nie potrafili zainteresować nimi studentów”.
- „Więcej przedmiotów metodycznych”.
- „Zajęć praktycznych potrzebnych do pracy nauczyciela”.
- „Zajęć praktycznych”.
- „Zajęć z pedagogiki kreatywności oraz przedmiotów związanych z kulturą (plastyka i muzyka)”.
- „Więcej zajęć muzycznych, przygotowanie do przeprowadzenia wywiadówki”.
- „Zabrakło treści (lub za mało) tworzenie programów wspierania rozwoju dziecka”.
- „Jak rozmawiać z dzieckiem o jego seksualności”.
- „Alternatyw w edukacji”.
- „Zastosowanie w praktyce”.
- „Mówiących o tym jak zastosować teorię w praktyce”.
- „Jak postępować z dziećmi w trudnych sytuacjach, jak im pomagać i wspierać”.
- „Przedmiotów związanych z tańcem”.
- „Praktycznych”.
- „Większego wyboru przedmiotów”.
- „Tańce, gry na fortepianie”.
- „Tańce”.
- „Niewielka ilość zajęć warsztatowych (niezależnie od przedmiotu).”
- „Za mało było praktyk i hospitacji zajęć”.
- „Kontakt nauczyciel – rodzic, kurs pierwszej pomocy”.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

- „Przedmiotów tanecznych”.
- „Rozmów na temat współpracy z rodzicami w szkole i w przedszkolu”.
- „Praktycznych”.
- „Bardziej praktycznych, które mogłyśmy wykorzystać w pracy”.
- „Jak postępować w trudnych sytuacjach z dzieckiem”.
- „Jak zaprezentować się, by zdobyć pracę w zawodzie”.
- „Moim zdaniem zabrakło bardziej praktycznych zajęć. Praktyk było zdecydowanie za mało”.
- „Przedmiotów, które traktują o formalnych rzeczach, jak np. wypełniać dziennik, w jaki sposób starać się o pracę, jak uzyskać awans zawodowy”.
- „Fakultetów większego wyboru”.
- „Moim zdaniem zabrakło przedmiotu, który uczyłby posługiwania się tablicą interaktywną od podstaw łącznie z oprogramowaniem”.
- „Za mało przedmiotów multimedialnych. Zabrakło również odpowiedniego przygotowania prowadzących”.
- „Wspólne grupowe wyjścia na obserwację zajęć do szkół i przedszkoli”.

Na podstawie analizy powyższych niemal wszystkich zamieszczonych w ankietach wypowiedzi studentów można stwierdzić, że zgłaszane przez nich uwagi dotyczące braku przedmiotów lub niedostatku treści najczęściej odnosiły się do zajęć praktycznych, braku konkretnych wzorców postępowania w określonych sytuacjach pedagogicznych. Wydaje się, że studenci często uważają, że są one standardowe i można te same schematy postępowania stosować w podobnych kontekstach. Jest to wniosek nieco niepokojący, z punktu widzenia współczesnych koncepcji kształcenia i wychowania człowieka.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.1.3. Analiza opinii studentów dotyczących przydatności przedmiotów kształcenia w przyszłej pracy zawodowej

Kolejnym przedmiotem badań ewaluacyjnych był problem akceptacji przez studentów doboru przedmiotów kształcenia i treści realizowanych w ich ramach. Jest to ważne zagadnienie, ponieważ to właśnie studenci mają najlepsze rozeznanie w tym, czy treści poszczególnych przedmiotów nie pokrywają się, nie dublują, nie wykluczają. Ważne jest, aby w procesie kształcenia treści poszczególnych przedmiotów wzajemnie się uzupełniały dając studentowi bardzo dokładny, spójny, bogaty obraz edukacji małego dziecka w teorii i praktyce pedagogicznej w Polsce na świecie

Warto w tym miejscu podkreślić, że problem akceptacji przez studentów przedmiotów nauczania był obiektem badań i analiz pod koniec każdego roku akademickiego oraz prezentowany w raportach szczegółowych. W tym miejscu będą przedstawione jedynie uogólnione (syntetycznie opracowane) wyniki ankiet ewaluacyjnych. Trzeba też przypomnieć, że w ankietach wymienionym przedmiotom kształcenia i wybranym przez studentów stwierdzeniom przypisywano następującą liczbę punktów:

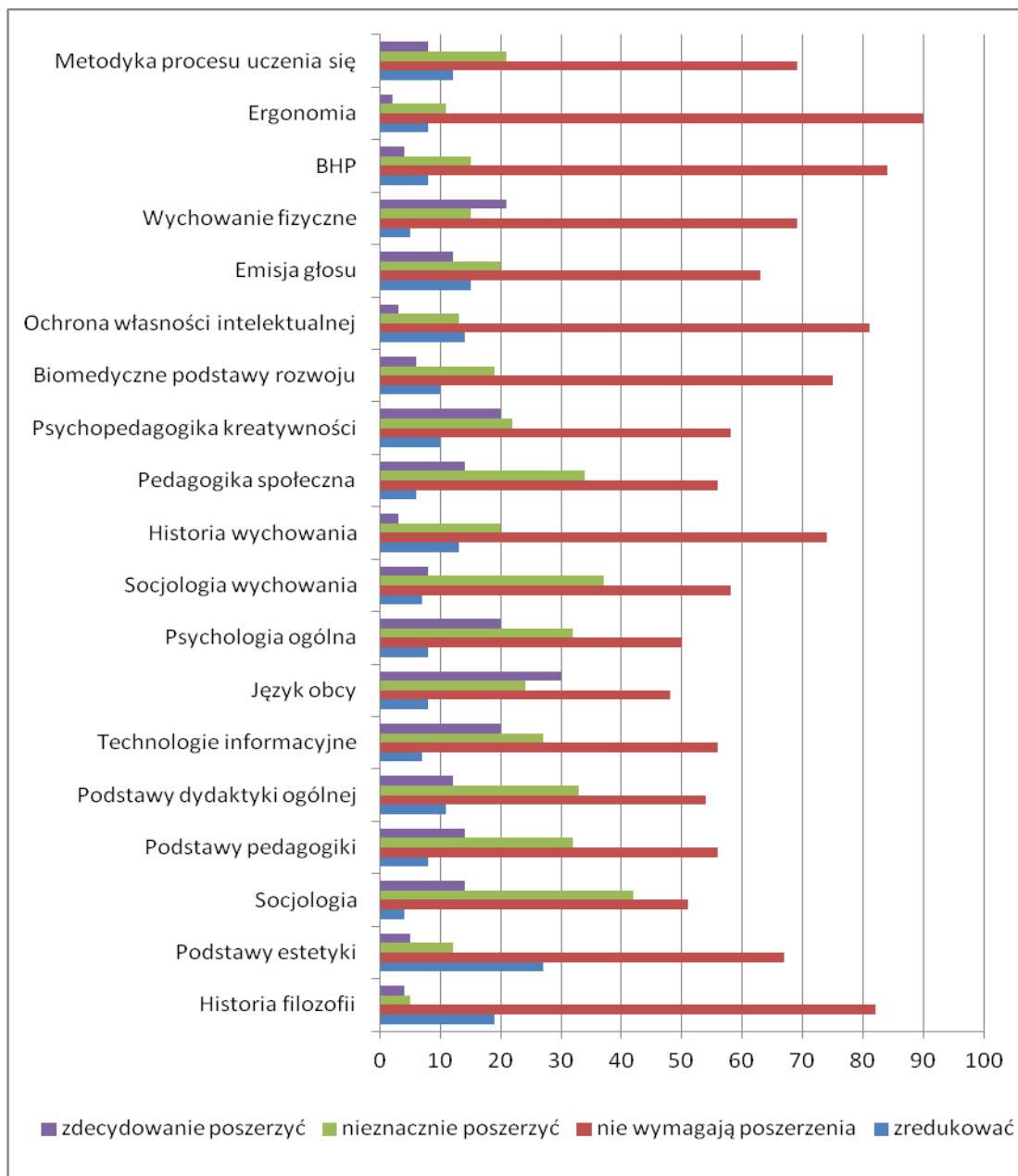
- treści warto zredukować – 1 punkt
- treści nie wymagają poszerzenia – 2 punkty
- warto nieznacznie poszerzyć – 3 punkty
- zdecydowanie warto poszerzyć – 4 punkty.

Wyniki przedstawiające ocenę treści wszystkich przedmiotów kształcenia realizowanych w ciągu trzech lat studiów prezentują rysunki: 2.1, 2.2., 2.3 a wnioski sformułowane na podstawie analizy danych przedstawionych graficznie podane będą w dalszej części niniejszego raportu.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

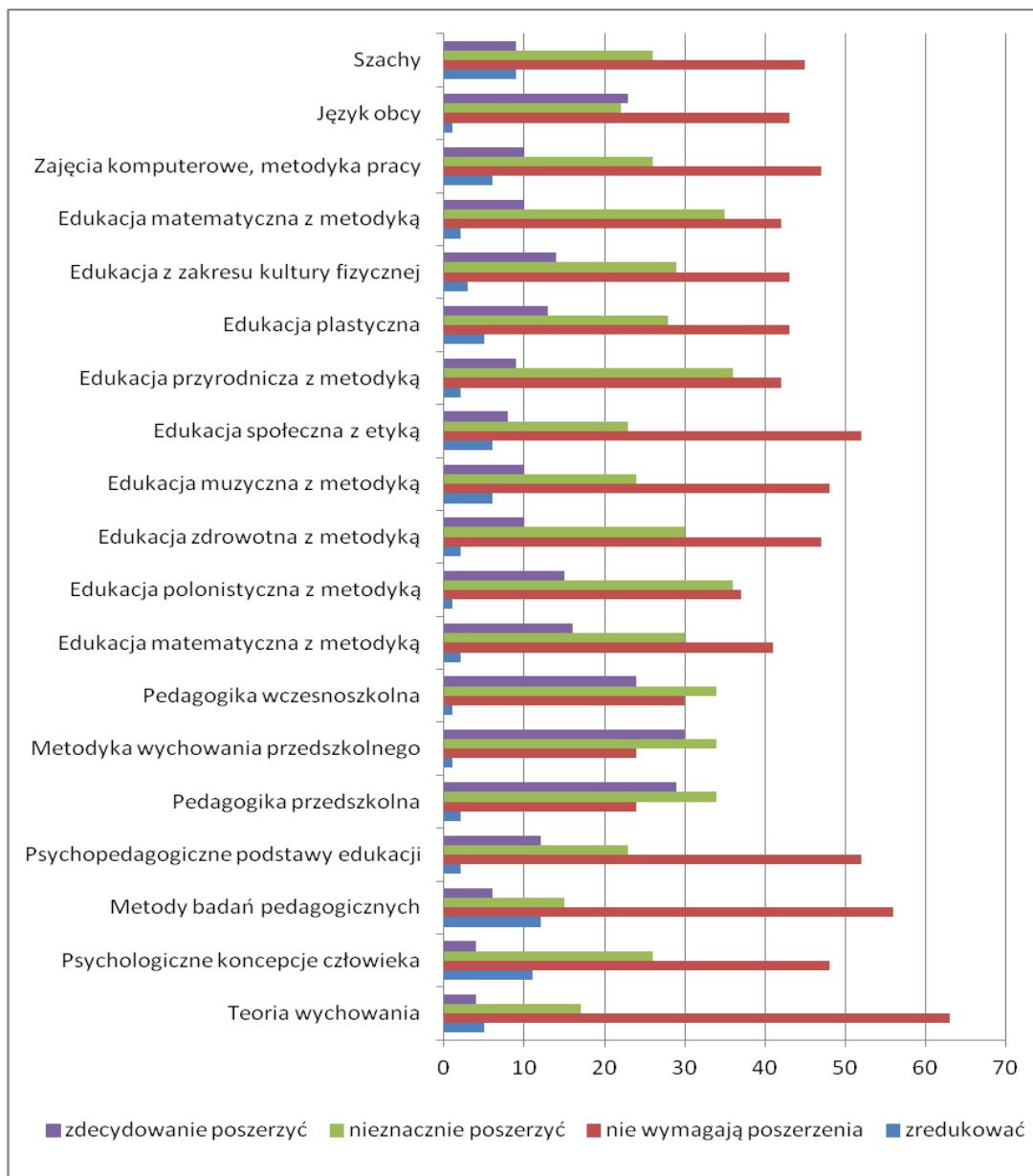
Rysunek 2.1. Ocena przydatności przedmiotów kształcenia w przyszłej pracy zawodowej - po I roku studiów

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

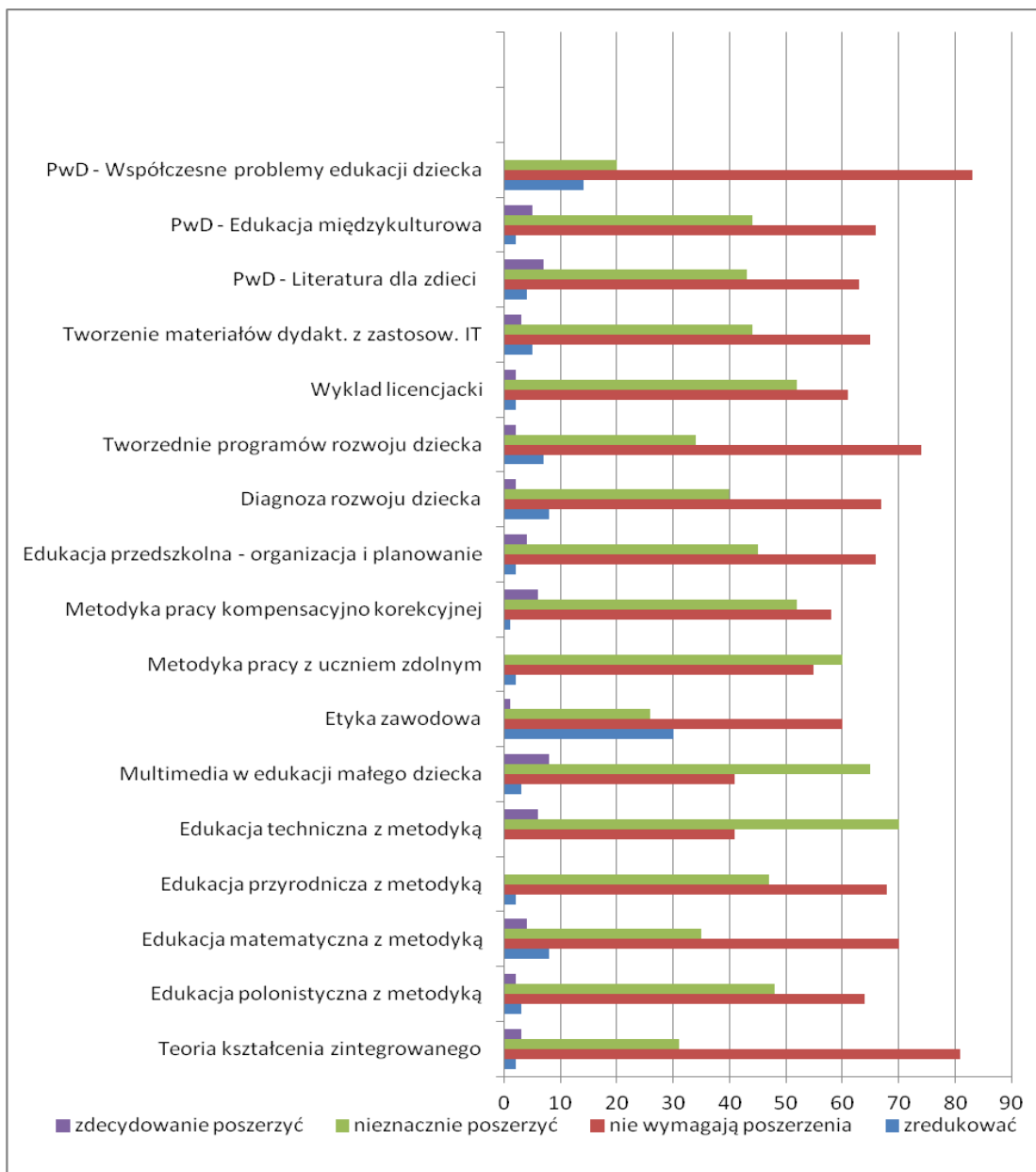

Rysunek 2.2. Ocena przydatności przedmiotów kształcenia w przyszłej pracy zawodowej - po II roku studiów

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Rysunek 2.3. Porównanie ocen dotyczących przydatności przedmiotów kształcenia w przyszłej pracy zawodowej - po III roku studiów

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Wyniki przedstawione graficznie na rysunkach 2.1, 2.2 i 2.3 mogą stanowić dobrą podstawę do refleksji nad modyfikacją w przyszłości planu i programu kształcenia kandydatów na nauczycieli przedszkoli i klas początkowych. Analiza danych wskazuje na pełną akceptację i pozytywną ocenę przydatności w przyszłej pracy zawodowej poszczególnych przedmiotów kształcenia realizowanych w ciągu trzech lat studiów. Opinie studentów są bardzo pozytywne. Można zauważyć pewną tendencję wyrażającą się we wzroście liczby pozytywnych ocen badanych studentów, natomiast na trzecim roku studiów zmniejszyła się liczba wskazań, aby treści przedmiotów były zredukowane lub zdecydowanie poszerzone. Warto podkreślić, że na pierwszym roku studiów największy „niedosyt” treści dotyczył takich przedmiotów, jak: wychowanie fizyczne, psychopedagogika kreatywności, psychologia ogólna, język obcy i technologia informacyjna. Na drugim roku studiów wyraźnie obniżył się odsetek wskazań dotyczących konieczności poszerzenia treści kształcenia, tego typu opinie dotyczyły następujących przedmiotów: język obcy, pedagogika przedszkolna, pedagogika wczesnoszkolna, metodyka wychowania w przedszkolu. Natomiast na trzecim roku studiów badani wskazali na konieczność poszerzenia treści dwóch przedmiotów: Edukacja techniczna z metodyką i Multimedia w edukacji małego dziecka – należy jednak podkreślić, że w obydwu przypadkach liczba wskazań wynosiła mniej niż 10 (na 117 badanych osób).

Ciekawe są wyniki badania opinii studentów, które dotyczą nauki języka obcego. Studenci dość często wskazywali potrzebę poszerzenia treści tego przedmiotu nauczania. Świadczy to o pozytywnym stosunku studentów do opanowywania kompetencji posługiwania się językiem obcym.

Ważne są także opinie studentów wskazujące na potrzebę redukcji treści

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

niektórych przedmiotów kształcenia. Na pierwszym roku studenci wskazali: Podstawy estetyki i Historię filozofii, na drugim roku studiów: Metody badań pedagogicznych i Psychologiczne koncepcje człowieka, natomiast na trzecim roku studiów: Etykę zawodu nauczyciela i Współczesne problemy edukacji dziecka. Należy jednak podkreślić, że liczba wskazań, aby ograniczyć treści tych przedmiotów były niewielkie (mieszcząca się w krzywej Gaussa), zatem nie rzutująca na ogólną ocenę jakości programu merytorycznego realizowanych studiów I stopnia.

Warto też podkreślić, że w trakcie procesu kształcenia oceny indywidualne przydatności treści poszczególnych przedmiotów nauczania są dość spolaryzowane, co świadczy o tym, że opinie studentów są podobne do siebie. Opinie studentów są bardziej wyrównane odnośnie wielu przedmiotów. W przypadku tych przedmiotów wskaźnik zróżnicowania opinii (v – współczynnik zmienności) mieści się w normie.

2.2 Opinie studentów na temat jakości pracy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne

Druga część ankiety końcowej skonstruowanej w celu dokonania oceny jakości projektu "Nauczyciel XXI wieku" dotyczyła opinii studentów na temat pracy nauczycieli akademickich realizujących poszczególne przedmioty nauczania. W tej kategorii poddano ocenie 11 cech lub zachowań nauczycieli wobec studentów. Poszczególne kategorie będą przedstawione na kolejnych wykresach i analizowane oddzielnie.

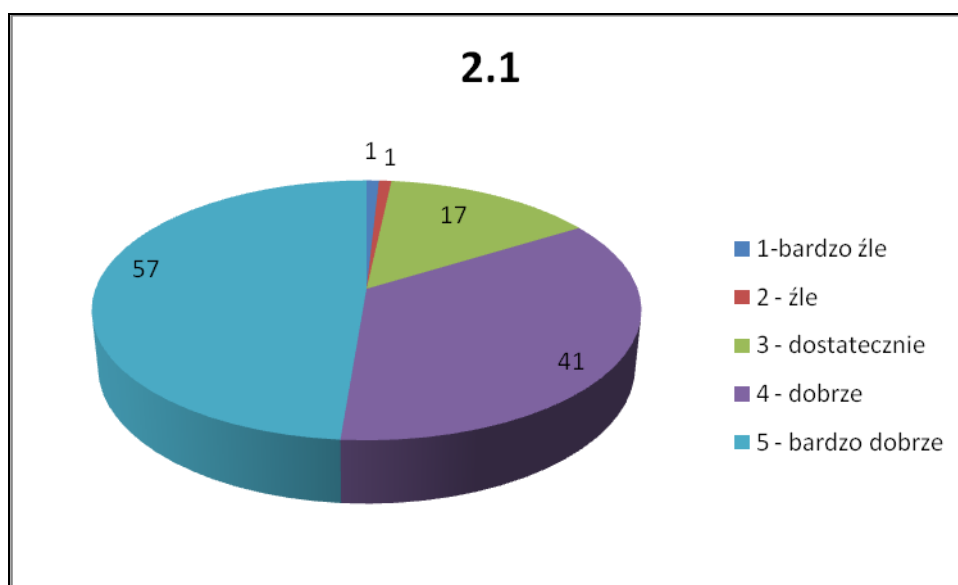

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.2.1. Merytoryczne przygotowanie nauczycieli do zajęć dydaktycznych

Przygotowanie merytoryczne nauczycieli stanowi ważny czynnik wyznaczający jakość kształcenia nauczycieli. Z analizy danych zebranych dzięki ankietom wynika, że oceny negatywne studentów są bardzo nieliczne, natomiast oceny wysokie i bardzo wysokie stanowią 83,7 % wszystkich opinii studentów. Zatem można stwierdzić, że studencka ocena merytorycznego przygotowania nauczycieli do zajęć jest bardzo wysoka.

2.2.2. Inspirowanie studentów do samodzielnej pracy

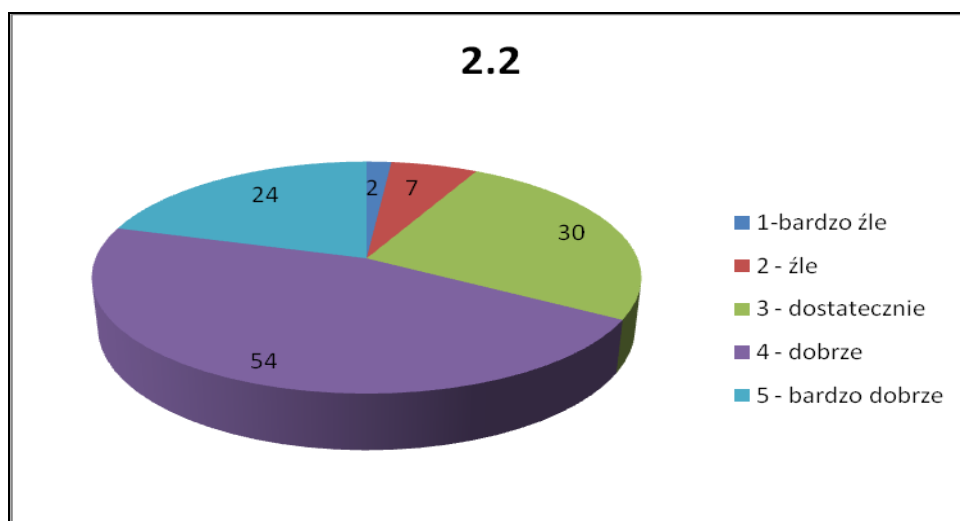
Nieco gorzej studenci ocenili zabiegi nauczycieli w kierunku zachęcania studentów do samodzielnego studiowania treści i wychodzenia „poza dostarczone informacje” (używając sformułowania Jerome Brunera). Zatem warto byłoby zwrócić w przyszłości uwagę, aby nauczyciele większy akcent kładli na podnoszenie poziomu motywacji wewnętrznej, rozwijanie ciekawości poznawczej

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

i ambicji studentów w kierunku poszerzania swojej wiedzy lub umiejętności.

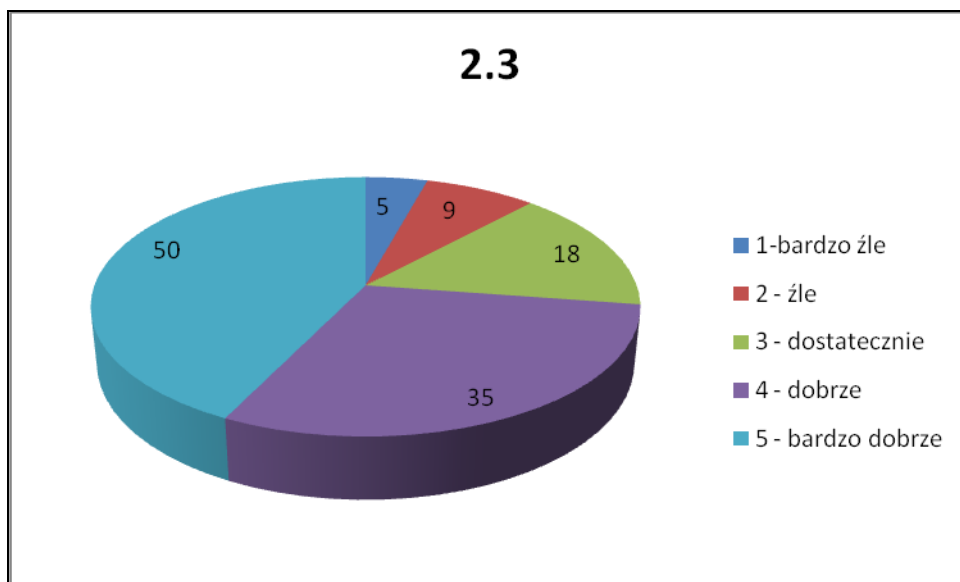

2.2.3. Punktualność rozpoczynania zajęć i zgodność z planem

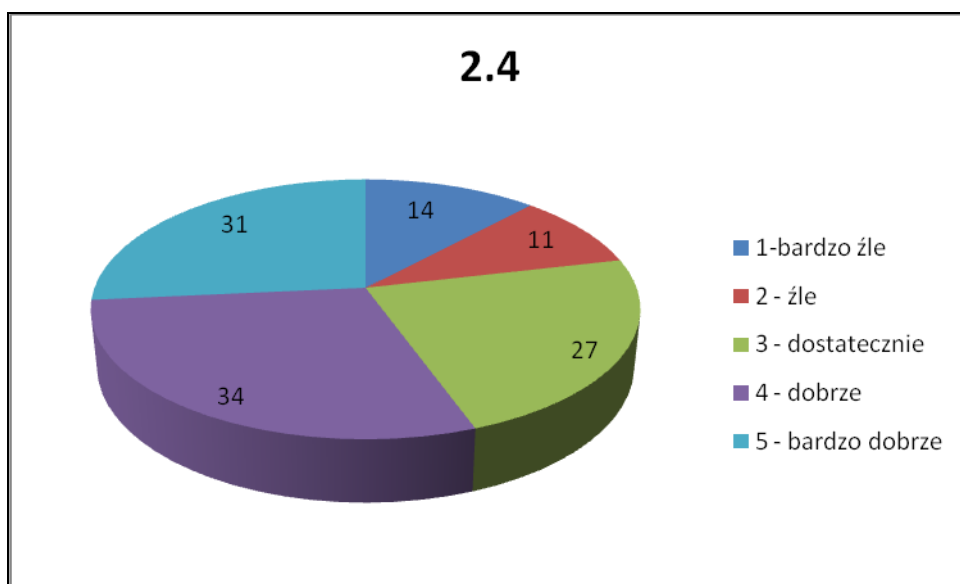
Analiza wyników przedstawionych na wykresie 2.3 wskazuje także na dość wysokie oceny zdyscyplinowania nauczycieli akademickich wyrażającego się poprzez punktualność rozpoczynania zajęć dydaktycznych i realizowania ich zgodnie z założonym planem. Należy podkreślić, że negatywne opinie studentów należą do zdecydowanej mniejszości. Prawie 80 % badanych osób oceniło wysoko i bardzo wysoko ten aspekt pracy nauczycieli akademickich.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.2.4. Dostępność nauczycieli akademickich w trakcie konsultacji

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Natomiast nieco gorzej studenci ocenili dostępność nauczycieli akademickich w czasie zaplanowanych godzin konsultacji. Być może przyczyna tkwi w tym, iż zajęcia jednej grupy wykładowej odbywały się w innym budynku, oddalonym około 3 km od budynku Wydziału Pedagogiki i Psychologii przy ul. Świerkowej 20. Natomiast nauczyciele akademicy pełnili dyżury właśnie w budynku przy ulicy Świerkowej. Zatem w przyszłości warto pamiętać, aby planować zajęcia w budynku głównym Wydziału Pedagogiki i Psychologii lub zadbać o dodatkowe godziny konsultacji odbywanych poza podstawowym miejscem pracy nauczycieli akademickich.

.2.2.5. Jasne kryteria i warunki zaliczenia przedmiotu

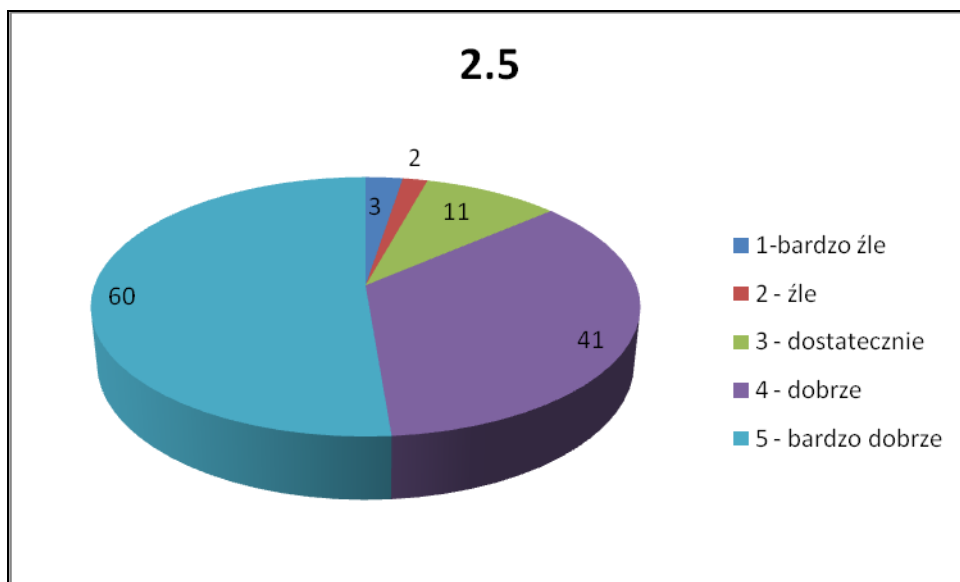
Kolejny aspekt pracy nauczyciela – umiejętność i precyzja w określeniu warunków zaliczenia przedmiotu – jest z punktu widzenia studentów bardzo ważny. Z analizy danych wynika, że jednak noty przyznane przez studentów są bardzo wysokie. 101 na 117 osób ankietowanych oceniło pod tym względem nauczycieli dobrze i bardzo dobrze.

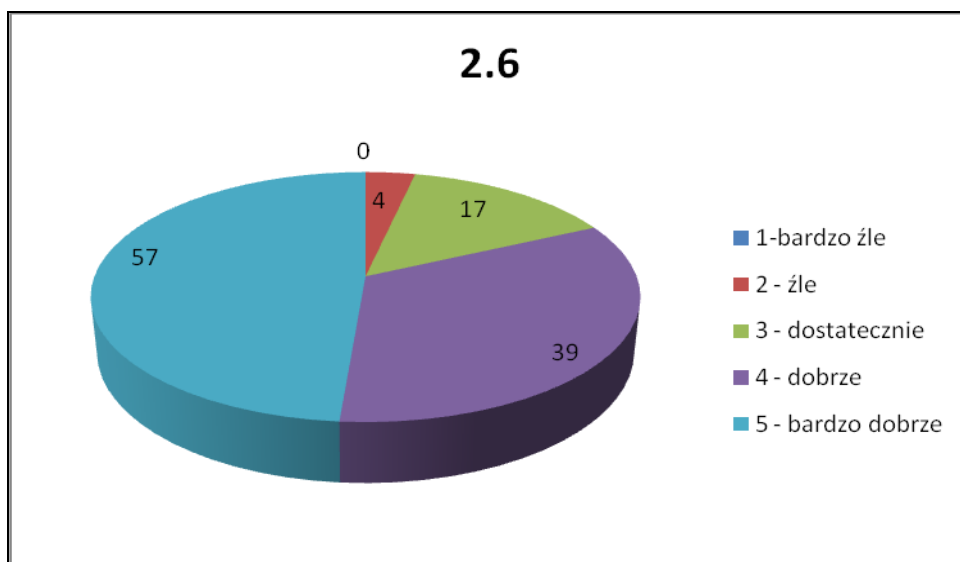

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.2.6. Dobór literatury naukowej do prowadzenia przedmiotu nauczania

Bardzo podobnie jak poprzedni wymiar pracy nauczyciela akademickiego studenci zaopiniowali kolejny aspekt – adekwatny dobór literatury naukowej do wybranego

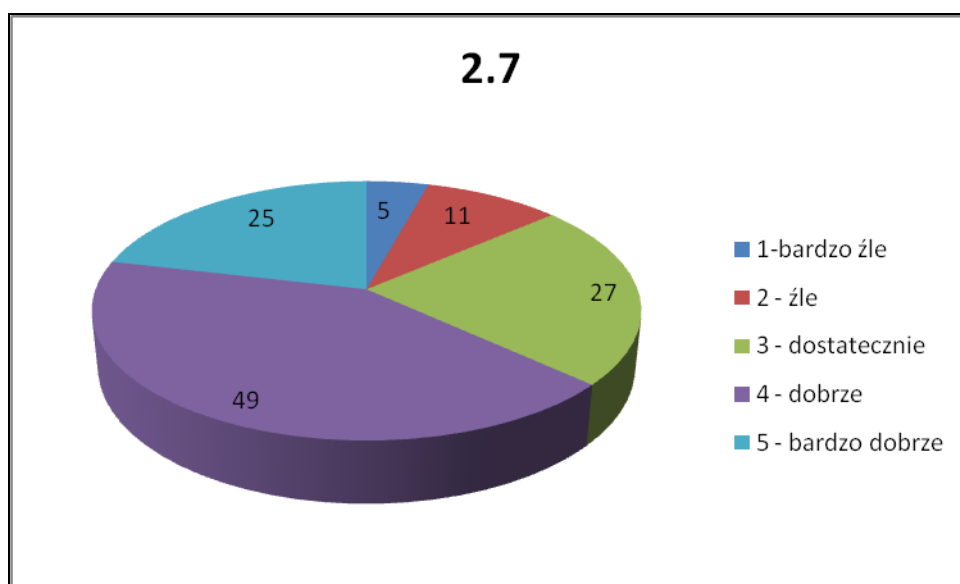

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

przedmiotu nauczania. Ten aspekt oceny wskazuje, że studenci dostrzegają wysoki poziom kompetencji potrzebnych nauczycielom w pracy dydaktycznej prowadzonej w szkole wyższej.

2.2.7. Obiektywność oceny wiedzy i umiejętności studentów

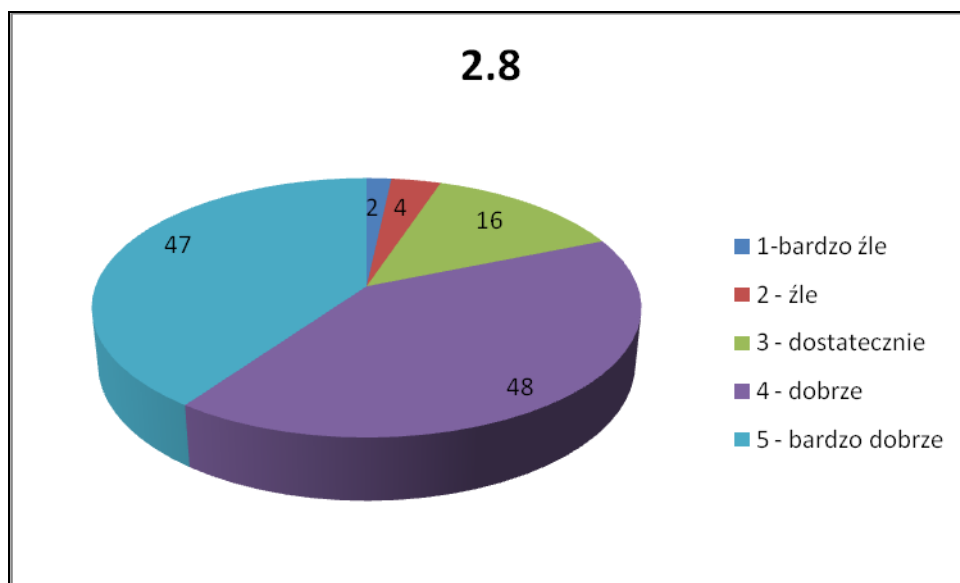
Obiektywizm nauczyciela w procesie oceny wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów jest bardzo istotnym elementem wizerunku nauczyciela akademickiego. Od dawna te cechy traktowane były jako szczególnie „wrażliwe” w procesie oceny nauczycieli i postaw wobec nich. Z danych przedstawionych na wykresie 2.7 wynika, że studenci pod tym względem dość dobrze oceniają swoich nauczycieli. Tylko 16 na 117 badanych przypisało nauczycielom niskie i bardzo niskie noty.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.2.8. Taktowność i życzliwość wobec studentów

Bardzo dobrze oceniono także kolejny aspekt zachowań nauczycieli akademickich w procesie kształcenia. Zdecydowana większość studentów jest zdania, że nauczyciele są życzliwi i taktowni. Świadczy to o dobrych stosunkach interpersonalnych między nauczycielami i studentami panujących na Uczelni.

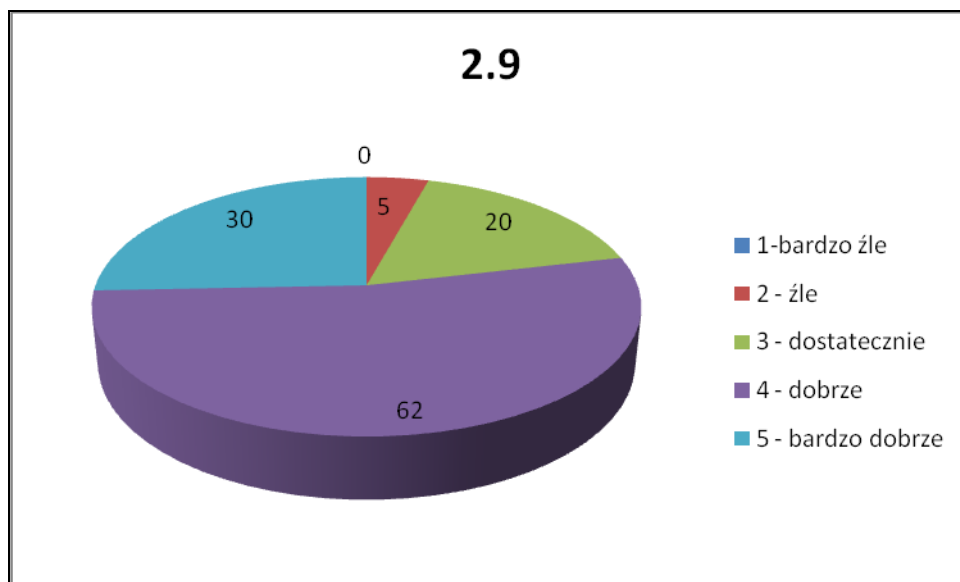
2.2.9. Umiejętność zainteresowania przedmiotem

Bardzo dobre i dobre opinie ankietowani studenci wyrazili odnośnie umiejętności zainteresowania treściami kształcenia realizowanymi w ramach poszczególnych przedmiotów prowadzonych przez nauczycieli akademickich. Opinii negatywnych jest zaledwie 5.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.2.10. Zachęcanie studentów do rozszerzania wiedzy i kompetencji

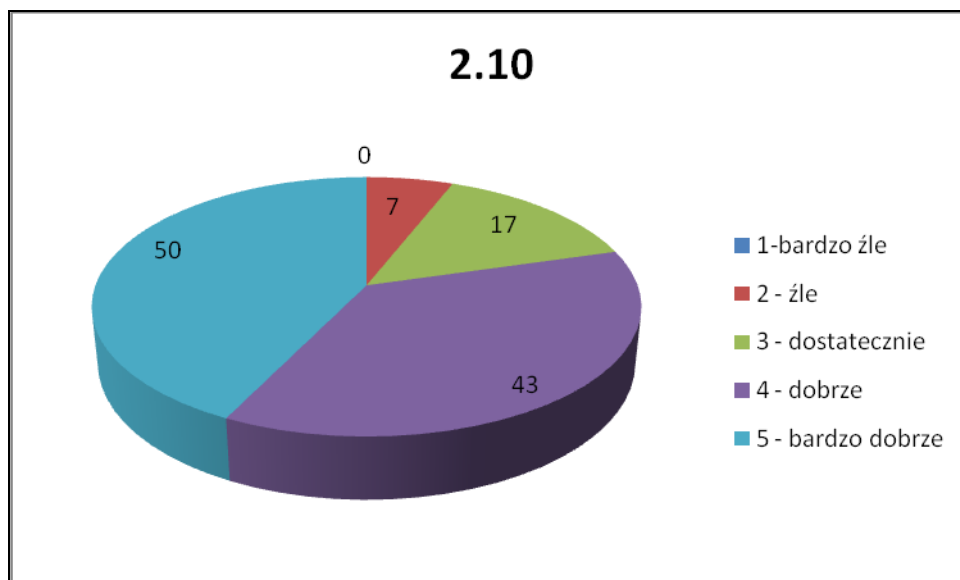
Coraz częściej podkreśla się, że we współczesnym świecie niezwykle istotną właściwością człowieka jest samodzielne zdobywanie wiedzy i umiejętności. Od wielu lat lansuje się postulat uczenia się przez całe życie. Ważną rolę w procesie motywowania studentów do uczenia się przez całe życie pełnić może nauczyciel akademicki, który może zaszcześcić pasję zgłębiania wiedzy o wciąż zmieniającym się świecie, w tym świecie edukacji małego dziecka.

W opinii studentów uczestniczących w projekcie „Nauczyciel XXI wieku” nauczyciele akademicy dość dobrze i efektywnie potrafią motywować studentów do uczenia się przez całe życie. Tylko nieliczni studenci dość nisko ocenili ten aspekt pracy nauczycieli akademickich.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

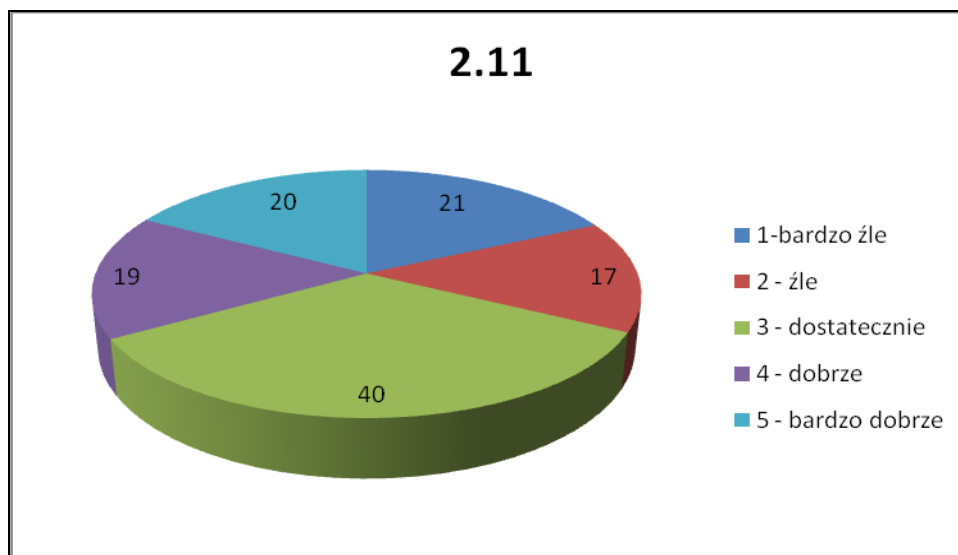
2.2.11. Motywowanie studentów do działalności w kołach naukowych

Ostatni element pracy nauczyciela akademickiego oceniany przez studentów dotyczył umiejętności motywowania ich do działalności naukowej w kołach naukowych funkcjonujących na Wydziale Pedagogiki i Psychologii. Ten aspekt pracy nie został zbyt dobrze oceniony (rysunek 2.11). Wielu studentów zaznaczyło niskie oceny. Najwięcej studentów oceniło tę kategorię jako dostateczną, a tylko 39 osób oceniło dobrze i bardzo dobrze. Warto zatem w przyszłości (np. na drugim stopniu kształcenia) zwrócić na to szczególną uwagę. Z drugiej strony działalność studentów w kołach naukowych nigdy nie było masowym zjawiskiem, nie tylko na UwB ale także w innych uczelniach.

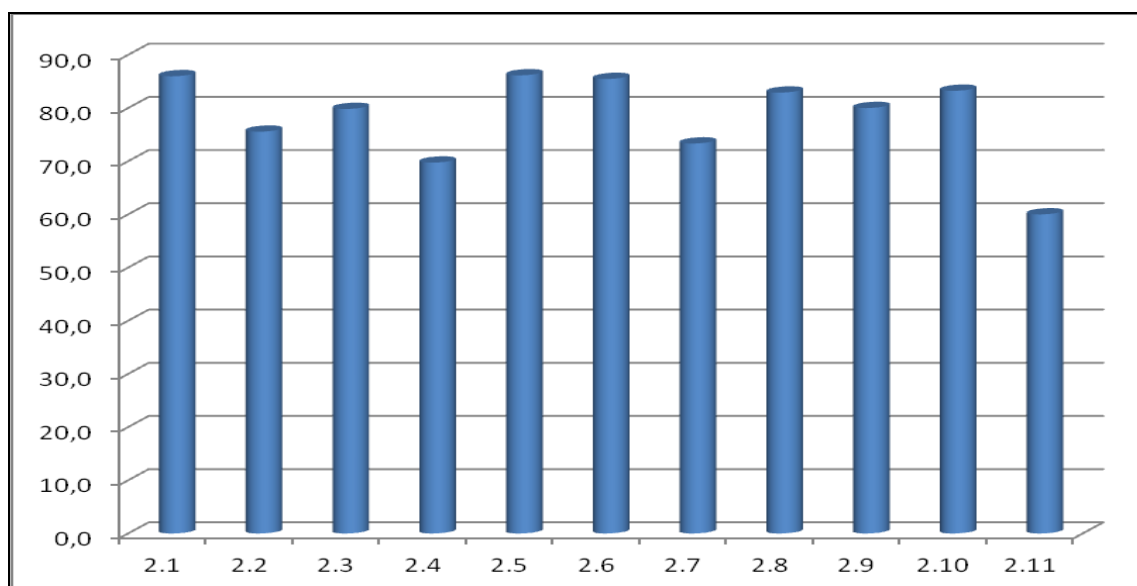

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Zbiorcze zestawienie ocen w celu podsumowania tej części ankiety przedstawia rysunek 2.12.

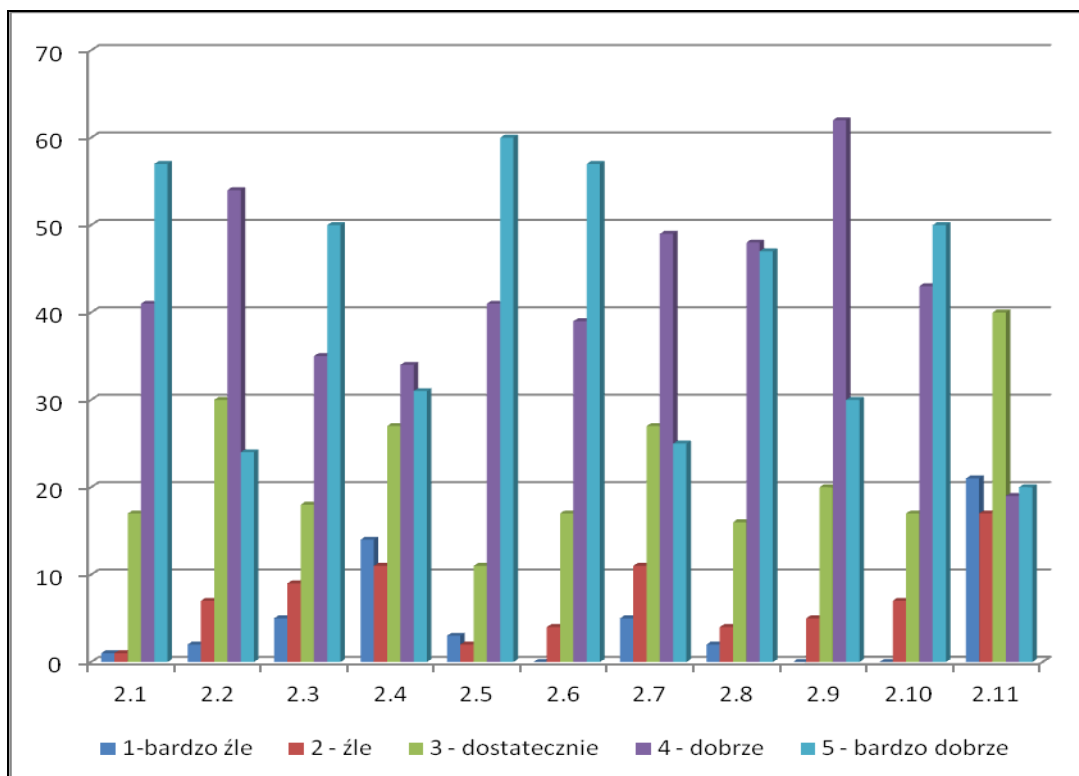

Rysunek 2.12. Zbiorcze zestawienie globalnych ocen studenckich dotyczących poszczególnych wymiarów program kształcenia licencjackiego

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Rysunek 2.13. Zbiorcze zestawienie szczegółowych ocen studenckich dotyczących poszczególnych wymiarów programu kształcenia

Analiza danych przedstawionych na dwóch wyżej zamieszczonych zbiorczych wykresach pozwoli podsumować oceny i opinie badanych studentów, uczestników projektu „Nauczyciel XXI wieku” na temat jakości pracy nauczycieli. Dane wskazują na wysokie i bardzo wysokie oceny różnych wymiarów pracy nauczyciela akademickiego. **Oceny osiągające powyżej 80% na 100 % możliwej liczby punktów dotyczyły takich kategorii, jak:**

- merytoryczne przygotowanie nauczycieli do zajęć
- życzliwość i taktowność wobec studentów;

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

- jasne kryteria i warunki zaliczenia przedmiotu;
- adekwatny dobór literatury naukowej;
- zachęcanie do rozszerzania wiedzy i kompetencji pedagogicznych.

Wniosek: Jakość pracy nauczycieli akademickich w ciągu trzech lat studiów badani studenci ocenili bardzo wysoko. Świadczy to o bardzo dobrym przygotowaniu merytorycznym nauczycieli do realizacji zadań i o dobrym doborze ich do realizacji poszczególnych przedmiotów kształcenia. Postawy nauczycieli wobec studentów określono jako życzliwe, taktowne, ocenianie obiektywne, rzetelne.

2.3 Ocena poziomu kompetencji zdobytych w procesie kształcenia

Trzecia część ankiety ewaluacyjnej dotyczyła subiektywnych ocen studentów odnośnie do zdobytych kompetencji pedagogicznych. Ankieta zawierała 11 kategorii, które były oceniane na skali pięciostopniowej.

2.3.1 Analiza wyników samooceny kompetencji pedagogicznych nabytych przez studentów w ciągu trzech lat studiów

Wiedza, umiejętności pedagogiczne i kompetencje studentów wyrażają się w ocenach końcowych otrzymanych na egzaminach lub zaliczeniach ćwiczeń i praktyk. Nie mniej ważna jest jednak samoocena samych studentów, bowiem ci najbardziej są świadomi mocnych i słabych stron przygotowania zawodowego do pracy w przedszkolu i w klasach I-III szkoły podstawowej. Poszczególne składniki

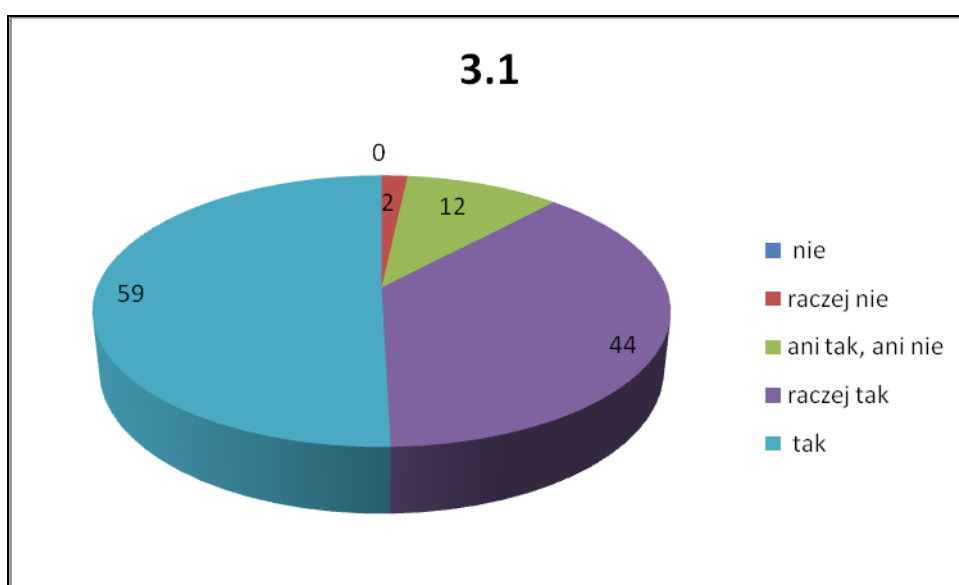

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

wiedzy, umiejętności lub postaw pedagogicznych studentów rozpatrywane będą odrębnie, a następnie zestawione w celu dokonania syntezy wyników badań ewaluacyjnych.

2.3.1.1. Samoocena znajomości metod stosowanych w praktyce edukacyjnej

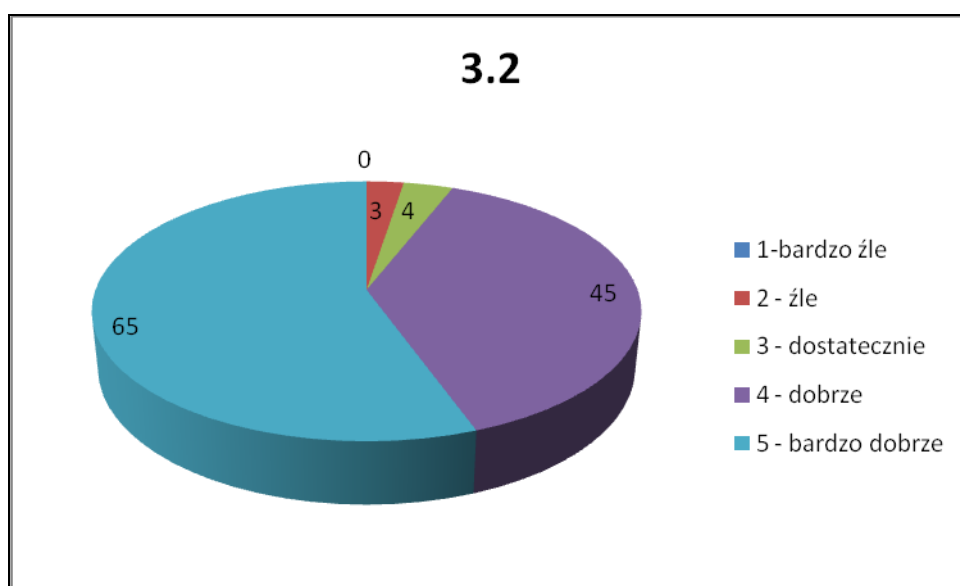

Ankietowani, jak wynika z wykresu 3.1 mają wysoką świadomość różnych metod pracy, które mogą/powinny być stosowane w pracy z dziećmi w zależności od realizowanych treści i celów dydaktycznych. Repertuar metod jest w ocenie studentów znany im bardzo dobrze. Daje to podstawę do wysnucia bardzo optymistycznego wniosku na temat jakości oferty edukacyjnej w ramach projektu „Nauczyciel XXI wieku”.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.3.1.2. Samoocena znajomości narzędzi pracy nauczyciela w przedszkolu i w szkole

Jeszcze lepiej respondenci ocenili posiadaną wiedzę na temat narzędzi pracy nauczyciela w przedszkolu i w szkole. Pytanie dotyczyło znajomości środków dydaktycznych, pomocy naukowych, programów edukacyjnych, podręczników, multimediiów, itp. Wiąże się to także z korzystaniem z najnowocześniejszych osiągnięć technologii informacyjnej. Dane do oceny przedstawia wykres 3.2. Z danych wynika, że studenci w stopniu bardzo dobrym opanowali tę wiedzę w trakcie studiowania, a mogli ją potwierdzić i zweryfikować w trakcie odbywania praktyki pedagogicznej w przedszkolu i w szkole podstawowej.

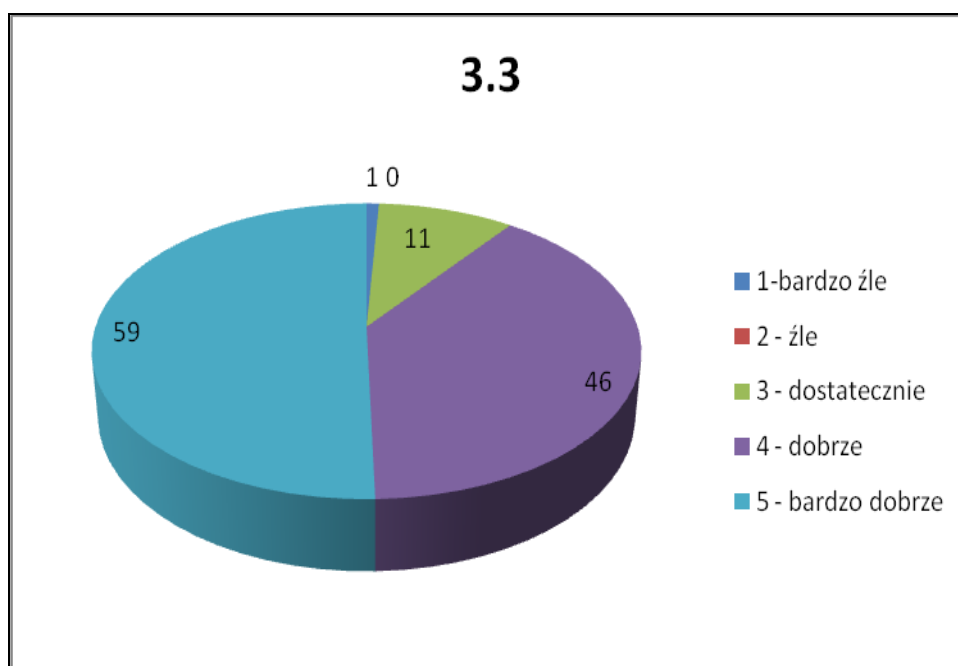
2.3.1.3. Rozumienie psychologicznych aspektów relacji nauczyciel-dziecko

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Bardzo trudny wymiar pracy nauczyciela w przedszkolu i w szkole, mianowicie, rozumienie psychologicznych aspektów relacji nauczyciel-dziecko, jest w ocenie badanych studentów dobrze rozumiany, o czym świadczą wyniki przedstawione na wykresie 3.3. Dane przedstawione na nim są bardzo optymistyczne. 11 studentów oceniło ten aspekt rozumienia rzeczywistości pedagogicznej w stopniu dostatecznym i aż 105 ze 117 ankietowanych oceniło w stopniu dobrym i bardzo dobrym. Należy podkreślić, że żaden ze studentów nie wybrał odpowiedzi nr 2 – świadczącej o słabym rozumieniu tego aspektu procesu kształcenia.

2.3.1.4. Umiejętność wykorzystywania technologii informacyjnej w pracy

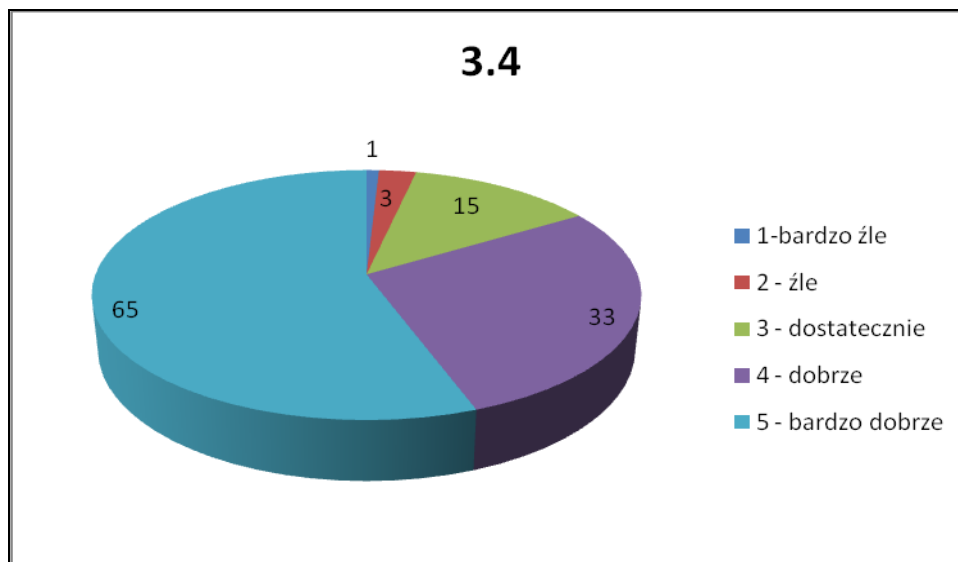

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

pedagogicznej

Stosunkowo nowa umiejętność wymagana od nauczyciela we współczesnym świecie cyfrowym dotyczy technologii informacyjnej. Jest to także nowy przedmiot nauczania w klasach początkowych. Zatem studenci powinni nie tylko sprawnie posługiwać się nowoczesnymi technologiami, ale także umieć nauczyć dzieci rozumnie korzystać z nowoczesnych mediów elektronicznych. Samoocena studentów w tym zakresie jest wysoka (33 wskazania) i bardzo wysoka (aż 65 wskazań studentów). Zaledwie cztery osoby nisko lub bardzo nisko oceniają tę umiejętność. Zatem nie istnieje potrzeba wyciągania wniosków dotyczących modyfikacji programu i procesu kształcenia, ponieważ dane wskazują na bardzo dobre przygotowanie studentów do korzystania z technologii informacyjnej w przyszłej pracy zawodowej.

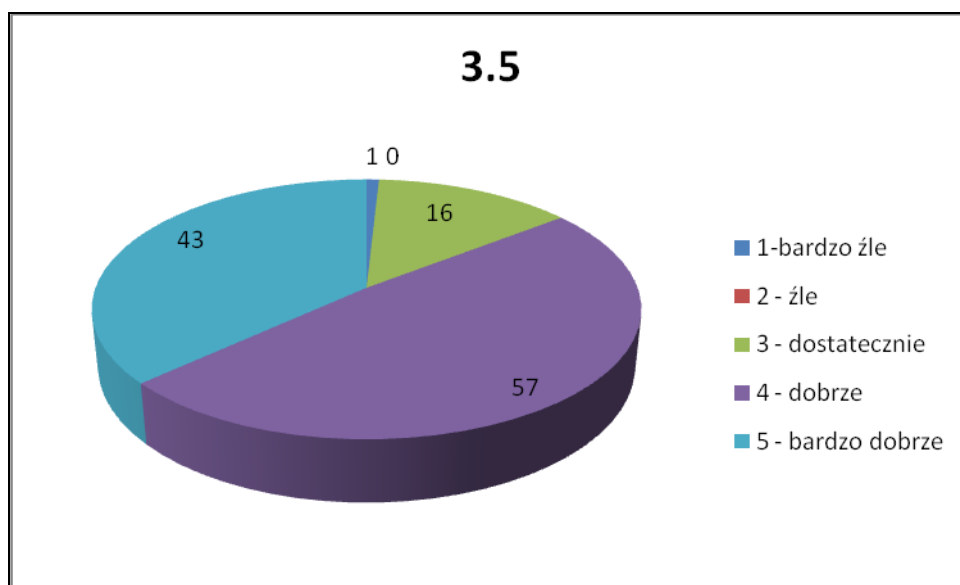
2.3.1.5. Umiejętność oceniania osiągnięć dzieci w przedszkolu i w szkole

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

oraz prowadzenia procesu ewaluacji

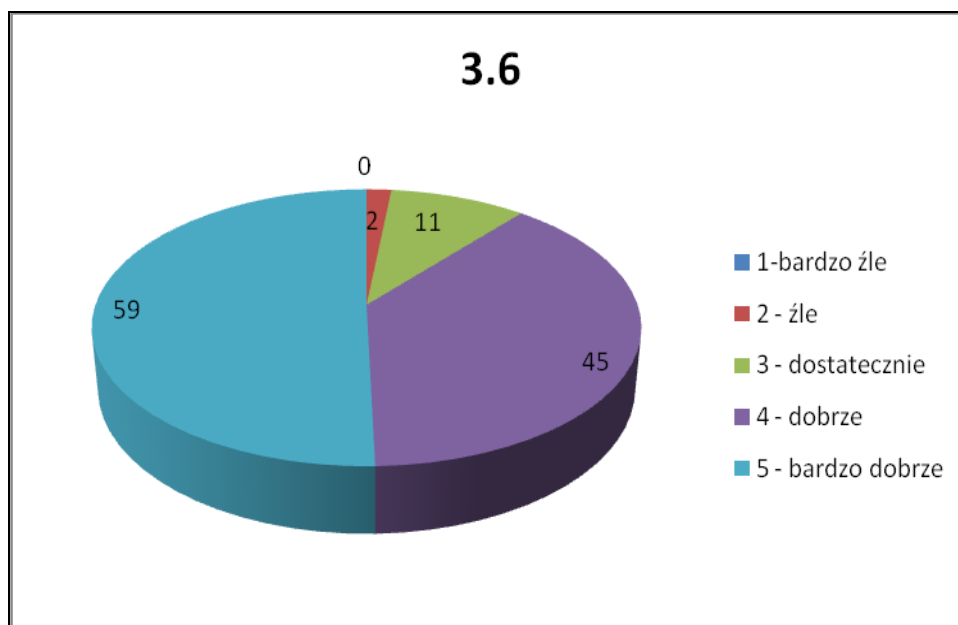
Umiejętność oceniania uczniów, indywidualizacji wymagań, a także planowania i realizacji procesu ewaluacji w przedszkolu i w szkole jest ważną umiejętnością, zwłaszcza w przypadku pracy w klasach I-III szkoły podstawowej, ponieważ może rzutować na wzrost motywacji dziecka do uczenia się i pokonywania własnych ograniczeń. Brak tej umiejętności może rzutować na spadek motywacji uczniów, wzrost poczucia bezradności intelektualnej, zanik poczucia kompetencji uczniów. Jak wynika z analizy danych przedstawionych na wykresie 3.5 jest to umiejętność wykształcona w stopniu wysokim i bardzo wysokim. Zatem wniosków dotyczących naprawy tego aspektu kształcenia w szkole wyższej nie ma potrzeby formułować.

2.3.1.6. Rozumienie kontekstu pracy pedagogicznej nauczyciela

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Niezwykle ważny, choć bardzo trudny psychologiczny problem rozumienia całego kontekstu pracy nauczyciela w konkretnej sytuacji, miejscu i czasie jest ważnym elementem warunkującym jakość edukacji w przedszkolu i w szkole podstawowej. W tej dziedzinie samoocena studentów jest wysoka, podobnie jak w pozostałych kategoriach. Niewielki jest odsetek respondentów, którzy wybrali w ankiecie stwierdzenia świadczące o niskim i bardzo niskim stopniu rozumienia tej kategorii pedagogicznej w zderzeniu z rzeczywistością edukacyjną. Dlatego nie istnieje potrzeba wyciągania wniosków dotyczących modyfikacji programu i procesu kształcenia.

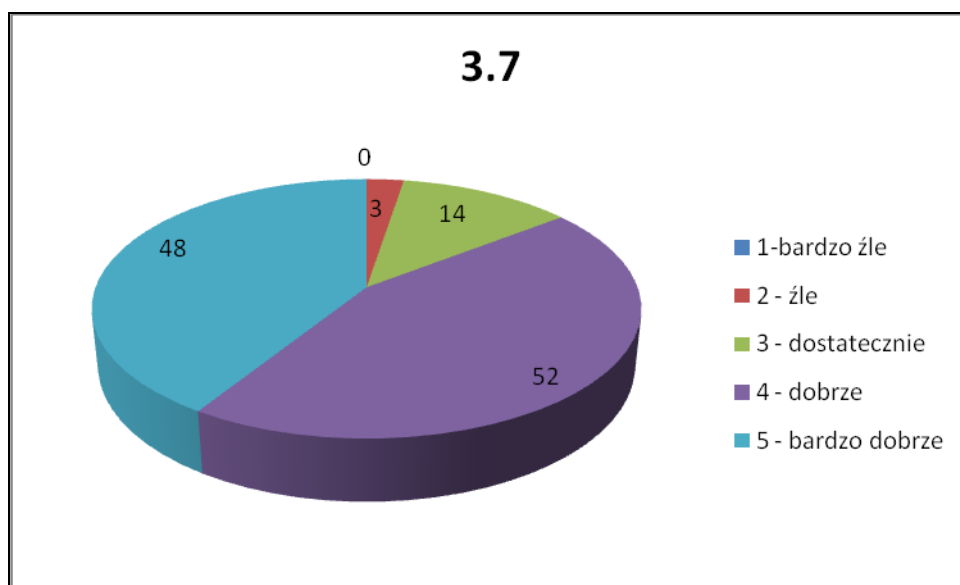
2.3.1.7. Umiejętność poszukiwania informacji przydatnych w pracy

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

pedagogicznej

Umiejętność uczenia się przez całe życie wyraża się w budowaniu czterech rodzajów wiedzy: know-what, know-who, know-how i know-why. Szczególnie ważna jest wiedza wcześniej w edukacji mało doceniana, mianowicie wiedza typu: wiedzieć-kto wie i wiedzieć, gdzie szukać wiedzy (know-who i know-where). Jak wynika z samoocen studentów przedstawionych syntetycznie na wykresie 3.7 ten aspekt przygotowania pedagogicznego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej jest wysoka i wystarczająca. Zatem można spodziewać się, że studenci studiów Nauczyciel XXI wieku będą sobie dobrze radzić z poszukiwaniem potrzebnych informacji w przyszłej pracy pedagogicznej w przedszkolu lub w szkole.

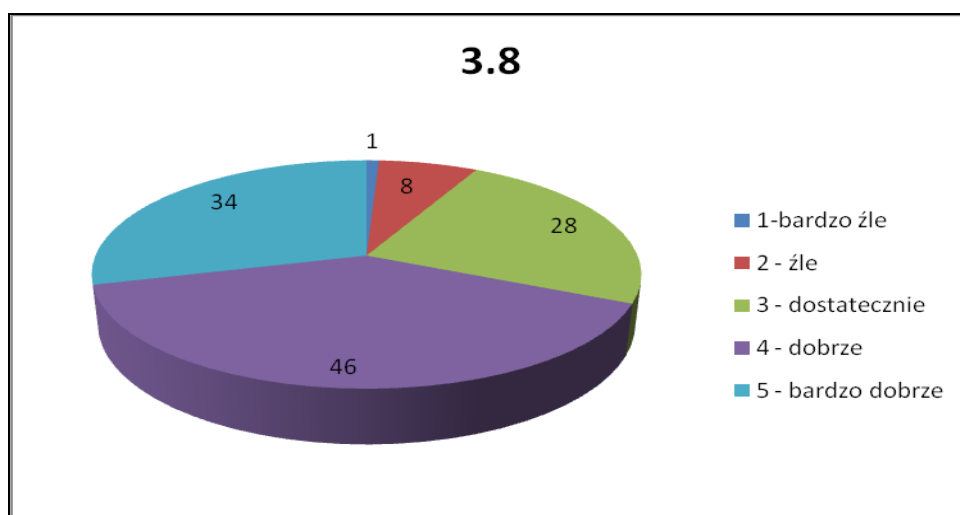
2.3.1.8. Przygotowanie do współpracy z rodzicami i nauczycielami

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Kolejna umiejętność potrzebna w pracy pedagogicznej nauczyciela dotyczy organizowania współpracy z gronem pedagogicznym i rodzicami jako partnerami procesu edukacji dziecka. Jak wynika z samooceny studentów umiejętność ta nie jest zbyt dobrze wykształcona. Być może studenci nie mieli okazji zweryfikować tej umiejętności w praktyce edukacyjnej, dlatego ich samoocena może być zaniżona.

2.3.1.9. Wiedza na temat wad i zalet uczenia się w systemie e-learningowym

We współczesnym świecie ważne są nie tylko dobrze opanowane umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii informacyjnych ale także świadomość wad i zalet, w tym także ograniczeń związanych z uczeniem się dzięki mediom elektronicznym. Tę świadomość, jak wynika z danych przedstawionych na wykresie 3.9 większość studentów posiada w stopniu dobrym i bardzo dobrym, a tylko nieliczni badani stwierdzili, że nabyli tę umiejętność w stopniu wystarczającym. Zatem można uznać, że program kształcenia na studiach

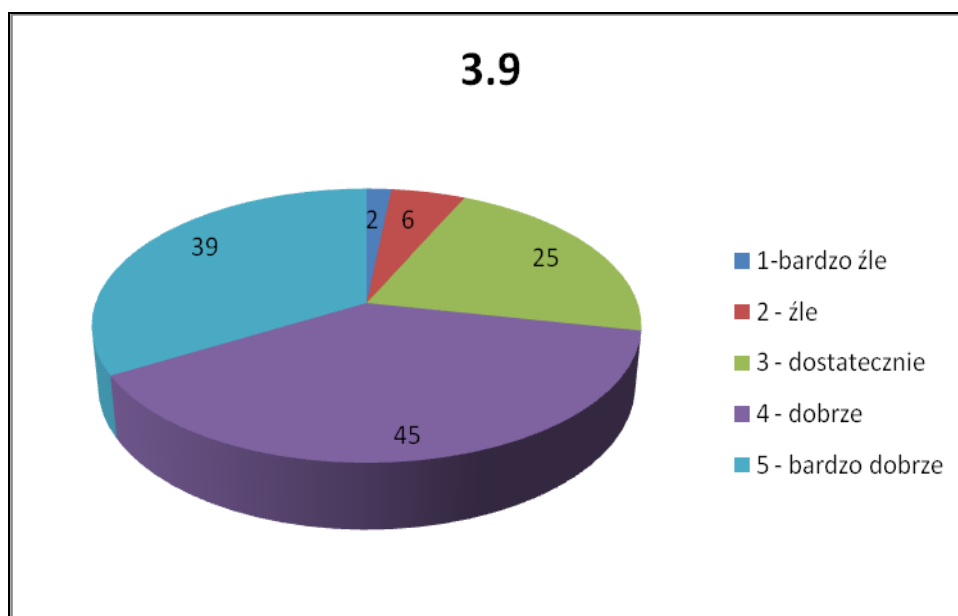

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

licencjackich nie wymaga specjalnej korekty.

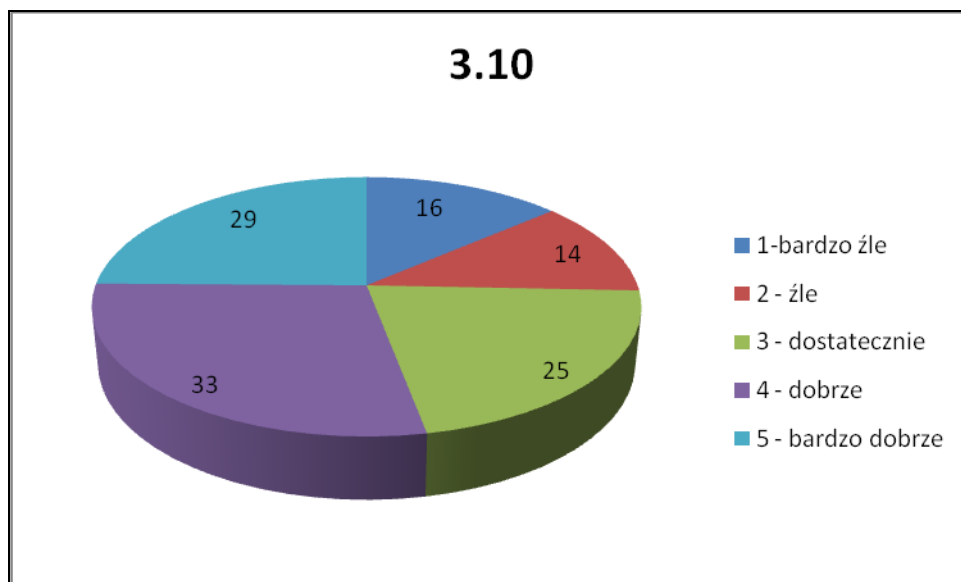

2.3.1.10. Umiejętność przygotowania materiałów e-learningowych

Dane przedstawione na wykresie 3.10 pokazują, że studenci nie są do końca usatysfakcjonowani odnośnie umiejętności przygotowania dobrych jakościowo materiałów e-learningowych w pracy edukacyjnej w przedszkolu lub w szkole. Wprawdzie umiejętność ta jest bardziej potrzebna nauczycielowi pracującemu w klasach wyższych szkoły podstawowej i ponadpodstawowych, niemniej jednak warto byłoby zadbać w przyszłości o rozwijanie tej kompetencji, a przede wszystkim o uwzględnienie jej w programach studiów licencjackich.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

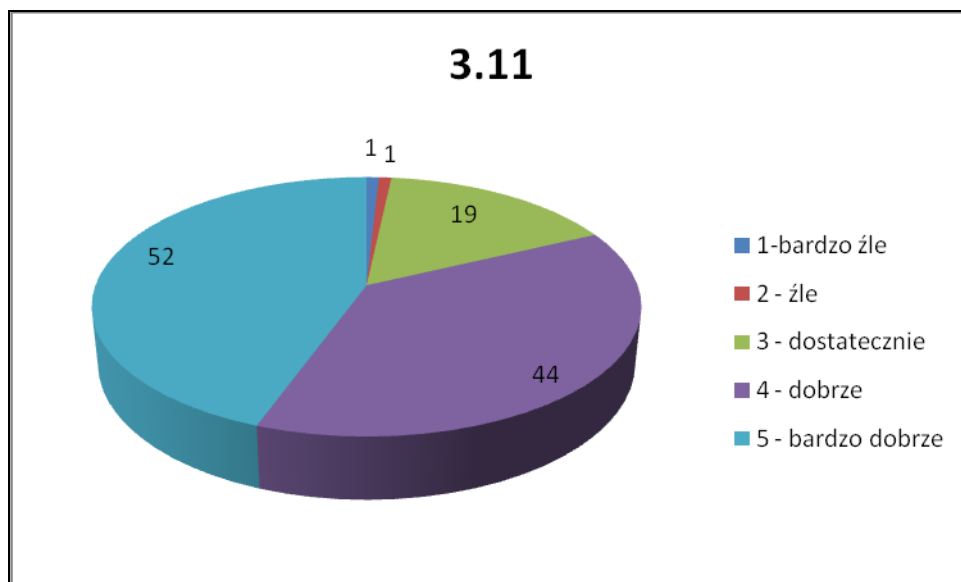

2.3.1.11. Znajomość najnowszych tendencji w edukacji dziecka

Ostatni z ocenianych w tej części ankiety aspekt przygotowania pedagogicznego studentów do wykonywania zawodu nauczyciela dotyczył znajomości najnowszych krajowych i światowych tendencji w edukacji dziecka. Badani studenci dobrze ocenili stan przygotowania w tym zakresie. Zatem wniosek z badań jest bardzo optymistyczny i nie istnieje potrzeba modyfikowania planu studiów w tym zakresie.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

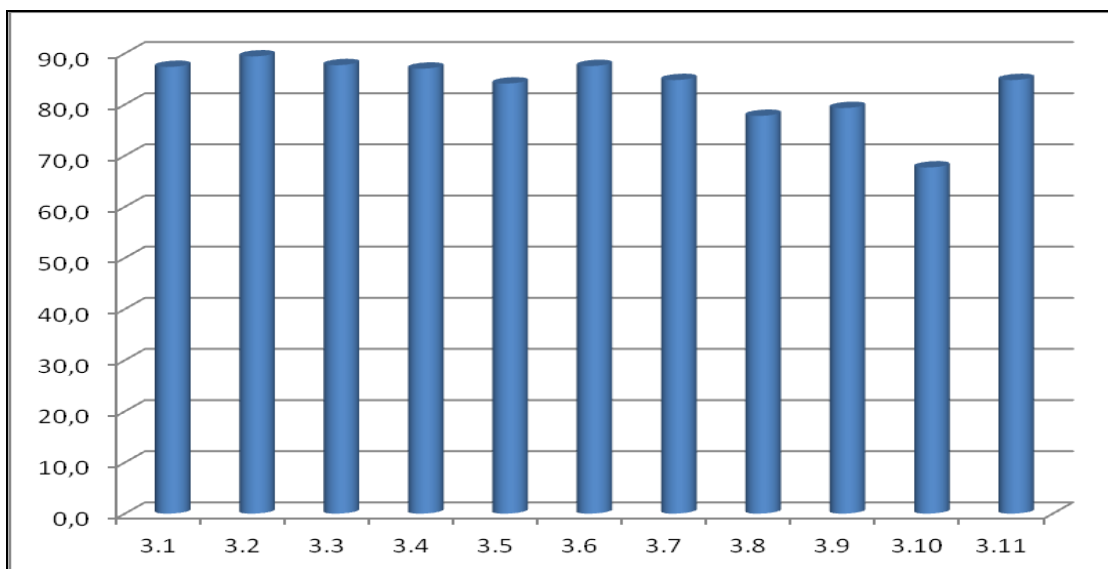
PODSUMOWANIE

Zbiorcze zestawienie wyników tej części ankiety, która dotyczyła samooceny nabytej wiedzy, umiejętności i postaw studentów podczas trzyletniego cyklu kształcenia licencjackiego przedstawiają dwa kolejne wykresy (3.13 i 3.12). Średnia ocen wyrażona w postaci odsetka maksymalnej liczby punktów możliwych do zdobycia jest w każdej kategorii wysoka lub bardzo wysoka. Zatem można stwierdzić, iż badani studenci czują się bardzo dobrze przygotowani do wykonywania zawodu nauczyciela wczesnej edukacji.

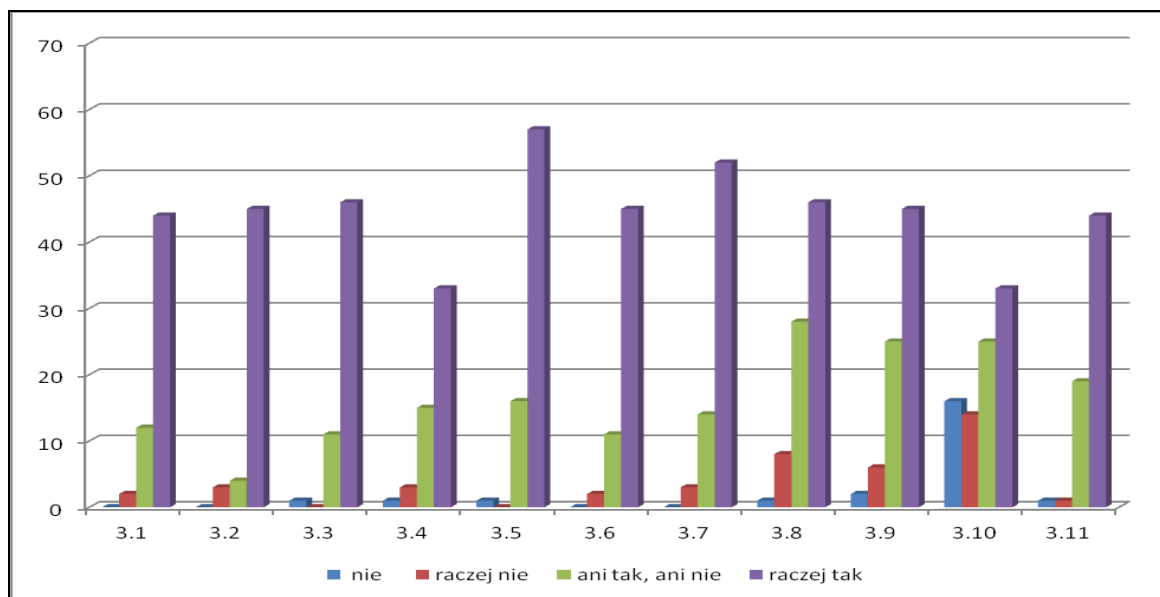

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Rysunek 3.12. Zbiorcze wyniki samooceny kompetencji zawodowych studentów

Rysunek 3.13. Porównanie liczebności odpowiedzi studentów dotyczących nabytych w toku studiów kompetencji zawodowych

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.3.2. Wzrost kompetencji informatycznych w samoocenie studentów

Od kilkunastu lat olbrzymi wpływ na warunki, w jakich przebiega uczenie się i nauczanie, mają zmiany powodowane przez rozwój technologii informacyjnej. Zmiany te dotyczą m.in.: miejsca przechowywania i sposobów korzystania z informacji, sposobów komunikowania się oraz środków i narzędzi wykorzystywanych w nauce i w pracy. Rodzice, pracodawcy, przedstawiciele społeczności lokalnych - oczekują, że szkoły przygotowują uczniów do życia w tworzącym się społeczeństwie informacyjnym jako: świadomych użytkowników technologii informacyjnej; poszukujących, analizujących i oceniających informacje i wyposażonych w umiejętności ich przekształcania w wiedzę, a w dalszej konsekwencji w mądrość; rozwiązujących problemy i podejmujących decyzje; twórczych użytkowników komputerowych narzędzi wytwórczych (systemów użytkowych); komunikujących się i współpracujących z innymi osobami; dobrze poinformowanych i odpowiedzialnych za swój pełny i harmonijny rozwój jako obywateli społeczeństwa wiedzy. Z tych względów jednym z ważnych wskaźników efektywności projektu „Nauczyciel XXI wieku” uczyniono kompetencje informatyczne kandydatów na nauczycieli. Kompetencje te były nabywane w trakcie pierwszego roku studiów i poświęcono im odrębny raport ewaluacyjny, sporządzony po pierwszym roku kształcenia. Zatem w tym raporcie podane będą jedynie syntetycznie przedstawione wyniki badań i wnioski z nich płynące, a do szczegółowych danych i analiz odsyłam Czytelnika do raportu z roku akademickiego 2009/2010.

Standardy ewaluacji prezentowane w tym raporcie opracowano na podstawie wymagań stawianych szkołom przez programowe standardy kształcenia, zawarte w *Podstawie programowej*. Uwzględniono przy tym także program kształcenia studentów przygotowany w ramach projektu „Nauczyciel XXI wieku”.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Prezentowane standardy, będące określeniem tego, co jest wartościowe, stanowiły podstawę do oceny przygotowania studentów jako przyszłych nauczycieli w zakresie technologii informacyjnej i informatyki. Poza tym były dobrym punktem odniesienia przy doskonaleniu programów kształcenia nauczycieli w uczelni wyższej. W konsekwencji przyjęcia takich założeń, uznano że mogą przyczynić się do podniesienia poziomu przygotowania nauczycieli.

W *Podstawie programowej* wśród zadań szkoły odnoszących się do wszystkich etapów edukacyjnych (tj. od pierwszej klasy w szkole podstawowej do ostatniej klasy w szkole ponadgimnazjalnej) oraz do wszystkich przedmiotów, znajduje się następujący zapis: „Nauczyciele stwarzają uczniom warunki do nabywania następujących umiejętności: poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł oraz efektywnego posługiwania się technologią informacyjną i komunikacyjną”.

To zadanie jest realizowane poprzez:

- umożliwienie wszystkim uczniom poznania podstaw technologii informacyjnej - służą temu wydzielone zajęcia informatyczne (przedmiot informatyka w szkole podstawowej);
- uwzględnienie technologii informacyjnej w programach różnych przedmiotów i zintegrowanie jej z tymi przedmiotami oraz pakietami edukacyjnymi (np. podręcznikami);
- wykorzystywanie technologii informacyjnej jako pomocy w poznawaniu i w nauczaniu innych dziedzin w tych sytuacjach, gdy jest to celowe i korzystne.

Umiejętności z zakresu technologii informacyjnej obejmują efektywne stosowanie środków i narzędzi technologii informacyjnej oraz poszukiwanie źródeł informacji

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

w celu analizy, przetwarzania i prezentowania wiedzy. Szczegółowe umiejętności dotyczą:

- stosowania źródeł informacji oraz środków, narzędzi i metod TI w rozwiązywaniu problemów;
- stosowania źródeł informacji, środków i narzędzi TI, takich jak systemy komputerowe i pakiety oprogramowania, do wspomagania uczenia się;
- dostrzegania i rozumienia wpływu TI na postawy ludzi, ich życie zawodowe i funkcjonowanie społeczeństwa;
- znajomości i rozumienia aspektów humanistycznych, etyczno-prawnych i społecznych, związanych z dostępem do technologii informacyjnej i korzystaniem z tej technologii.

Kompetencja posługiwania się technologią informacyjną to właściwość złożona, składająca się z wielu kompetencji cząstkowych. W projekcie „Nauczyciel XXI wieku” przyjęto, że o wysokim poziomie kompetencji informatycznych świadczą następujące właściwości studentów:

- umiejętność integrowania wiedzy z informatyki i technologii informacyjnej oraz ich zastosowań z wiedzą metodyczną, dotyczącą posługiwania się tą technologią oraz jej wykorzystania do wspomagania uczenia się i nauczania dzieci w młodszym wieku szkolnym;
- umiejętność posługiwania się podstawowymi programami narzędziowymi, użytkowymi, edukacyjnymi i autorskimi w nauczaniu różnych treści. Umiejętność stosowania tych programów podczas zajęć, z uwzględnieniem odpowiednio dobranych metod nauczania i oczekiwanych korzyści edukacyjnych;
- umiejętność instalowania systemów oprogramowania i innych programów, odpowiednio do wymogów edukacyjnych;

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

- umiejętność poszukiwania źródeł informacji i stosowania narzędzi do posługiwania się informacją w celu wspomaganie i wzbogacania procesu nauczania;
- umiejętność tworzenia lokalnych zasobów informacji, na potrzeby gromadzenia w nich zbiorów przeznaczonych dla poszczególnych dziedzin nauczania;
- umiejętność stosowania efektywnych metod uczenia się różnych dziedzin, uwzględniających odpowiednio dobrane narzędzia TI;
- motywacja do poszerzania swojej wiedzy i umiejętności o nowe współczesne metody nauczania i uczenia się, w tym stosujące TI.

Biorąc pod uwagę szczegółowe umiejętności studenta można wymienić niektóre z nich:

- znajomość zaawansowanych metod wykorzystywania oraz programowania narzędzi informatycznych takich, jak: edytor tekstu, arkusz kalkulacyjny, system zarządzania bazą danych, wybrane programy edukacyjne;
- praktyczna znajomość przynajmniej dwóch języków programowania wyższego poziomu, w tym języka algorytmicznego i języka do tworzenia prezentacji w sieci, w zakresie projektowania programów oraz testowania i weryfikowania ich poprawności;
- znajomość podstawowych metod algorytmicznego rozwiązywania problemów: techniki algorytmiczne, podstawowe algorytmy, algorytmy rozwiązywania klasycznych problemów, własności algorytmów, oraz podstawowe metody analizy algorytmów i ich własności: poprawności, skończoności, złożoności obliczeniowej i efektywności praktycznej
- znajomość podstawowych struktur danych, stosowania ich w powiązaniu

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

z wybranymi algorytmami oraz w realizacji algorytmów w wybranym języku programowania;

- znajomość budowy typowej lokalnej sieci komputerowej oraz sieci Internet, w tym zasad funkcjonowania architektury klient-serwer.

Poza wymienionymi wyżej umiejętnościami uznano, że o kompetencji świadczą także postawy studentów wobec uczenia się i używania technologii informacyjnej w przyszłej pracy zawodowej, dlatego ocenie poddano kilka ważnych elementów tej kompetencji:

- poziom motywacji do uczenia się TI;
- ocenę ważności uczenia się tej kompetencji i posługiwania się nią;
- samoocenę własnego „wkładu” w proces przygotowywania się do zajęć z zakresu technologii informacyjnej;
- samoocenę własnej odpowiedzialności za wyniki procesu uczenia się technologii informacyjnej,
- samoocenę częstotliwości obecności na zajęciach z zakresu ITC;
- ocenę stopnia przydatności bloku zajęć z ITC w przyszłej pracy zawodowej;

Z danych zebranych dzięki ankietom wynika, że samoocena kompetencji do posługiwania się technologią informacyjną obejmuje ocenę umiejętności posługiwania się ITC, samoocenę własnej postawy wobec uczenia się tej kompetencji (rodzaj i poziom motywacji uczenia się) a także ocenę ważności i przydatności zajęć z ITC w przyszłej pracy zawodowej.

Przedmiotem tej części raportu jest ewaluacja samooceny wzrostu kompetencji posługiwania się technologią informacyjną, w tym także wymienionych wyżej umiejętności i postaw. Przygotowana analiza wyników badań miała służyć ocenie

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

czy wszystkie zaplanowane we wniosku o dofinansowanie rezultaty projektu zakresie wzrostu kompetencji kluczowych studentów zostały osiągnięte.

Przedmiotem ewaluacji w tym zakresie jest pomiar rezultatu, który we wniosku o dofinansowanie określono jako:

- **paragraf 3.4, punkt 3 „co najmniej 80% kobiet i mężczyzn oceni blok zajęć z ITC jako przydatny w przyszłej pracy zawodowej”;**
- **paragraf 3.4, pkt. 3.4, „u co najmniej 80% kobiet i mężczyzn nastąpi wzrost samooceny posiadanych kompetencji informatycznych”.**

Działania realizowane w ramach projektu miały służyć osiągnięciu tego rezultatu.

Badani studenci odpowiadając na pytanie o stopień przydatności zajęć z bloku ITC w przyszłej pracy zawodowej mieli do wyboru jedną z odpowiedzi:

- a) wysoki
- b) przeciętny
- c) niski
- d) brak.

Każdej z odpowiedzi do analizy wyników badań przypisano następującą liczbę punktów:

odpowiedzi a – 4 punkty

odpowiedzi b – 3 punkty

odpowiedzi c – 2 punkty

odpowiedzi d – 1 punkt.

Wyniki przedstawione w tabeli 1. wskazują na dość wysoką ocenę przydatności wiedzy z zakresu technologii informacyjnej w przyszłej pracy zawodowej. Ocena ta nieznacznie wzrosła w badaniach na koniec roku akademickiego. Warto też podkreślić, że w trakcie procesu kształcenia oceny indywidualne bardziej

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

spolaryzowały się, co świadczy o tym, że opinie studentów są bardziej podobne do siebie, niż miało to miejsce na początku procesu kształcenia. Grupa studentów stała się też bardziej wyrównana pod względem wyrażonych opinii, niż miało to miejsce na początku procesu kształcenia informacyjnego

Tabela 1. Zestawienie wyników badań samooceny stopnia przydatności bloku zajęć z ITC w przyszłej pracy zawodowej

	średnia	odchylenie stand.	współczynnik zmienności	W. max.	W. min.	rozpiętość wyników
Poziom początkowy	3.2	0.7	21.8	4.0	1.0	3.0
Poziom końcowy	3.7	0.5	13.5	4.0	2.0	2.0

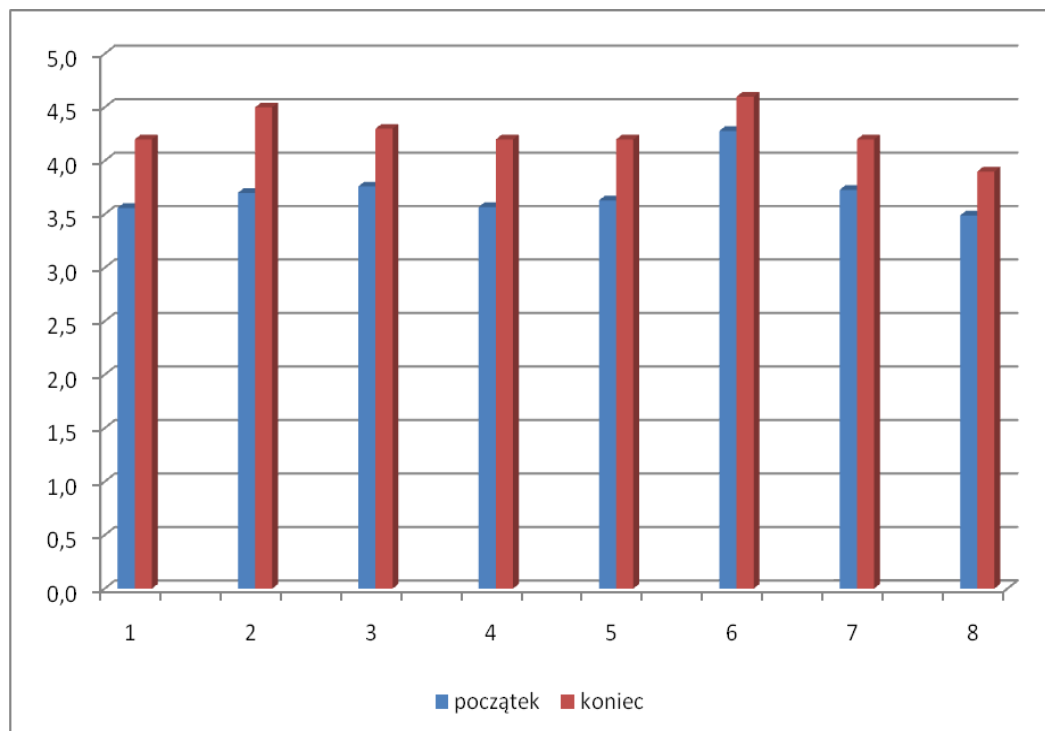
Na podstawie powyższych danych zamieszczonych w tabeli 1. należy stwierdzić, że studenci pod koniec okresu kształcenia bardziej niż na początku doceniają wagę tego przedmiotu o czym świadczy wyraźny wzrost oceny przydatności bloku zajęć z ITC dla przyszłej pracy zawodowej.

Z danych przedstawionych na wykresie 3.2.1 wynika, że w wszystkie składowe kompetencji informatycznych na początku procesu kształcenia akademickiego zostały przez studentów ocenione dość wysoko. Najwyżej oceniono znajomość zasad etyczno-prawnych i społecznych mających zastosowanie przy interaktywnym korzystaniu z mediów elektronicznych. Natomiast najniżej oceniono umiejętność korzystania z programów edukacyjnych dla dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Rysunek 3.2.1. Porównanie poziomu samooceny kompetencji informatycznych na początku i na koniec roku akademickiego 2009-2010

Natomiast na koniec roku akademickiego poziom samooceny studentów okazał się wyższy w porównaniu do poziomu wyjściowego w zakresie wszystkich wyróżnionych kompetencji szczegółowych. Najwyższy wzrost nastąpił w zakresie zdolności poszukiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji, w tym informacji z dziedziny pedagogiki. Jest to bardzo optymistyczny wniosek dla praktyki kształcenia akademickiego. **Zatem można stwierdzić, że założony w projekcie wskaźnik rezultatu miękkiego, paragraf 3.4, punkt 3.4, określony jako „u co najmniej 80% kobiet i mężczyzn nastąpi wzrost samooceny dotyczący posiadanych kompetencji w zakresie korzystania z ICT” został w pełni osiągnięty.**

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.3.3. Kompetencje posługiwania się językiem obcym – analiza wyników badania samooceny studentów

Podobnie jak kompetencje informatyczne, także i kompetencje do posługiwania się językiem obcym, w tym posługiwania się naukową literaturą anglojęzyczną w przyszłej pracy zawodowej zostały zapisane we wniosku do projektu „Nauczyciel XXI wieku” jako ważny wskaźnik jakości realizowanych studiów. Przyjęto, że kompetencja posługiwania się językiem obcym to właściwość złożona, składająca się z wielu kompetencji cząstkowych, a zakresy wielu z nich częściowo się pokrywają i są ze sobą powiązane, bo umiejętności niezbędne w jednej dziedzinie wspierają kompetencje w innej. W projekcie „Nauczyciel XXI wieku” przyjęto, że o wysokim poziomie kompetencji językowej studentów świadczyć będą następujące umiejętności:

- poziom rozumienia ze słuchu komunikatów wyrażanych w języku obcym;
- poziom mówienia;
- poziom umiejętności czytania i rozumienia tekstów;
- poziom umiejętności pisania tekstów;
- znajomość słownictwa i gramatyki funkcjonalnej;
- znajomość słownictwa z zakresu psychologii i pedagogiki;
- umiejętność rozumienia i korzystania z tekstów pedagogicznych.

Poza wymienionymi wyżej umiejętnościami uznano, że o tej kompetencji świadczą także postawy studentów wobec uczenia się i używania języka obcego w przyszłej pracy zawodowej, dlatego ocenie poddano kilka ważnych elementów tej kompetencji:

- poziom motywacji do uczenia się języka obcego;

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

- ocenę ważności uczenia się tej kompetencji i posługiwania się nią;
- samoocenę własnego „wkładu” w procesie przygotowywania się do zajęć językowych;
- samoocenę odpowiedzialności za proces i wyniki uczenia się języka,
- samoocenę częstotliwości obecności na zajęciach z zakresu lektoratu;
- ocenę stopnia przydatności bloku zajęć z języka obcego w przyszłej pracy zawodowej;

Z zestawienia wynika, że samoocena kompetencji do posługiwania się językiem obcym obejmuje ocenę umiejętności posługiwania się językiem w mowie i piśmie, samoocenę własnej postawy wobec uczenia się (rodzaj i poziom motywacji uczenia się) a także ocenę potrzeby, ważności i przydatności uczenia się języka obcego dla przyszłej pracy zawodowej.

Nauka języka obcego na studiach licencjackich „Nauczyciel XXI wieku” trwała dwa lata. Po każdym roku kształcenia sporządzono szczegółowe raporty ewaluacji, dlatego w tym raporcie przedstawione będą jedynie syntetycznie niektóre, najważniejsze wyniki ankietowania i analizy uzyskanych danych. Przedmiotem tej części raportu jest ewaluacja samooceny wzrostu kompetencji posługiwania się językiem obcym, w tym także wymienionych wyżej umiejętności i postaw. Przygotowana analiza ma służyć ocenie czy wszystkie zaplanowane we wniosku o dofinansowanie rezultaty projektu w zakresie wzrostu kompetencji kluczowych studentów zostały osiągnięte po I i II roku realizacji projektu. Przedmiotem ewaluacji w tym zakresie jest pomiar rezultatu, który we wniosku o dofinansowanie określono jako:

- **paragraf 3.4, punkt 3 „co najmniej 80% kobiet i mężczyzn oceni blok zajęć języka angielskiego jako przydatny w przyszłej pracy zawodowej”;**

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

- **paragraf 3.4, punkt 3.4, „u co najmniej 80% kobiet i mężczyzn nastąpi wzrost samooceny dotyczący posiadanych kompetencji językowych”.**

Działania realizowane w ramach projektu miały służyć osiągnięciu tego rezultatu. Badani studenci odpowiadając na pytanie o stopień przydatności języka obcego w przyszłej pracy zawodowej mieli do wyboru jedną z odpowiedzi:

- wysoki
- przeciętny
- niski
- brak.

Każdej z odpowiedzi do analizy wyników badań przypisano następującą liczbę punktów:

odpowiedzi a – 4 punkty

odpowiedzi b – 3 punkty

odpowiedzi c – 2 punkty

odpowiedzi d – 1 punkt.

Dane do porównania liczebności poszczególnych grup odpowiedzi w badaniach początkowych i końcowych przedstawia wykres 3.3.3.

Tabela 2. Zestawienie wyników badań samooceny stopnia przydatności bloku zajęć z języka obcego w przyszłej pracy zawodowej

	średnia	odchylenie stand.	współczynnik zmienności	W. max.	W. min.	rozpiętość wyników
Ocena początkowa	3.3	0.7	21.1	4.0	1.0	3.0
I rok	3.6	0.6	16.0	4.0	2.0	2.0

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

II rok	4,2	0,6	14,2	5,0	2,5	2,5
--------	-----	-----	------	-----	-----	-----

Na podstawie porównania liczebności poszczególnych typów odpowiedzi zaznaczonych w ankiecie przez studentów można stwierdzić, że bardzo wyraźnie zmniejszyła się liczba tych osób, które na początku procesu kształcenia uważały, że stopień przydatności języka obcego jest niski lub w ogóle nie dostrzegały jego przydatności. Natomiast zdecydowanie zwiększyła się liczba studentów, którzy na koniec drugiego roku uznali wysoki stopień przydatności kompetencji posługiwania się językiem obcym w przyszłej pracy zawodowej.

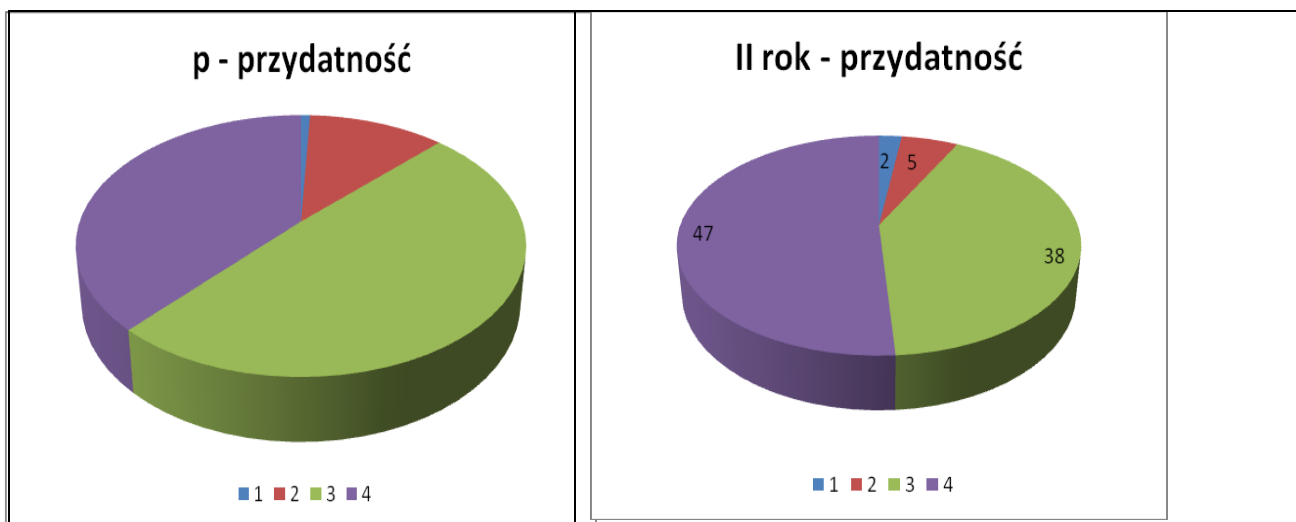
Z wykresu 3.3.3. wynika, że w ocenie końcowej odpowiedzi typu 4 (wysoki) i odpowiedzi typu 3 (średni) stopień przydatności znajomości języka obcego w przyszłej pracy zawodowej stanowią ponad 85% wszystkich udzielonych przez studentów odpowiedzi. **Zatem, należy uznać, że założony w projekcie wskaźnik rezultatu miękkiego został w pełni osiągnięty.**

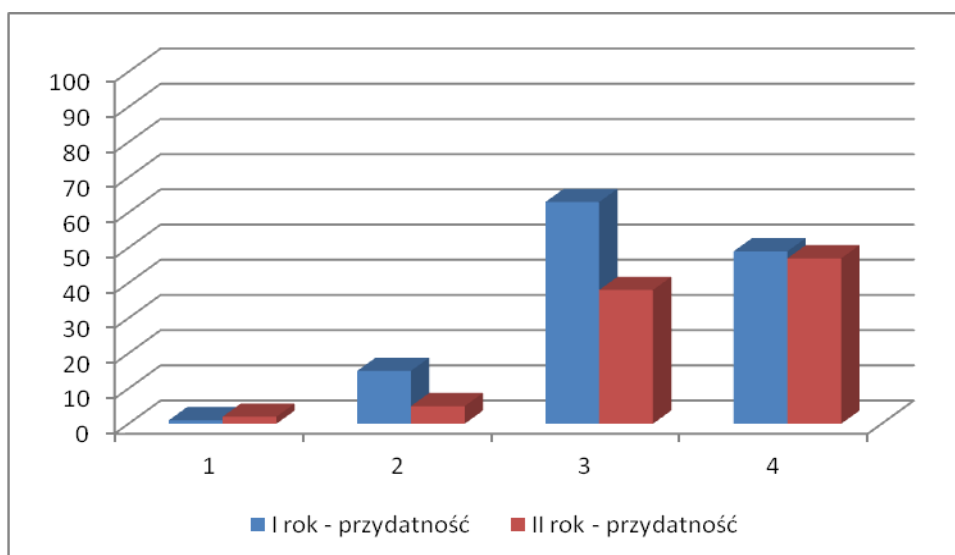

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Rys. 3.3.3. Porównanie zmian w ocenie przydatności znajomości języka obcego w przyszłej pracy zawodowej na początku studiów i po drugim roku kształcenia

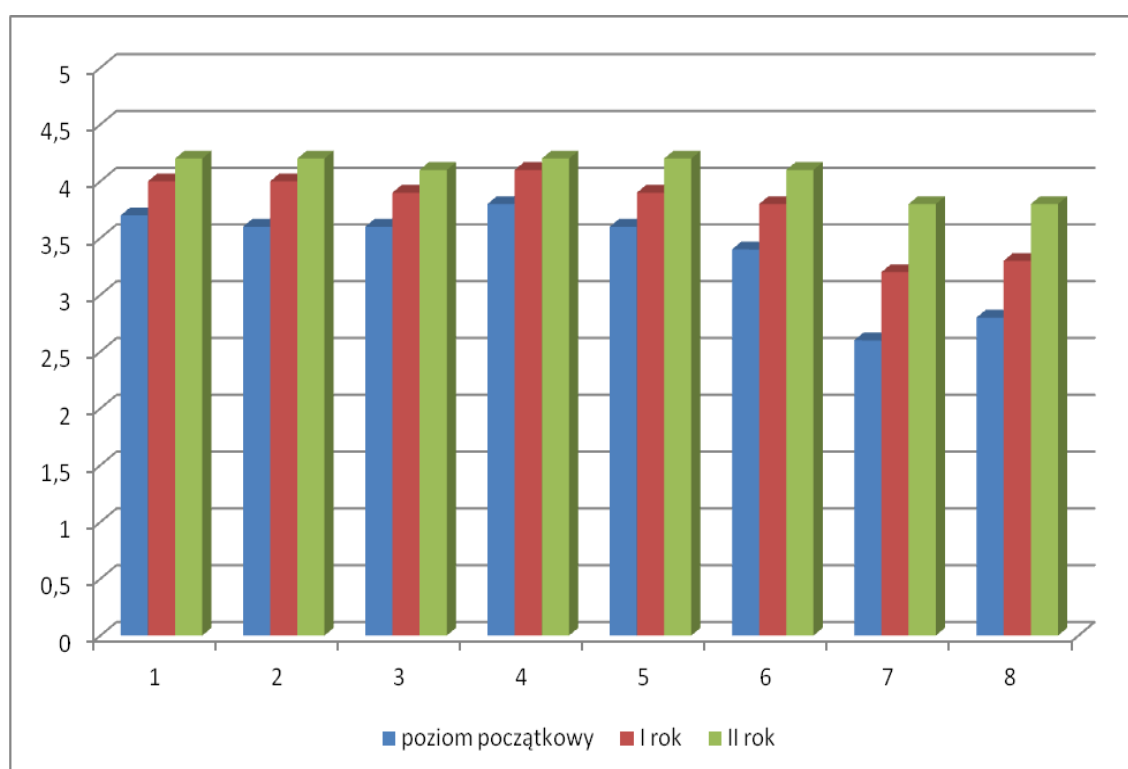
Wykres 3.3.4. Porównanie zmian w ocenie przydatności znajomości języka obcego w przyszłej pracy zawodowej

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Na podstawie dotychczas przeprowadzonych analiz można jeszcze inaczej potwierdzić założony w projekcie wskaźnik rezultatu miękkiego, paragraf 3.4, punkt 3.4, określony jako „u co najmniej 80% kobiet i mężczyzn nastąpi wzrost samooceny dotyczący posiadanych kompetencji językowych” – o czym świadczą także wyniki przedstawione na rysunku 3.3.5.

Wykres 3.3.5. Porównanie poziomu samooceny kompetencji językowych na początku, pod koniec I i II roku studiów

Podsumowując wyniki należy podkreślić, że w opinii studentów nastąpiła pozytywna

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

zmiana świadcząca o znacznym wzroście kompetencji posługiwania się językiem obcym. Warto podkreślić, że dla każdej ze szczegółowych kompetencji zanotowano wyższy wskaźnik na koniec drugiego roku studiów, niż zadeklarowany przez badanych na początku. Ważnym podkreślenia jest fakt wzrostu zaangażowania studentów w proces kształcenia językowego, o czym świadczy wzrost poziomu motywacji, doceniania ważności tej kompetencji w przyszłej pracy zawodowej oraz w życiu codziennym, a także wysoki wskaźnik obecności na zajęciach i poziomu przygotowania do nich, zwłaszcza na drugim roku studiów.

Wszystkie dane przedstawione w tym raporcie dobitnie wskazują na całkowite osiągnięcie założonych w projekcie rezultatów kształcenia językowego, które zostały określone w następujący sposób w projekcie:

- paragraf 3.4, punkt 3 „co najmniej 80% kobiet i mężczyzn oceni blok zajęć języka angielskiego jako przydatny w przyszłej pracy zawodowej”;
- paragraf 3.4, punkt 3.4, „u co najmniej 80% kobiet i mężczyzn nastąpi wzrost samooceny dotyczący posiadanych kompetencji językowych”.

2.3.4 Analiza protokołów egzaminów i zaliczeń z trzech lat studiów

Oprócz poczucia kompetencji nabytych przez studentów w ramach trzech lat studiów licencjackich ważnym wskaźnikiem efektywności edukacji i nabytych przez studentów kompetencjach zawodowych świadczą są także wyniki kształcenia wyrażone w ocenach uzyskanych przez badanych na egzaminach końcowych i zaliczeniach ćwiczeń. Analizy protokołów zaliczeń i egzaminów

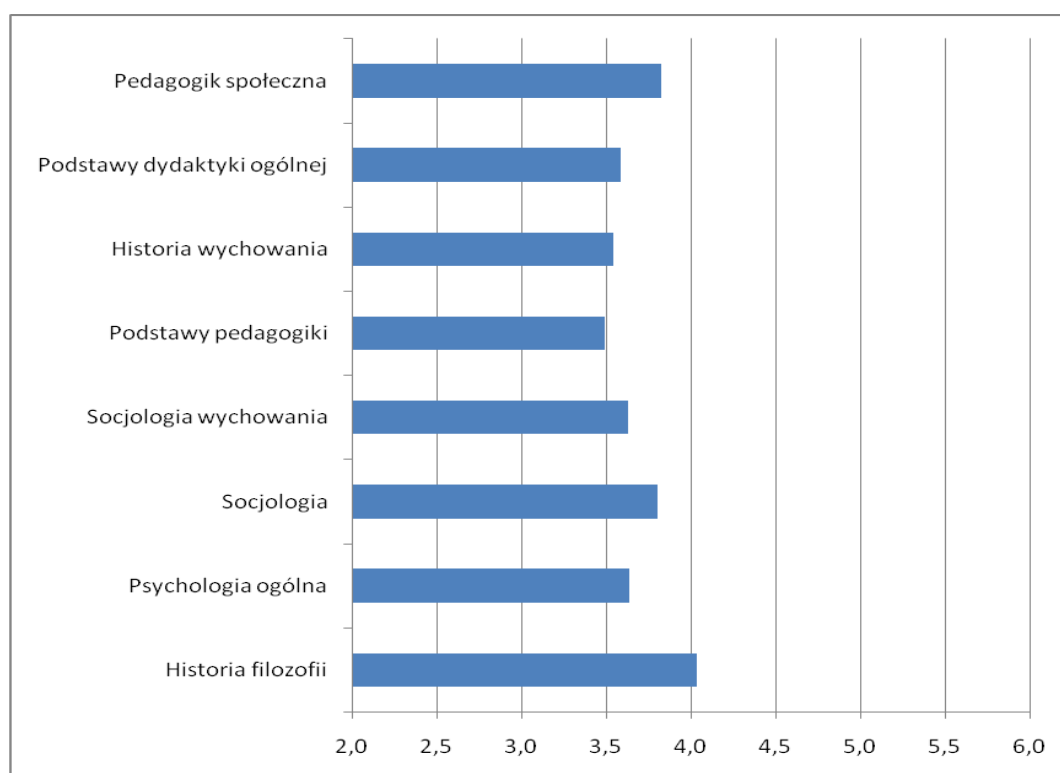

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

przeprowadzone będą oddzielnie dla każdego roku studiów.

Ponadto przedstawione będą oddzielnie średnie ocen studentów uzyskanych na egzaminach, zaliczeniach ćwiczeń i zajęciach prowadzonych w systemie e-learningowym.

Pierwszy rok kształcenia - 2009-2010

Rysunek 3.4.1 Zbiorcze zestawienie średnich ocen uzyskanych przez studentów w pierwszym roku kształcenia – oceny z egzaminów

Powyższy wykres (3.4.1) przedstawia dane do porównania średnich ocen uzyskanych na egzaminach ze wszystkich przedmiotów obowiązujących na

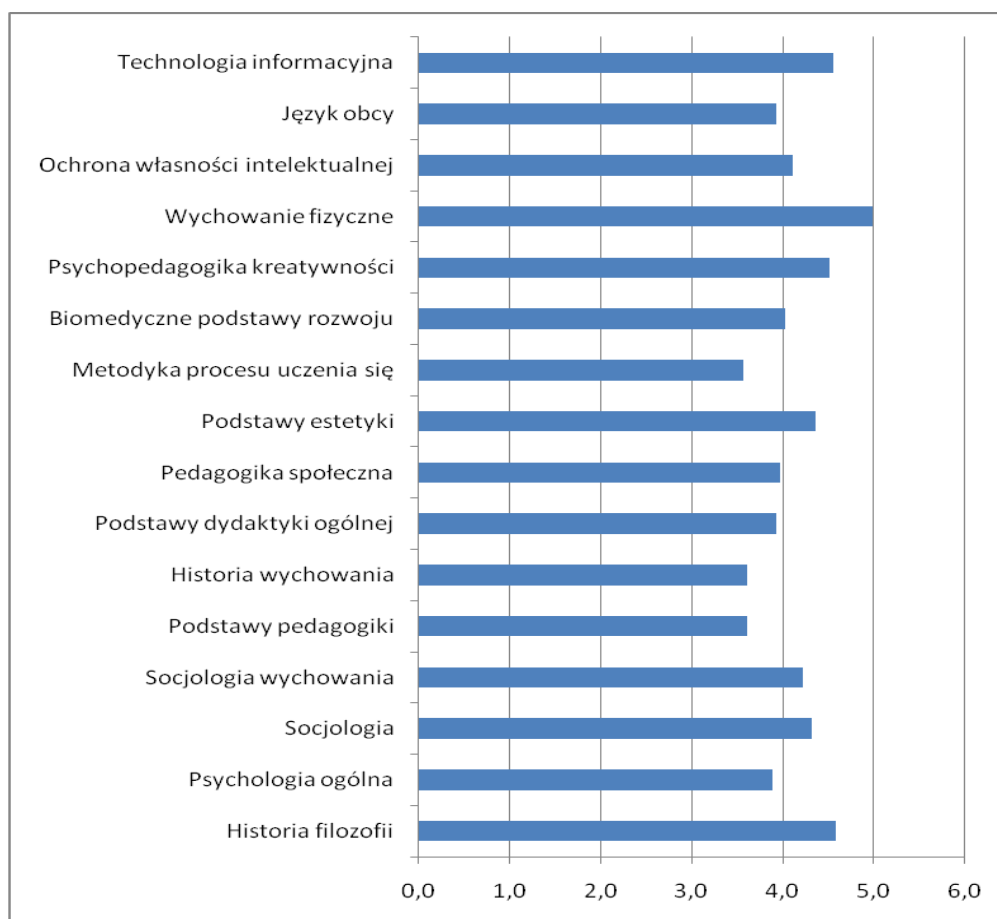

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

pierwszym roku studiów. Należy uznać, że świadczą one o wyrównanym poziomie wyników uzyskanych na egzaminach z poszczególnych przedmiotów, a ponadto o dość wysokich średnich ocen.

Podobne wnioski można odnieść do efektów kształcenia prowadzonego w ramach ćwiczeń. Wysoka, uzyskana średnia ocena z ćwiczeń wynosi ponad 4.0 w przypadku aż ośmiu przedmiotów kształcenia.

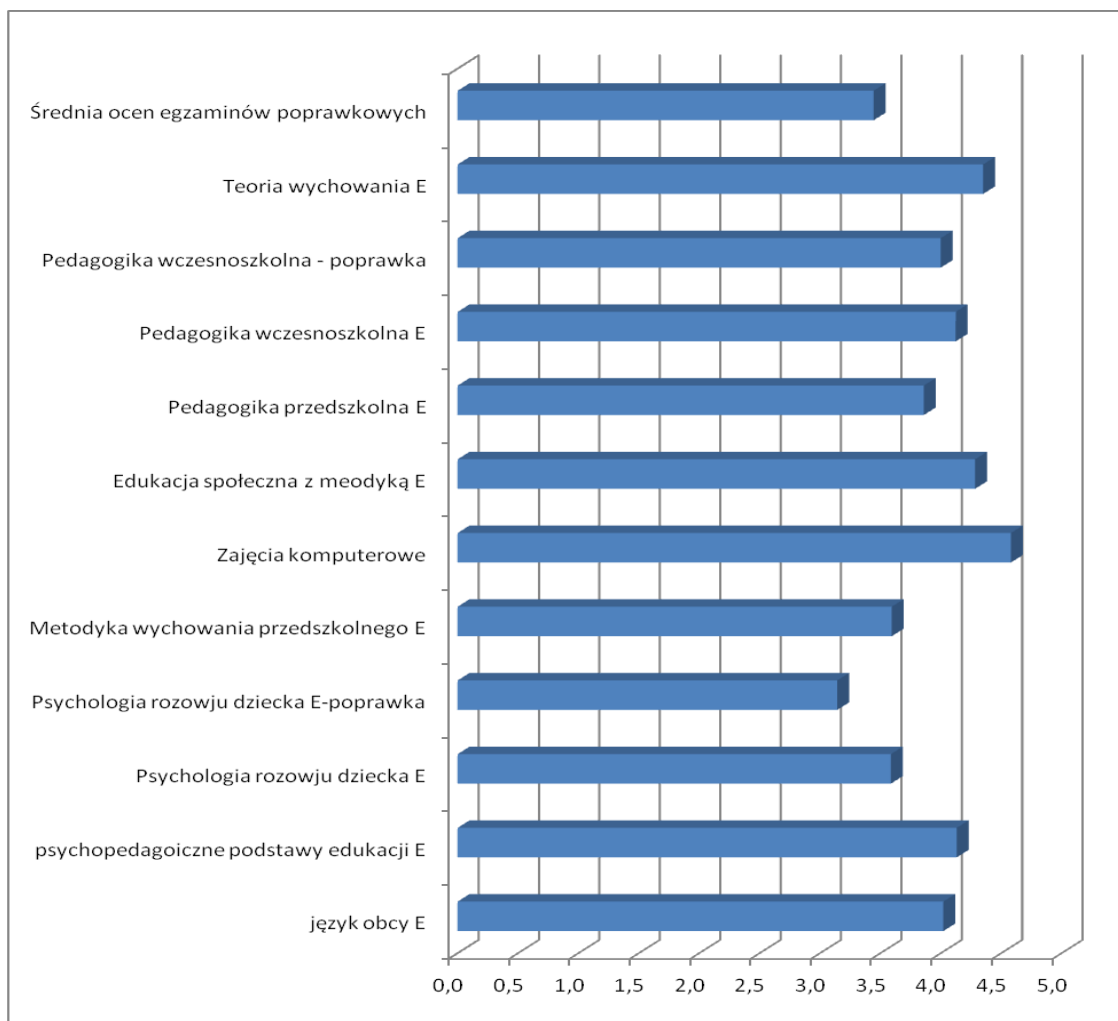

Rysunek 3.4.2 Zbiorcze zestawienie średnich ocen uzyskanych przez studentów w pierwszym roku kształcenia - zaliczenie ćwiczeń

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Drugi rok kształcenia - 2010-2011

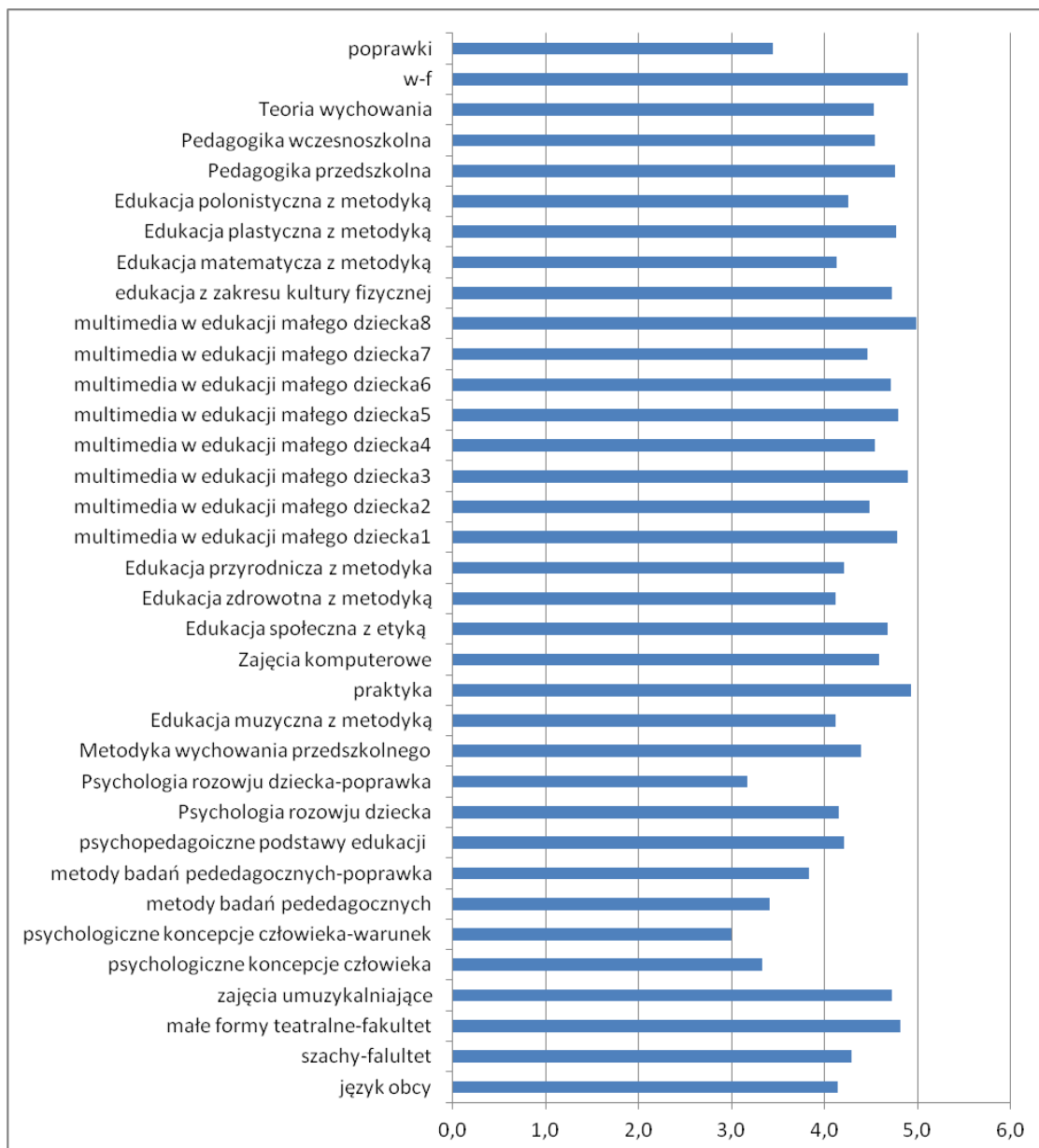
Rysunek 3.4.3. Zbiorcze zestawienie średnich ocen uzyskanych przez studentów w drugim roku kształcenia – oceny z egzaminów

Na podstawie wykresu 3.4.3. należy stwierdzić bardzo pozytywne wyniki nauczania wyrażające się w wysokich średnich uzyskanych w ramach egzaminów obowiązujących na drugim roku studiów.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

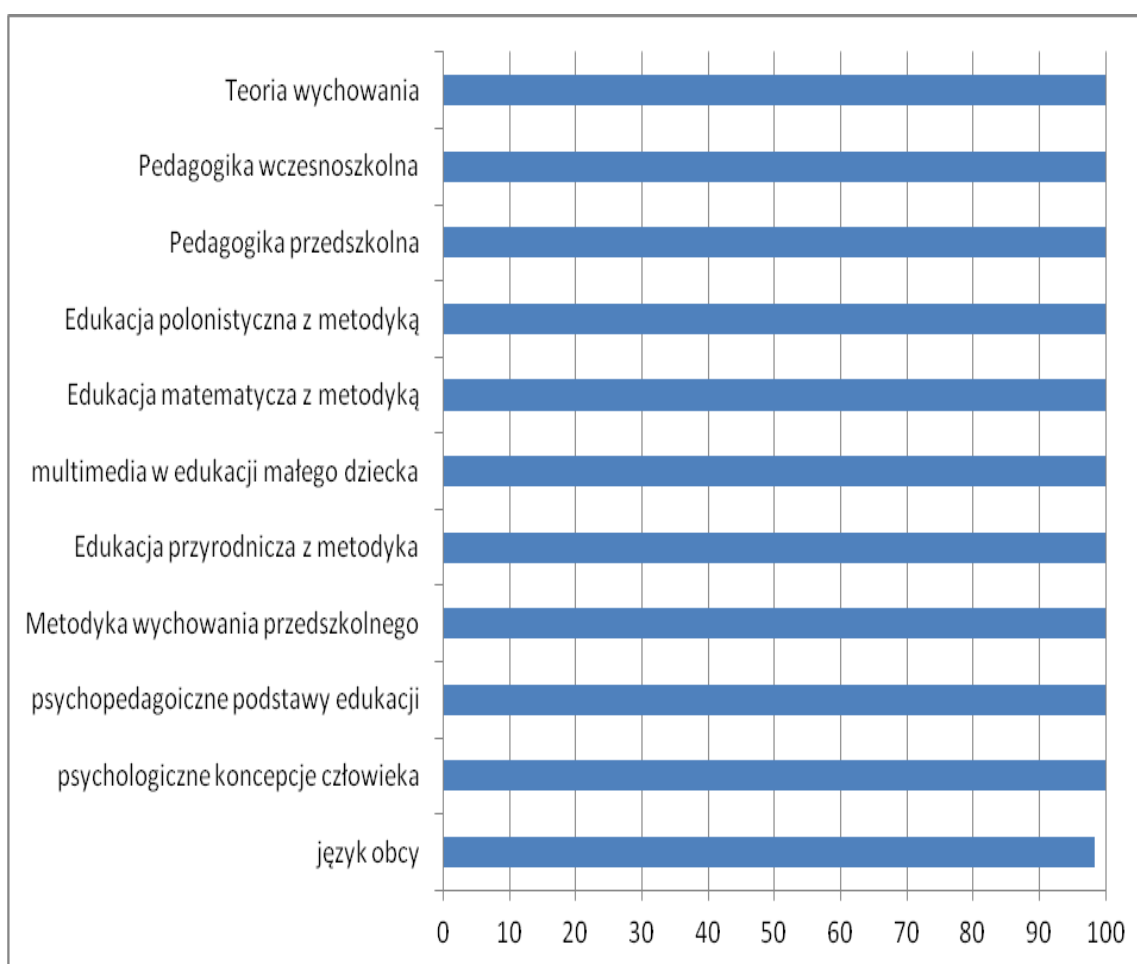
Rysunek 3.4.4. Zbiorcze zestawienie średnich ocen uzyskanych przez studentów w drugim roku kształcenia – zaliczenie ćwiczeń

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Analiza średnich ocen uzyskanych na zaliczenie ćwiczeń prowadzonych w ramach poszczególnych przedmiotów kształcenia jest wysoka, tak jak w przypadku ocen z egzaminów. Średnia większości przedmiotów wynosi ponad 4.5. Natomiast zajęcia realizowane w systemie e-learningowym zostały zaliczone w 100% przypadków. Wnioski z analizy są zatem bardzo optymistyczne.

Rysunek 3.4.5. Zbiorcze zestawienie średnich ocen uzyskanych przez studentów w drugim roku kształcenia – zaliczenie e-learningu

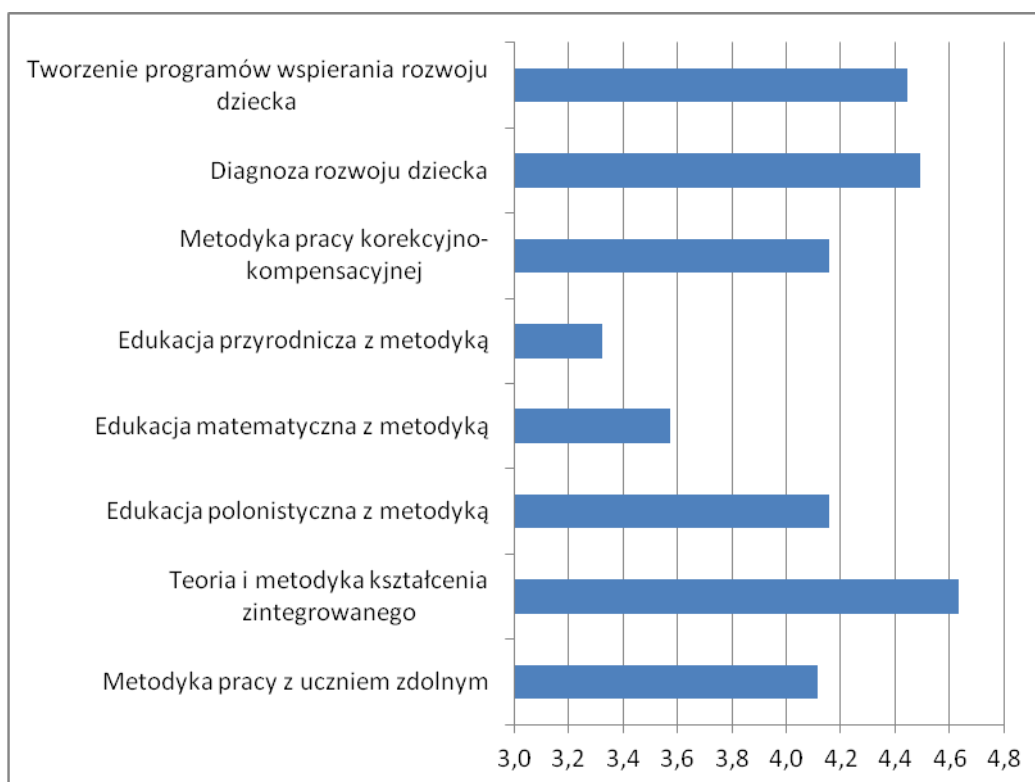

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

III rok – 2011-2012

Zajęcia realizowane na trzecim roku studiów, jak wynika z analizy rysunków obrazujących średnie ocen z przedmiotów uzyskane na egzaminach i zaliczeniach ćwiczeń a także przedmiotów studiowanych w systemie e-learningowym zostały pomyślnie zakończone. Średnie ocen są wysokie, nieco zróżnicowane w ramach poszczególnych przedmiotów kształcenia. Podobnie, jak w poprzednich latach studiów wnioski z badań są pozytywne i nie ma potrzeby aby formułować kierunki działań modyfikujących proces kształcenia akademickiego.

Rysunek 3.4.6. Zbiorcze zestawienie średnich ocen uzyskanych przez studentów w trzecim roku kształcenia – oceny z egzaminów

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Warto także zauważyć bardzo wysokie wyniki kształcenia realizowanego w ramach ćwiczeń. Jak wynika z rysunku 3.4.7 średnia ocen wszystkich przedmiotów mieści się w przedziale 4.0 do 4.8.

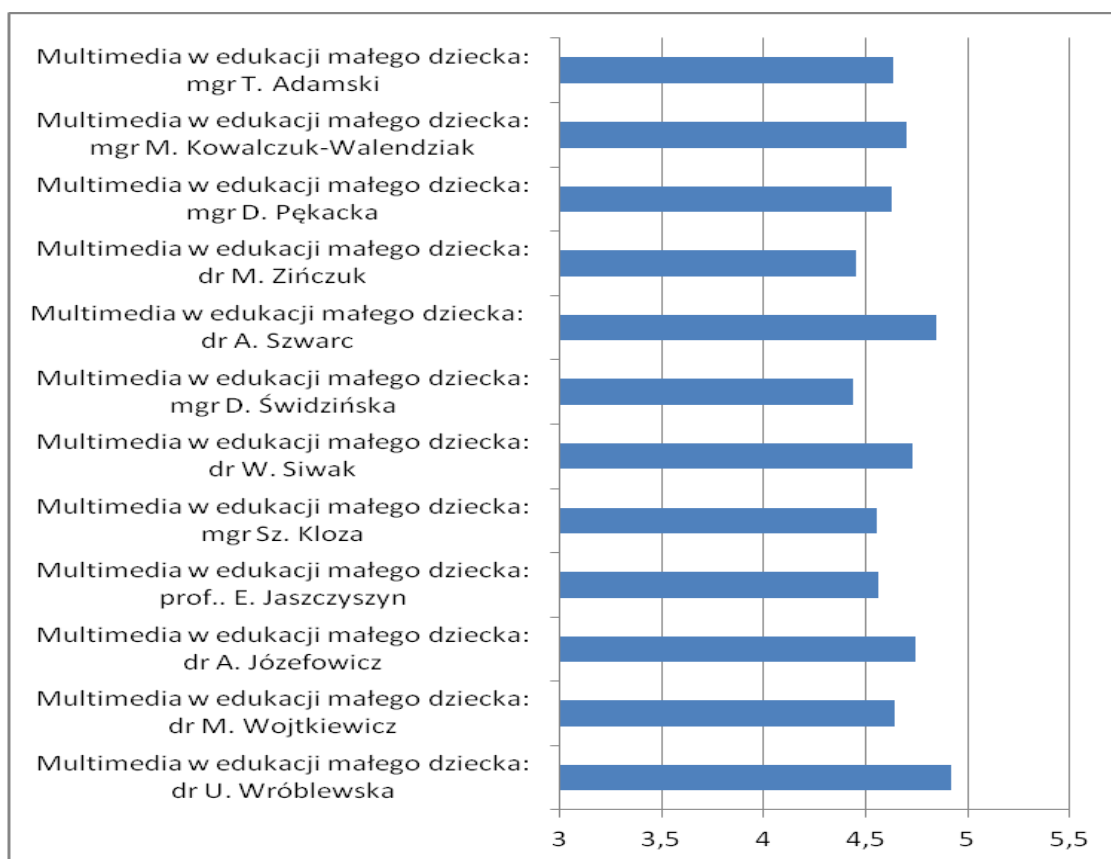

Rysunek 3.4.7. Zbiorcze zestawienie średnich ocen uzyskanych przez studentów w trzecim roku kształcenia – oceny z zaliczenia ćwiczeń

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Nowy przedmiot wprowadzony w ramach projektu „nauczyciel XXI wieku” powstał w związku z nową podstawą programową a także z wyzwaniem ery cyfrowej. Przedmiot ten realizowało kilkunastu nauczycieli akademickich. Dało to szansę studentom, aby zapoznali się szczegółowo z różnorodnymi możliwościami wykorzystania technologii informacyjnej w pracy z dziećmi, w zależności od dziedziny czy dyscypliny naukowej, w której poszczególni nauczyciele akademicy są wybitnymi specjalistami.

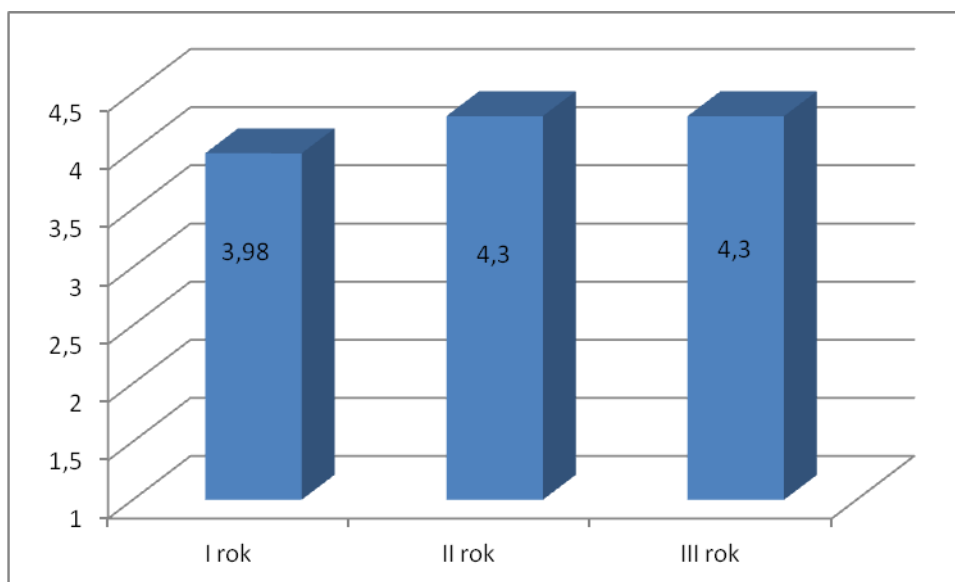

Rysunek 3.4.8. Zbiorcze zestawienie średnich ocen uzyskanych przez studentów w trzecim roku kształcenia – oceny zaliczenia przedmiotu „Multimedia w edukacji małego dziecka”

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Rysunek 3.4.9. Porównanie średnich ocen uzyskanych przez studentów w ciągu trzech lat studiów

Na podstawie zebranych danych z trzech lat studiów warto podkreślić bardzo korzystny wskaźnik efektywności kształcenia wyrażający się w wysokiej średniej ocen z wszystkich przedmiotów realizowanych w ciągu całego okresu przygotowywania studentów do zawodu nauczyciela przedszkola i klas I-III szkół podstawowych.

2.4 Ocena warunków i organizacji procesu kształcenia

W czwartej części ankiety końcowej podsumowującej cały cykl kształcenia w ramach projektu „Nauczyciel XXI wieku” finansowanego ze środków Unii Europejskiej uwzględniono opinie studentów dotyczące podstawowych warunków i organizacji procesu kształcenia nauczycieli do pracy w przedszkolu i w klasach I-III szkoły podstawowej. Uznano, że subiektywne opinie studentów kształtujące

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

się w toku trzech lat studiów mogą mieć wpływ na motywację do uczenia się, a tym samym na wzrost zainteresowań pedagogicznych i podniesienie efektywności kształcenia.

2.4.1 Analiza wyników ankiet – oceny studentów

W ramach tej kategorii sformułowano osiem pytań szczegółowych, o charakterze zamkniętym, do których każdy student miał do wyboru jedną z pięciu odpowiedzi, od „zdecydowanie nie” do „zdecydowanie tak”. Poszczególnym typom odpowiedzi przypisywano od 1 do 5 punktów. Dodatkowo włączono także jedno pytanie o charakterze otwartym, dając studentom możliwość sygnalizowania pozytywnych lub negatywnych ocen i opinii dotyczących warunków i organizacji procesu kształcenia w ramach przygotowywania studentów do pracy w zawodzie nauczyciela przedszkola i klas początkowych. Odpowiedzi udzielone przez studentów będą analizowane na odrębnych wykresach.

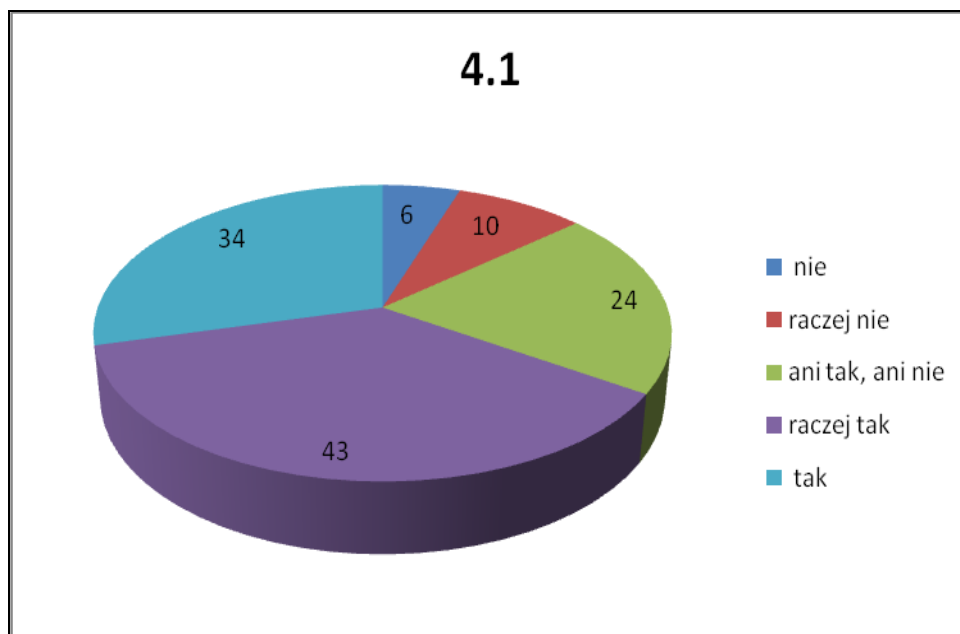
2.4.1.1. Dobra jakość pomocy naukowych i sprzętu

Na podstawie analizy danych przedyskutowanych na wykresie 4.1 można stwierdzić, że badani studenci wysoko oceniają jakość pomocy naukowych i sprzętu stosowanego na zajęciach dydaktycznych. Nauczyciele akademicki, jak wynika z opinii studentów, stosują nowoczesne techniki kształcenia przy wykorzystaniu atrakcyjnych pomocy naukowych i sprzętu multimedialnego.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

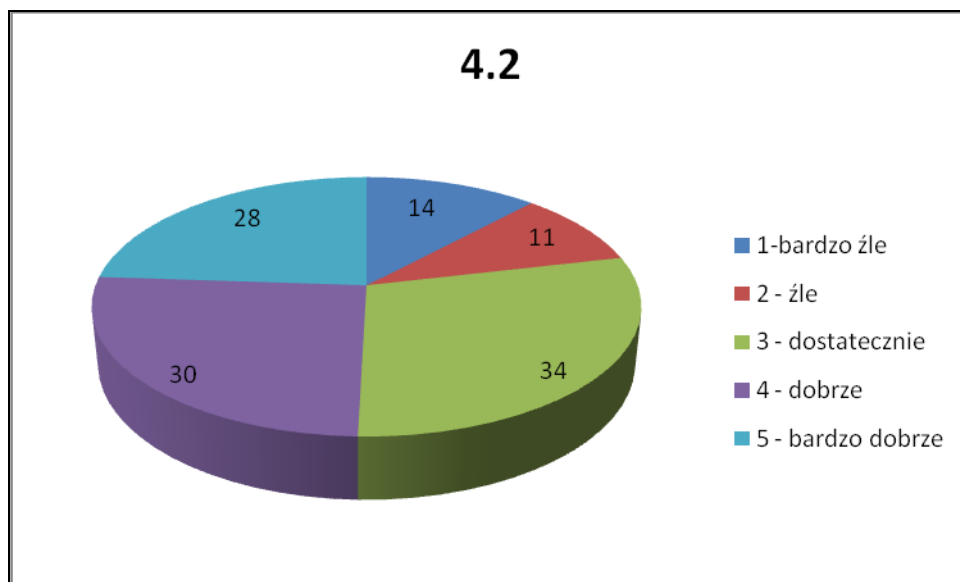
2.4.1.2. Ciekawa oferta przedmiotów do wyboru przez studenta

Kolejna kategoria poddana ocenie studentów obejmuje wyrażenie ich opinii na temat jakości oferty przedmiotów dodatkowych proponowanych trakcie studiów licencjackich. Jak wynika z danych zamieszczonych na wykresie 4.2 studenci są raczej zadowoleni z przedmiotów oferowanych do wyboru, choć w porównaniu z innymi kategoriami ocena ta nie jest zbyt wysoka. Tylko połowa badanych oceniła ten wymiar procesu edukacyjnego w stopniu dobrym lub bardzo dobrym.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

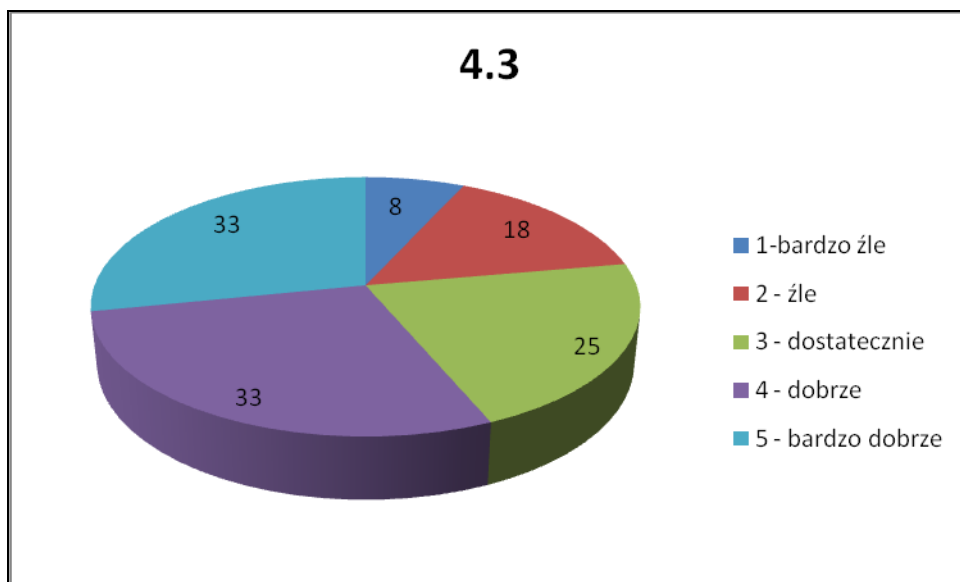

2.4.1.3. Wystarczająca liczba zajęć praktycznych

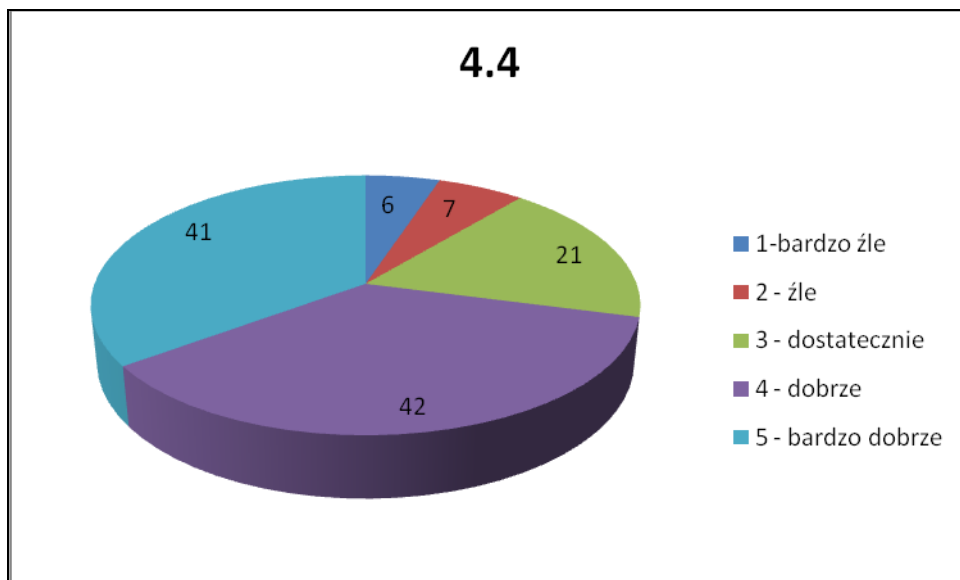
Warto wyciągnąć wnioski z analizy odpowiedzi udzielonych na kolejne pytanie ankietowe. Dotyczyło ono przygotowania praktycznego do pełnienia zawodu nauczyciela. Jak wynika z danych zamieszczonych na wykresie 4.3 tylko nieco więcej niż połowa studiujących wyraziła pozytywne opinie dotyczące tej kwestii. Zatem warto postulować, aby w przyszłości zwiększyć liczbę zajęć praktycznych. Od lat podkreśla się w literaturze, że studia nauczycielskie w Polsce są w porównaniu z analogicznymi studiami proponowanymi za granicą preferują zbyt teoretyczne przygotowanie.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.4.1.4. Dobry dostęp do biblioteki

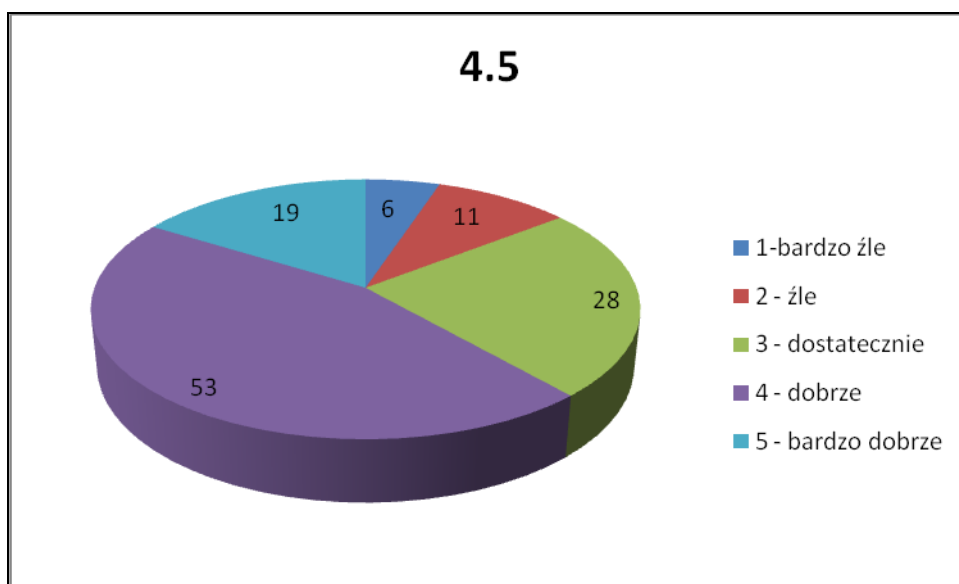

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Odpowiadając na kolejne pytanie ankietowe badani respondenci pozytywnie ocenili funkcjonowanie biblioteki uczelnianej. Dostęp do podstawowych źródeł wiedzy jest według studentów satysfakcjonujący. Dlatego nie ma potrzeby formułowania żadnych wniosków naprawczych w ramach tego aspektu procesu kształcenia w szkole wyższej.

2.4.1.5. Dostępność lektur obowiązkowych

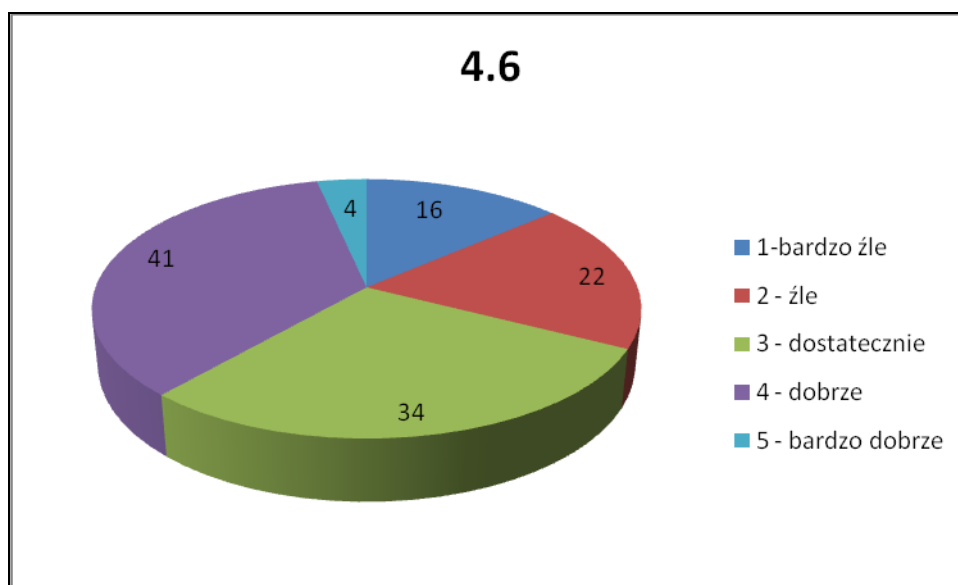

Podobne, jak w poprzedniej kategorii oceniania, opinie studentów dotyczące dostępności do lektur obowiązkowych są bardzo przychylne. Rzeczywiście trzeba podkreślić, że biblioteka Wydziału Pedagogiki i Psychologii jest bardzo bogato wyposażona, także w najnowsze dzieła naukowe z różnych dyscyplin pedagogiki i nauk jej pokrewnych. Zatem studenci nie mają powodu do zgłaszania krytycznych w tym zakresie.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.4.1.6. Możliwość kopiowania tekstów w czytelni

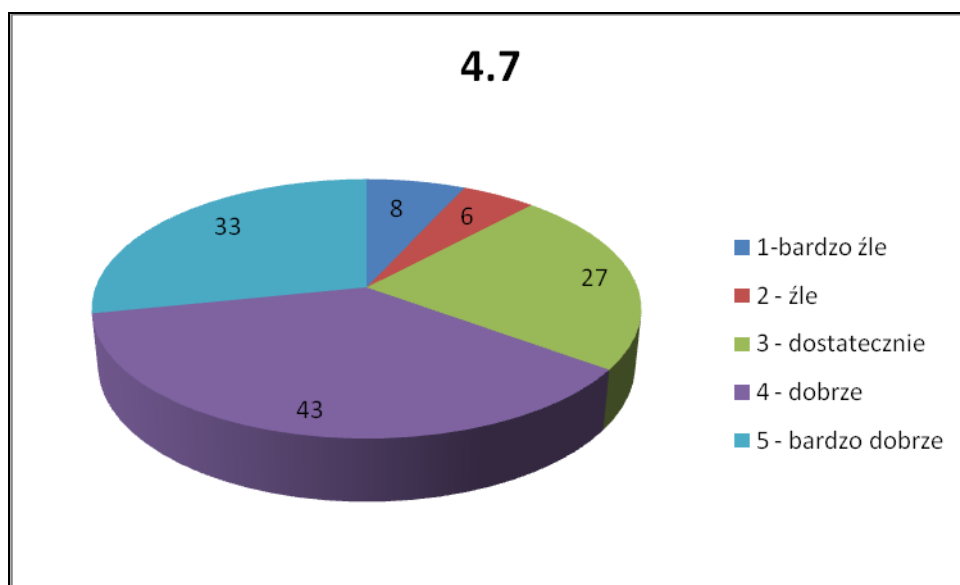

Nieco bardziej krytyczne są opinie i oceny studentów dotyczące możliwości kopiowania tekstów naukowych w czytelni. Oceny studentów są dość zróżnicowane, choć większość studentów oceniało tę możliwość dobrze lub dostatecznie. Warto byłoby zatem zastanowić się, co zrobić, aby studenci byli bardziej usatysfakcjonowani. Być może warto byłoby w ramach przedmiotu „Metodyka procesu uczenia się” realizowanego na pierwszym roku studiów poświęcić więcej czasu na problemy związane z samodzielnym uczeniem się twórczym a nie odtwórczym. Kopiowanie tekstów nie jest najlepszym sposobem przygotowywania się do zajęć i budowania własnych struktur wiedzy pedagogicznej.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.4.1.7. Możliwość korzystania z Internetu na terenie uczelni

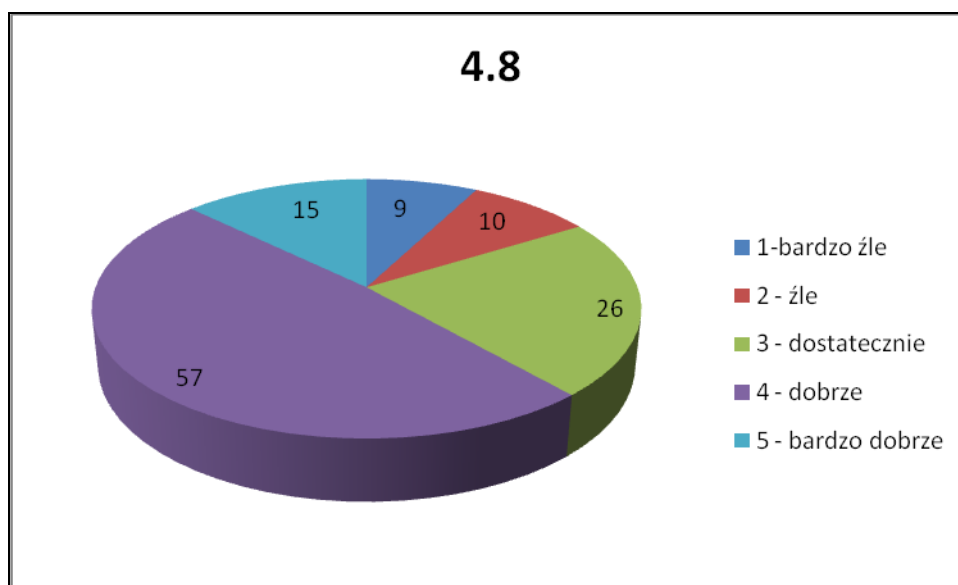
We współczesnych czasach coraz ważniejszy jest natychmiastowy dostęp do informacji zamieszczonych w sieci. Na terenie uczelni coraz częściej studenci korzystają z sieci bibliotek elektronicznych, baz artykułów naukowych np. bazy EBSCO, na ogół niedostępnej z domowych komputerów. Zatem bardzo ważne jest, aby studenci na terenie uczelni mieli nieograniczony dostęp do Internetu. Oceny studentów uczestniczących w projekcie „Nauczyciel XXI wieku” są w tej kwestii bardzo przychylne. Większość badanych nie wnosi żadnych uwag krytycznych. Wniosek z badań może być tylko optymistyczny, zwłaszcza, że w ostatnich latach coraz częściej podkreśla się konieczność uwzględniania założeń pedagogiki konektywistycznej.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

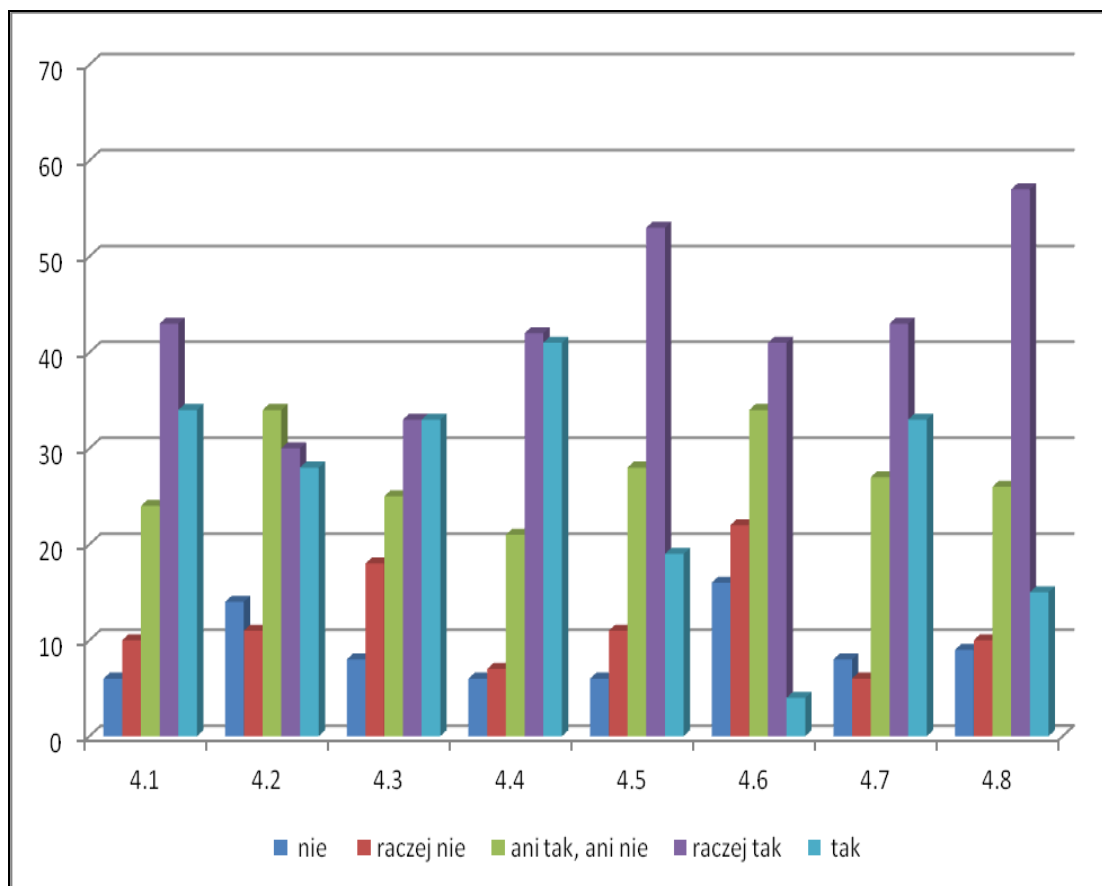
2.4.1.8. Dobry dostęp do stanowisk komputerowych

Ostatnia kategoria poddana ocenie studentów dotyczy opinii na temat łatwego dostępu na terenie uczelni do stanowisk komputerowych. W większości opinie są pozytywne (57 wskazań na 117 możliwych). Analizując wyniki badań odnotowano sporo ocen dostatecznych. Warto podkreślić, że pojawiły się tylko nieliczne opinie skrajne (negatywne lub bardzo dobre). Nie mniej jednak warto rozważyć zakup dodatkowego sprzętu, aby studenci mieli możliwość stałego dostępu do komputerów i sieci na terenie wydziału.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

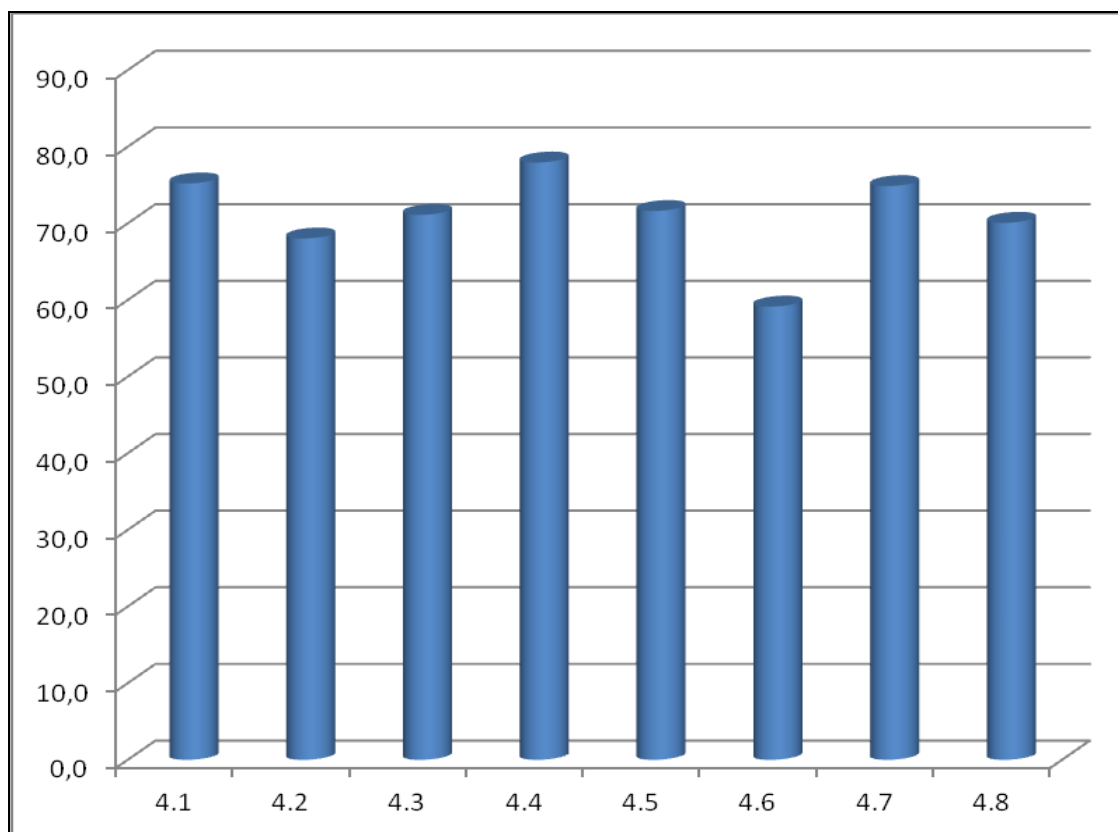

Rysunek 4.9 Zbiorcze zestawienie wyników badań ewaluacyjnych dotyczących oceny jakości warunków i organizacji procesu kształcenia akademickiego

Dane do oceny i porównania opinii oraz ocen przyznanych przez studentów poszczególnym aspektom organizacji i warunków studiowania przedstawiają dwa wykresy: 4.9 i 4.10. Wyniki są dość zróżnicowane, choć wnioski z analizy są bardzo optymistyczne. Dane potwierdzają, że w ramach wszystkich rozpatrywanych kategorii przeważają opinie pozytywne i bardzo pozytywne.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Rysunek 4.10. Porównanie średnich ocen poszczególnych kategorii warunków i organizacji procesu kształcenia akademickiego

Podsumowując wyniki ankiety ewaluacyjnej przeprowadzonej na zakończenie procesu przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej można stwierdzić wysokie oceny lub opinie studentów dotyczące szczegółowych zagadnień lub problemów organizacji i warunków kształcenia (rysunek 4.10). W przeważającej większości oceny te są bardzo pozytywne. Najslabiej ocenili studenci możliwość kopiowania w czytelni tekstów naukowych.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.5. Analiza frekwencji na zajęciach w ciągu trzech lat studiów

Monitorowanie frekwencji studentów na zajęciach dydaktycznych to jeden z wymogów ewaluacji projektu „Nauczyciel XXI wieku”. Stąd przedmiotem tej części raportu jest porównanie i ocena obecności studentów na zajęciach dydaktycznych w każdym roku akademickim, w ramach każdego przedmiotu kształcenia. Poza tym celem tej części raportu jest ewaluacja frekwencji na zajęciach poszczególnych rodzajów: wykładach, zajęciach ćwiczeniowych i zajęciach prowadzonych w grupach laboratoryjnych (zajęcia z języka obcego i zajęcia z technologii informacyjnej).

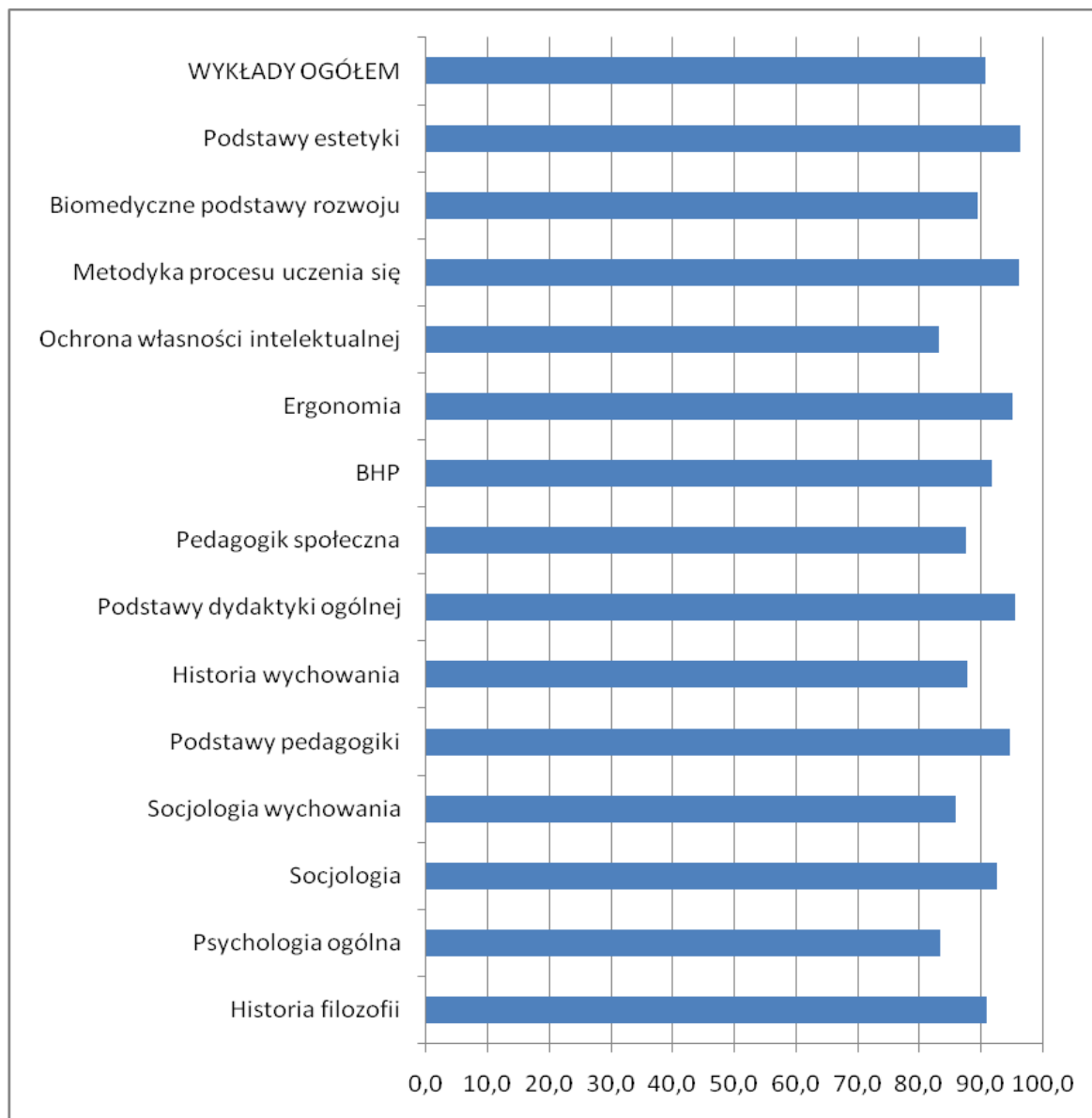
Sposób zbierania danych

Analiza frekwencji studentów na zajęciach dydaktycznych (wykładach i ćwiczeniach) w ramach poszczególnych przedmiotów nauczania w kolejnych latach studiów była przeprowadzona sukcesywnie po każdym miesiącu kształcenia, aby monitorować obecność poszczególnych studentów i zwracać im uwagę na przestrzeganie zasady 80% obecności, jako warunku zaliczenia przedmiotu. Natomiast raport ten dotyczy odrębnie każdego roku akademickiego. Wyniki frekwencji w ramach poszczególnych przedmiotów wpisane były do arkuszy kalkulacyjnych programu Excel. Szczegółowe dane w postaci wykresów są zaprezentowane na kolejnych stronach raportu.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

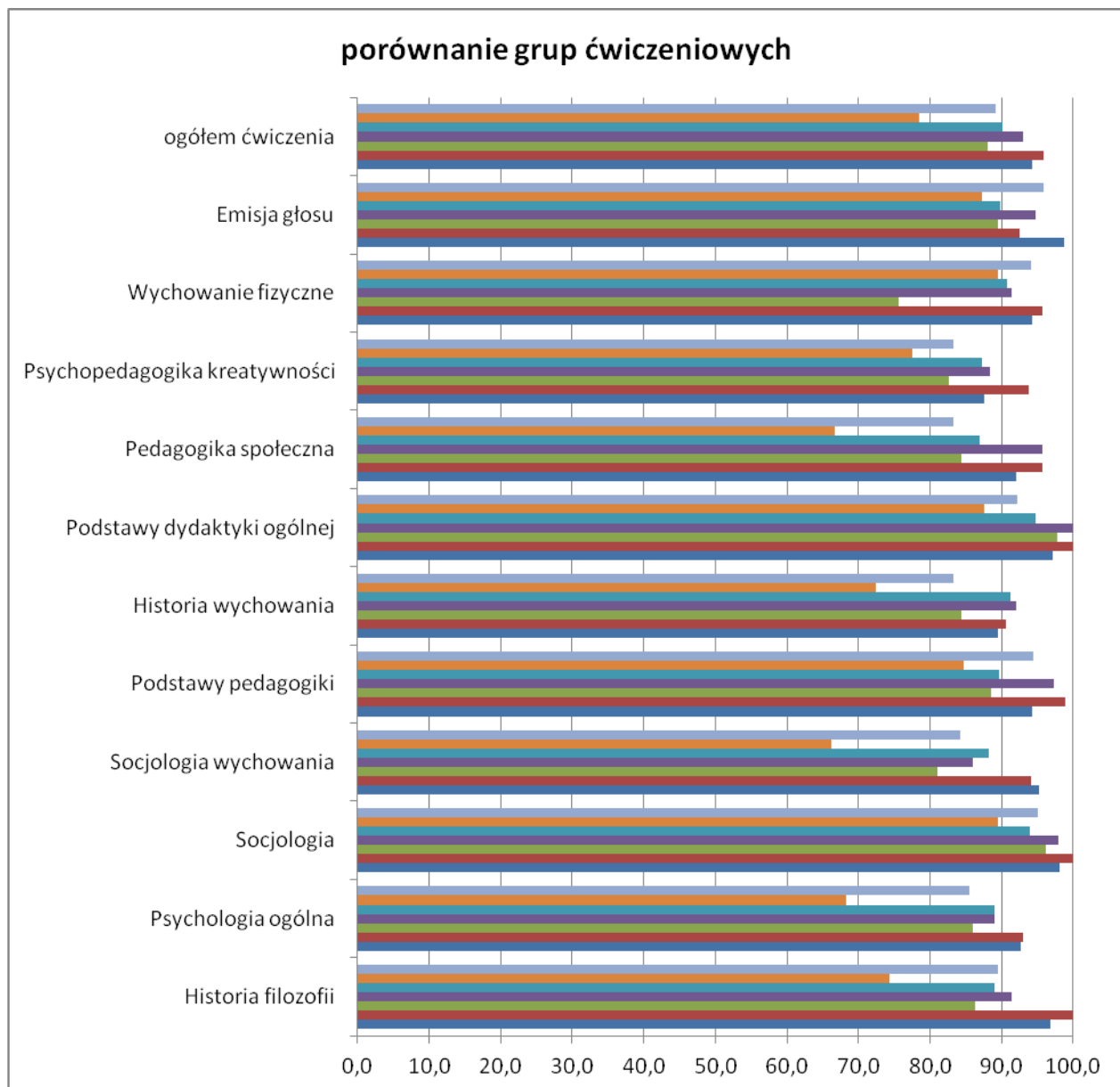
Rysunek 5.1 Porównanie frekwencji studentów na wykładach na I roku studiów

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Rysunek 6.2 Porównanie frekwencji studentów poszczególnych grup ćwiczeniowych na zajęciach dydaktycznych na I roku studiów

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Analiza frekwencji studentów na zajęciach prowadzonych w formie wykładów wskazuje, że wszystkie przedmioty nauczania uzyskały wymagany 80 procentowy wskaźnik frekwencji. Najniższa frekwencja dotyczy przedmiotu: Psychologia ogólna i Ochrona własności intelektualnej, ale należy podkreślić, że w przypadku obydwu wymienionych przedmiotów uzyskano wskaźnik powyżej 80 %.

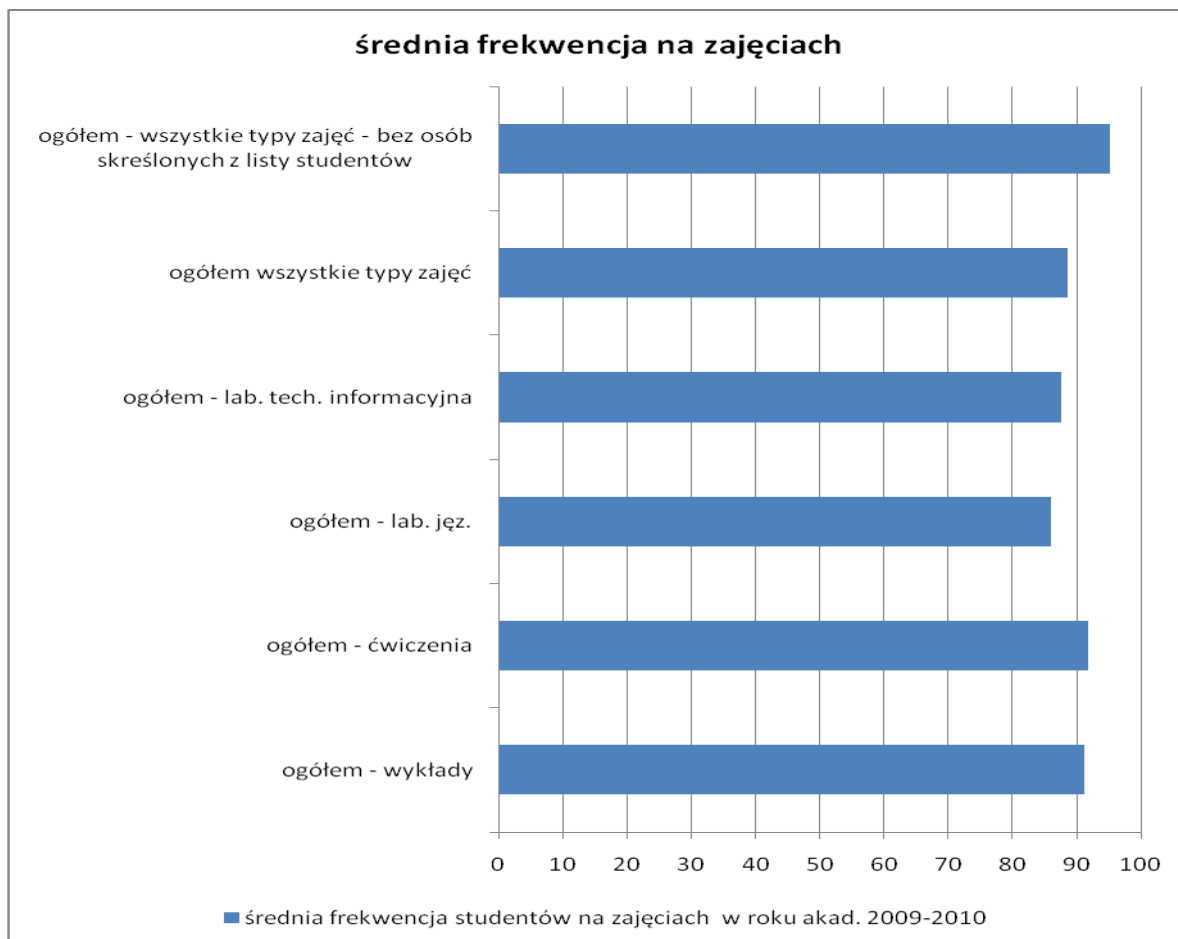
Nieco słabiej przedstawia się obraz frekwencji studentów na zajęciach prowadzonych w formie ćwiczeń. Jest to sytuacja dość zaskakująca, ponieważ dość często to właśnie obecność na wykładach jest sporym problemem na uczelni.

Warto przyjrzeć się częstotliwości uczęszczania studentów na poszczególne formy realizacji zajęć: wykłady, ćwiczenia, zajęcia laboratoryjne, które dotyczyły nauki języka obcego i technologii informacyjnej. Porównanie w ramach poszczególnych typów zajęć może okazać się interesujące. Dane do oceny przedstawia wykres 5.3. Wynika z niego, iż w ramach wszystkich grup i typów przedmiotów wymagany 80% wskaźnik obecności został osiągnięty. Natomiast jeżeli popatrzymy na skorygowane wyniki (po wyłączeniu wskaźników nieobecności tych osób, które nie zaliczyły pierwszego roku i tych, którzy zrezygnowali ze studiów, wskaźnik frekwencji wzrósł do 95,1 % (patrz także raport sporządzony po I roku studiów).

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

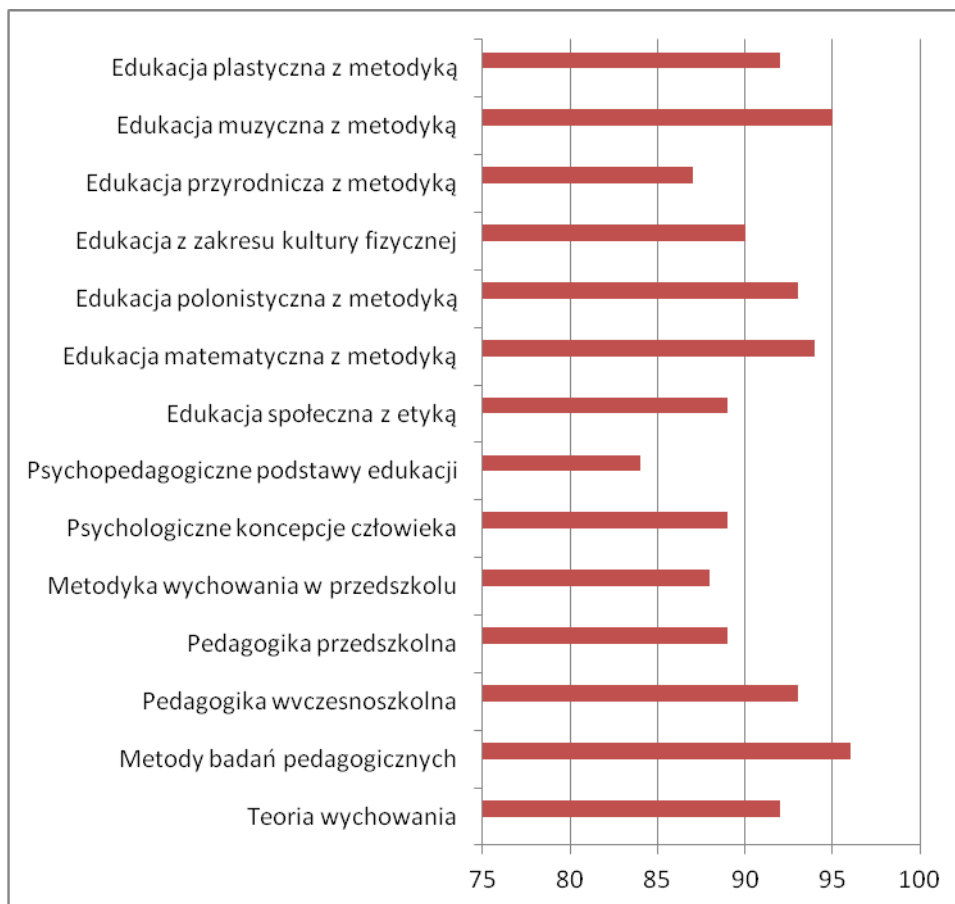
Rysunek 5.3. Porównanie frekwencji studentów w pierwszym roku kształcenia na poszczególnych rodzajach zajęć dydaktycznych

Podobnie, jak na pierwszym roku studiów także na roku drugim monitorowano obecność studentów na zajęciach dydaktycznych. Dane do oceny frekwencji przedstawione są oddzielnie dla różnych form realizowania zajęć dydaktycznych: wykładów i ćwiczeń.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

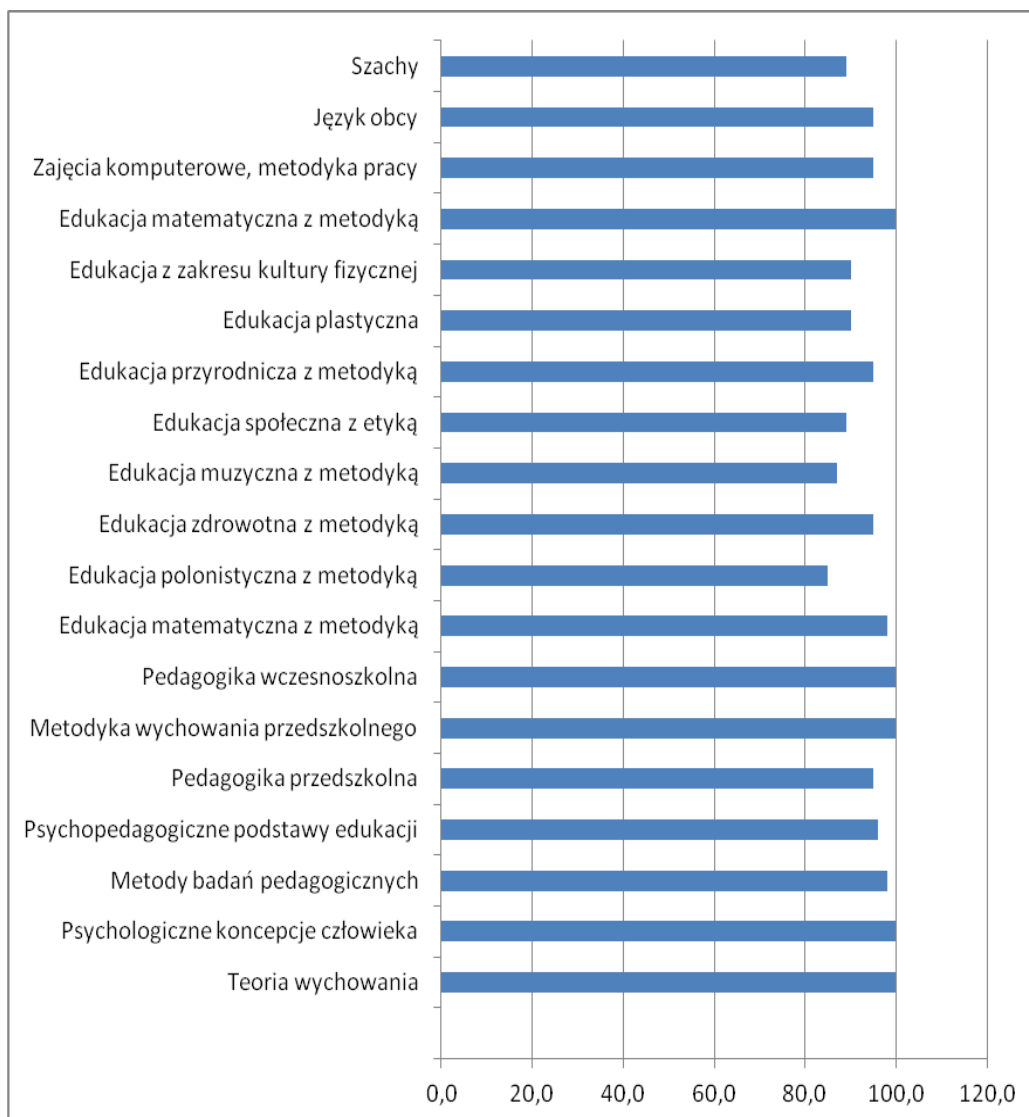
Rysunek 7.4 Porównanie frekwencji studentów na wykładach na II roku studiów

Jak wynika z analizy danych zamieszczonych na wykresach 5.4 i 5.5 w ramach każdego z realizowanych w formie wykładów lub ćwiczeń przedmiotów na drugim roku studiów, obecność studentów była zadowalająca. Wskaźnik frekwencji we wszystkich przypadkach wynosił ponad 80% . Należy przy tym podkreślić, że z analizy nie wyłączono osób, które w trakcie trwania studiów zostały skreślone z listy studentów. Gdyby wyłączyć te osoby z analizy to wskaźnik frekwencji byłby

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

znacznie wyższy.

Rysunek 8.5 Porównanie frekwencji studentów na ćwiczeniach na II roku studiów

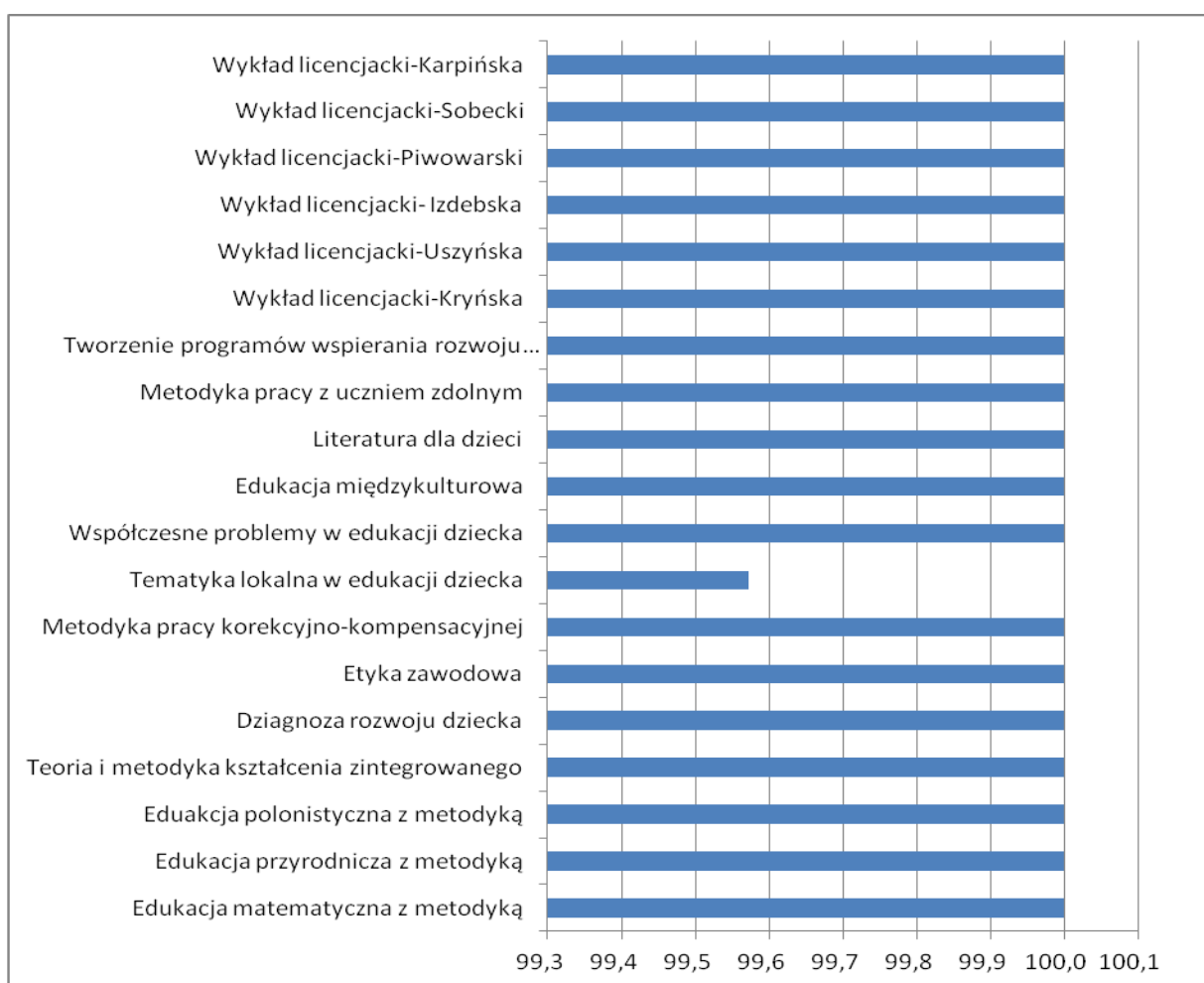

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Frekwencja na zajęciach - trzeci rok kształcenia – 2011-2012

W trzecim roku kształcenia, jak wynika z analizy rysunku 5.6 wyraźnie poprawiła się frekwencja. Zatem całkowicie spełniony został wymóg określony w projekcie „Nauczyciel XXI wieku” aby każdy student uczestniczył na co najmniej 80% zajęciach dydaktycznych prowadzonych na uczelni.

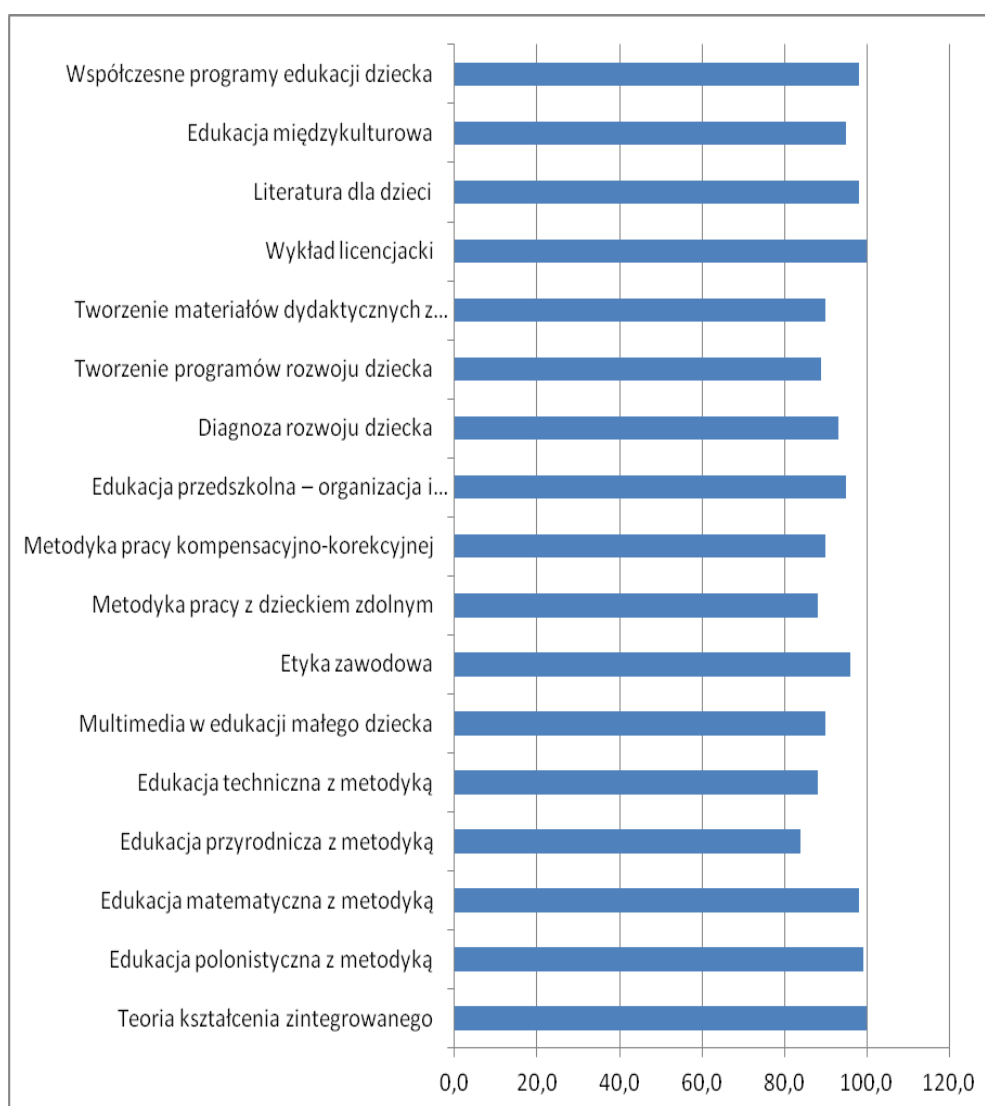
Rys. 5.6 Porównanie obecności studentów na wykładach na III roku studiów

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Analogiczny jak wyżej wniosek dotyczy także frekwencji studentów na zajęciach dydaktycznych realizowanych w formie ćwiczeń, co potwierdzają dane zaprezentowane na rysunku 5.7.

Rys. 5.7 Porównanie obecności studentów na ćwiczeniach na III roku studiów

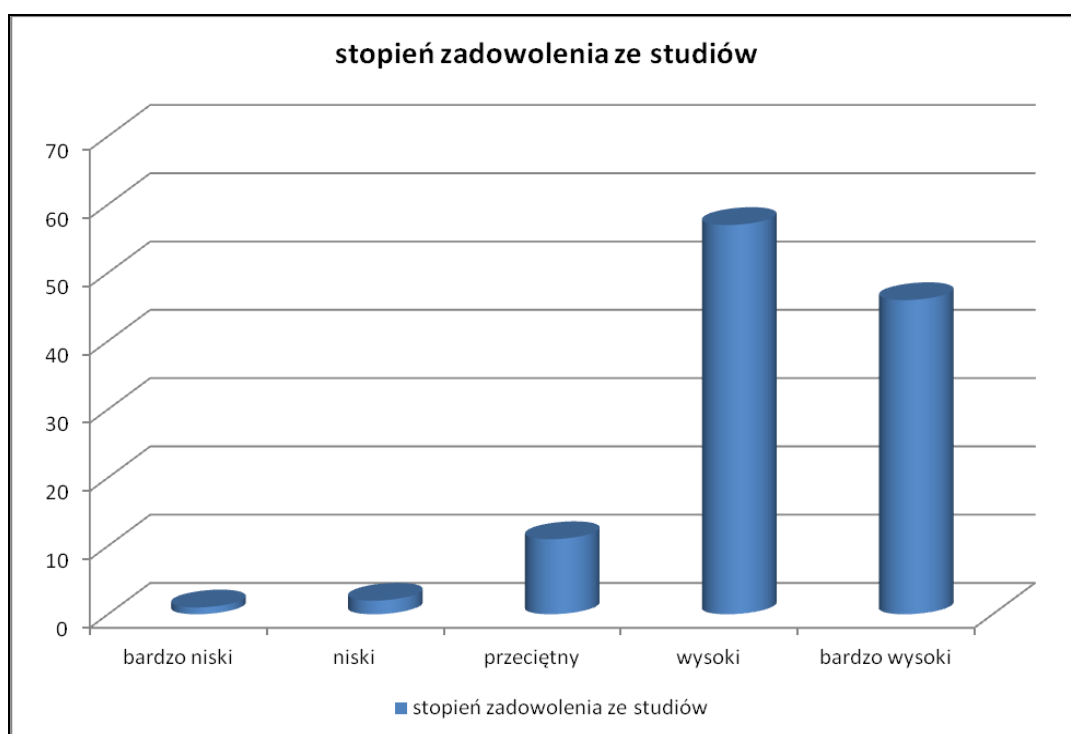

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

2.6 Poziom zadowolenia studentów z odbywanych studiów

Ostatnie kwestie poruszone w końcowej ankiecie ewaluacyjnej dotyczyły określenia przez studentów globalnej oceny trzyletniego cyklu kształcenia wyrażającej się w poczuciu zadowolenia z odbytych studiów.

Rys. 6.1. Wyniki subiektywnej oceny studentów dotyczącej stopnia zadowolenia z ukończonych studiów

Jak wynika z danych przedstawionych na rysunku 6.1 zdecydowana większość badanych studentów prezentuje wysoki i bardzo wysoki stopień zadowolenia. Ta bardzo pozytywna ocena skłania do optymistycznego wniosku, że studenci czują się dobrze przygotowani do pracy i z wysokim poziomem motywacji rozpoczną karierę zawodową. Ponadto założony w projekcie wskaźnik rezultatu określony jako „co

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

najmniej 80% BO, którzy uzyskają dyplom uzna treści zrealizowanego programu studiów za przydatne w ich przyszłej pracy zawodowej”świadczy dobitnie, iż przewidywany rezultat został w pełni osiągnięty.

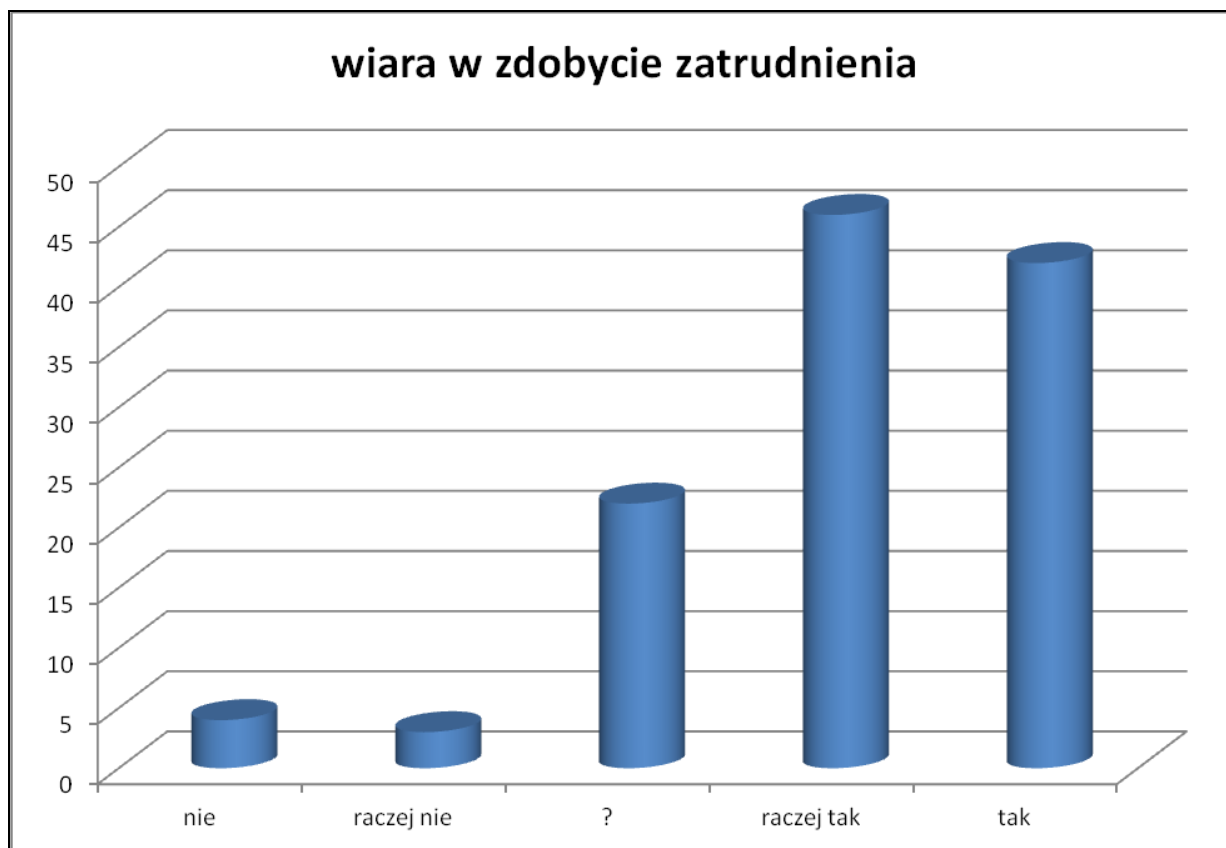

Rys. 6.2. Wyniki subiektywnej oceny studentów dotyczącej szans zatrudnienia po ukończeniu studiów

Na podstawie analizy danych przedstawionych graficznie na rysunku 6.2 można stwierdzić, że absolwenci wyrażają dużą nadzieję na zdobycie zatrudnienia w roli nauczyciela w przedszkolu lub w klasach I-III szkoły podstawowej.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Określając oczekiwany wizerunek absolwenta studiów nauczycielskich realizowanych w ramach projektu „Nauczyciel XXI wieku” zakładano, że współczesny nauczyciel to kreator procesu nowoczesnego kształcenia, inspirujący dzieci do samodzielnego odkrywania świata, autonomicznych działań i poszukiwań, uczący dzieci otwartości na drugiego człowieka. Nowa rola nauczyciela wiąże się także z zadaniami stawianymi mu przez władze oświatowe w związku z integracją europejską, wobec czego uznano że absolwent studiów nauczycielskich jako „Europejczyk”

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

powinien znać języki obce, poznawać technologie informacyjne i umieć posługiwać się nimi w przyszłej, codziennej pracy zawodowej.

Dotychczas głównym celem kształcenia nauczycieli na uczelniach wyższych było zdobycie wiedzy teoretycznej w danej dziedzinie, a w mniejszym stopniu przygotowywanie do wykonywania zawodu. W programie kształcenia „Nauczyciel XXI wieku” projektodawcy uznali, że głównym celem jest przygotowanie do zawodu, ponieważ przemiany dokonujące się we wszystkich sferach życia społecznego i gospodarczego wymagają od nauczyciela o wiele większych kompetencji niż tylko wiedzy teoretycznej. Poza tym starano się kształcenie zawodowe połączyć z kształceniem ogólnym, którego głównym celem jest wszechstronny rozwój. W zawodzie nauczycielskim niewątpliwą rolę odgrywa osobowość nauczyciela. Dlatego do głównych celów kształcenia należy tworzenie sytuacji, by student odkrył własną indywidualność, by poznał siebie, swoje możliwości, uświadomił sobie specyfikę i twórczy charakter tego niepowtarzalnego zawodu. Samoświadomość nauczyciela zdobywana podczas studiów, powinna pomóc mu w kształtowaniu samooceny i samoakceptacji oraz dostarczyć wiedzy o tym, jaki jestem i jak moja osobowość będzie wpływać na moją pracę. Ponieważ praca nauczyciela ma charakter społeczny, a jego działalność uzależniona jest od różnych grup ludzi i instytucji, które uczestniczą w procesie kształcenia dzieci i młodzieży, nauczyciel musi być przygotowany do współpracy z nimi.

Głównym celem kształcenia przyszłych nauczycieli powinno być rozwijanie postaw innowacyjnych, umiejętności twórczych poszukiwań rozwiązań pedagogicznych, diagnozowanie poziomu rozwoju dziecka i interpretowanie wyników diagnozy, rozumienie i świadome kreowanie kontekstów edukacyjnych, krytyczne podejście do

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

różnych sytuacji pedagogicznych. Te między innymi cele przyświecały autorom edukacji nauczycielskiej realizowanej w ramach projektu „Nauczyciel XXI wieku”.

Podsumowując wyniki badań ankietowych i analizy dokumentów należy podkreślić, że wszystkie założone w projekcie rezultaty miękkie zostały całkowicie osiągnięte:

- wymagana w projekcie liczba studentów uzyskała kompetencje korzystania z ICT z wykorzystaniem nowoczesnych środków dydaktycznych w pracy z dziećmi;
- wymagana w projekcie liczba studentów uzyskała kompetencje posługiwania się językiem obcym w stopniu zaawansowanym;
- wymagana w projekcie liczba studentów oceniła wsparcie jako przydatne na rynku pracy;
- wymagana liczba studentów (kobiet i mężczyzn) oceniła blok zajęć ICT, nowoczesnych środków dydaktycznych i języka angielskiego jako przydatny w przyszłej pracy zawodowej;
- u wymaganej liczby studentów (kobiet i mężczyzn) stwierdzono wzrost samooceny dotyczącej posiadanych kompetencji językowych oraz w zakresie korzystania z ITC;
- wymagana liczba studentów (kobiet i mężczyzn) uznała treści zrealizowanego programu studiów za przydatne w ich przyszłej pracy zawodowej.

Powyższe wnioski mają swoje uzasadnienie w postaci wyników badań przeprowadzonych w ciągu trzech lat studiów i opublikowanych w niniejszym ogólnym, końcowym raporcie, jak też w raportach częściowych sporządzonych na koniec każdego roku kształcenia.

